שבועון לבית ולמשפחה, גליון מס' 198. יום ד', ה' בניסן תשמ"ח, 23.3.1988
סגנון
בשער:
דורון חזר ושר
אמא של נרקומן
חיוך הלביאה
מעריב
אין דבר כזה...
מנקה פורמייקה ולינולאום
מנקה אמבטיות וכיורים
מנקה מקררים
מנקה ברזים
מנקה רצפות ושיש
רק במיתולוגיה ההודית
יש נשים עם יותר מזוג ידיים אחד.
לבנות תמותה כמונו יש
רק זוג ידיים אחד,
המתקשה להסתדר עם
ערב רב של תכשירי הניקוי.
יש מיכל לניקוי רצפות ושיש...
מיכל לניקוי פורמייקה ולינולאום...
מיכל לניקוי מקררים...
מיכל לניקוי אמבטיות וכיורים...
ומיכל לניקוי ברזים...
כולם תופסים מקום!
כולם עולים כסף רב!
אג'קס – נוזל ניקוי לכל המטרות,
עושה את העבודה במקום כולם.
הוא תוקף וממיס שכבות שומן ולכלוך
ועושה עבורך את עבודות הנקיון הקשות
בצורה מבריקה, ללא שריטות
ומשאיר אחריו נחות מרענן
תודה לאלות, שיש תכשיר ניקוי אחד – אג'קס,
שאפשר לעשות בו הכל בשתי ידיים בלבד...
OUTDOOR FRESH
AJAX
AJAX
אג'קס – אחד בעד כולם
עוד מוצר איכות של קולגייט-פלמוליב. עכשיו במבצע הנחות.

L'Air
du
Temps
נינה ריצ'י
NINA RICCI
הסוכן: קאיל בע"מ.
המפיץ: חב' נורית בע"מ.

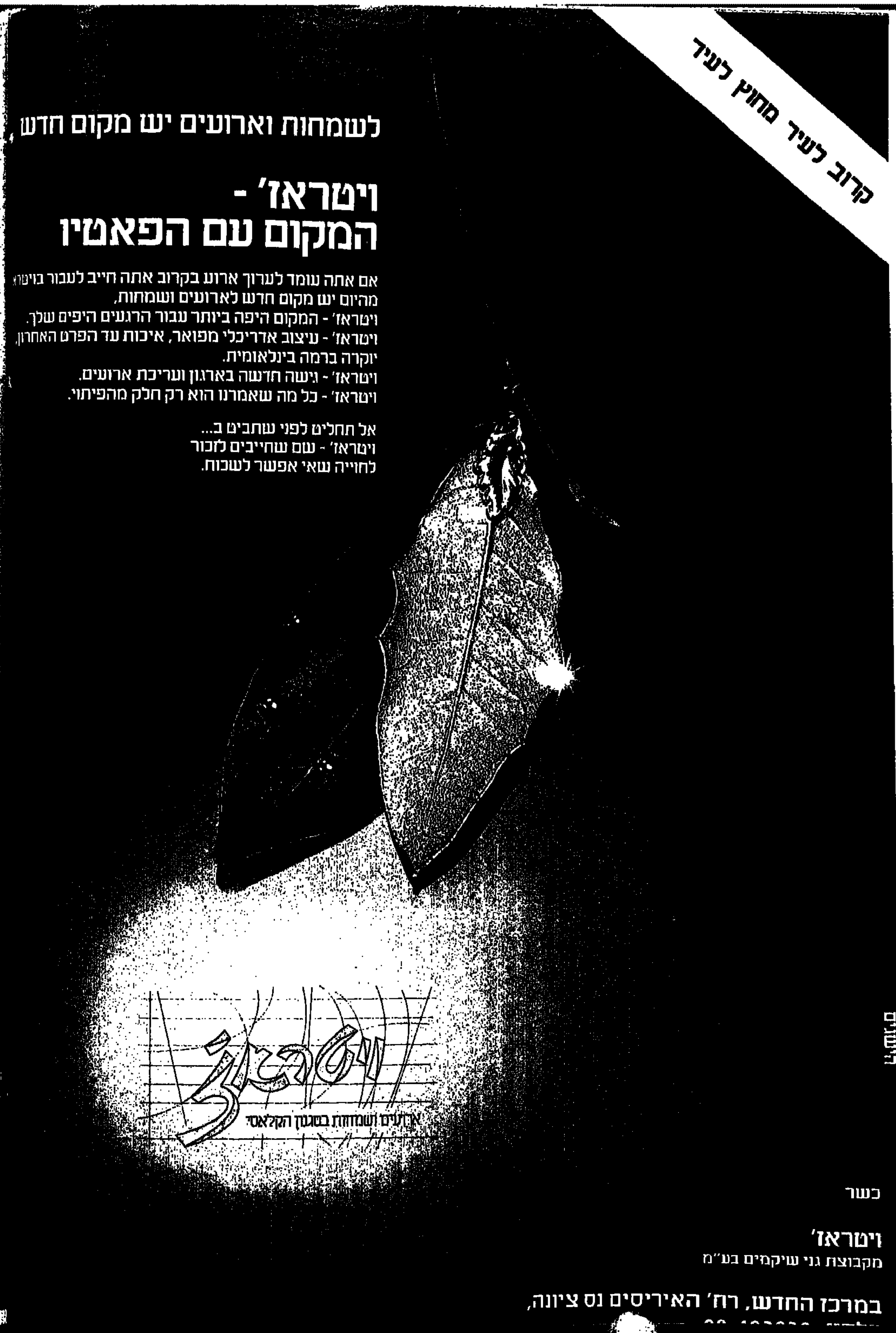
קרוב לעיר מחוץ לעיר
לשמחות וארועים יש מקום חדש
ויטראז' -
המקום עם הפאטיו
אם אתה עומד לערוך ארוע בקרוב אתה חייב לעבור בויטראז'
מהיום יש מקום חדש לארועים ושמחות,
ויטראז' - המקום היפה ביותר עבור הרגעים היפים שלך.
ויטראז' - עיצוב אדריכלי מפואר, איכות עד הפרט האחרון,
יוקרה ברמה בינלאומית.
ויטראז' - גישה חדשה בארגון ועריכת ארועים.
ויטראז' - כל מה שאמרנו הוא רק חלק מהפיתוי.
אל תחליט לפני שתביט ב...
ויטראז' - שם שחייבים לזכור
לחוויה שאי אפשר לשכוח.
ויטראז'
ארועים ושמחות בסגנון הקלאסי
כשר
ויטראז'
מקבוצת גני שיקמים בע"מ
במרכז החדש, רח' האיריסים נס ציונה,

סגנון

רחם להשכרה

ב"סגנון" מס' 193 מטפל נפתלי קראוס בנושא "רחם להשכרה". הוא טוען, כי מישהו בארץ הוסיף חטא על פשע, כשכינה את הנשים המשכירות את רחמן "פונדקאיות". הדמיון האסוציאטיבי של מר קראוס מוביל אותו לרחב הזונה ולשתי נשים זונות אחרות מהתנ"ך. לאמיתו של דבר, משמשת המלה "פונדקאי(ת)" זה עשרות שנים במקצועות הביאולוגיה, הזואולוגיה והבוטניקה במשמעות של בעל חיים, או צמח, המהווה פונדק לבעלי־חיים או צמח אחר. אין איפוא כל סיבה להלין על המשתמשים במונח זה.

מר קראוס פוסל את השכרת הרחם בכללותה בטענה, שאם הפונדקאית היא יהודיה נשואה, הרי שפרי־בטנה יהיה לפי ההלכה היהודית ממזר. הייתי מצפה ממר קראוס לעצה פשוטה: להימנע משכירת יהודיה נשואה בתור פונדקאית. אבל הוא אומר: "אל לנו להיות הדיוטות הקופצים בראש בכל ירידי". הצד הכאוב של הבעיה – פתרון לזוגות חשוכי־ילדים – כנראה, לא חשוב.

תל־אביב — שאול מרם

דעה אחרת

לבן החייל המשרת בשטחים

בני החייל,
נתנו לך הוראות,
הוראות מדוייקות:
מקללים אותך – שתוק,
שורפים את דגלך – עמוד מרחוק,
יורקים בפניך – סגוג,
משליכים אבנים – היסוג.
רק אם כלו כל הקיצין
ואתה חייב להכות, הכה קלות,
שהמצלמה תקלוט
אותך מנומס ואדיב,
והמוכה יֵראה מחייך וחביב.
ביד המושטת לך למלחמה,
שים מזון, כסות חמה,
לטף את הראש
שהחציף ולעג,
טפח על שכם האיש
שעל פניך ירק,
חבוש את הזרוע
שאת גבך דקרה,
רחם, הגש עזרה
למסכנים בצרה.
בני החייל, היקר, היחיד,
זה דבר אמך הרוצה להגיד:
אל תהיה מלאך,
היה אדם,
כשצריך – קח נקמו
כמו כל אנוש בעולם,
גם לך זכות לחיות בכבוד,
שיפסיקו לטרס אותך
להפוך אותך רובוט.
את הרחמים, הטיפוח ותשומת הלב,
הפנה אלינו, עמך האוהב.
הוכינו עד דם שנים על שנים,
לא נוכל לעמוד בקורבן נוסף של בנים.
בני, עשה למעננו,
חזור חי ושלם,
כן, על חשבונם שלהם.
נדאג סו"ס לעצמנו בלבד,
קצנו להיות עם מיוחד.
שמור על עצמך ועלינו, בן,
ונחיה פה לבטח – אמן ואמן!

צילום: ראובן קסטרו.

ירושלים — ורדה יצחקי

מידע אינטרסנטי

ג.ג. בונה ב"סגנון" 194 השערה, המבוססת על מידע שנתקבל מהירחון "עמדה", ואשר לפיו אחוז המשרתות בצה"ל ובשירות הלאומי מתוך כלל הבנות במיגזור הדתי עומד על 75%, בעוד שבקרב הבנות החילוניות שיעור השירות הוא 60% בלבד.

אינני רוצה להתייחס לגיחוך שבנתונים מפוברקים אלו, אלא להזכיר לקוראים, שיש להתייחס לאינפורמציה הבאה ממקור אינטרסנטי, ביחוד ראדיקאלי, בביקורת הראויה לה. למה הדבר דומה? לירחון סובייטי, המביא מספרים ה"מוכיחים", שיעילות המשק הסובייטי ביחס לזו של המשק האמריקני היא 60:75 לטובת המשק הסובייטי.

תל־אביב — יוסף הלוי

תהילת העולם?

ב"סגנון" מס' 196, במדור "קורים דברים", התפרסמה תמונתה של ג'קי קנדי־אונסיס בסעודת צדקה. מראה הקמטים בפניה תואר במשפט "כך חולפת תהילת העולם". אני, לתומי, סבורה הייתי שתהילת עולם קונים בעשייה למען רווחת החברה האנושית...

על כל פנים, כה יפה, נעים ואנושי לראות דמות נשית כה ידועה, אשר עדיין לא הפכה לבובה מפוחלצת!

נאות־יהודית, חולון — שולמית כהן

אננס ולא אגס

טעינו. במדורה של רותי קינן ב"סגנון" מס' 197 במתכון "סלט וולדורף בנוסח אסטוריה", יש להשתמש באננס בכל מקום שבו נזכר אגס.

8
אמיר גילת:
אני, אמא של נרקומן

56,19–18
בילי מוסקונה לרמן:
יאכטה עם שורשים

22
יוסף לפיד:
הטור של טומי

25–24
נטע שדמי:
ספר לכרמלה לביש

39–38
הגבר הזה רוצה אמא

41
אסתר אדלשטן:
במיטה אין הבדלי מעמדות

43–42
טלילה בן זכאי:
גם אשה, גם רב

53
דפי יעקובי:
מבוגרים מרטיבים

עורכות:
תמר אבידר וליאורה עיני

עיצוב ועריכה גרפית:
כרמית אדלר, רותי בנאי

סורעות: נילה שניידר, סימה בללי
טלפון 439474 (03)

מזכירת הפקה: בתיה אבישי
טלפון 439276 (03)

כל הזכויות שמורות למעריב ©

סיפור השער:

דורון ויטנברג, 29, חוזר מארה"ב עם תקליט אריק־זגן. אחרי הצלחת השיר הראשון, "רבוע", נוסף השבוע שיר חדש במצעד: "תשע חמש דרום". (אריה יאס ב"קורים דברים"). צילום: גילי כהן.

תביעות קטנות ייעוץ והדרכה חינם בהגשת תביעות קטנות
רישום תביעה 15 ש"ח ★ הגשת וקביעת מועד משפט 10 ש"ח ★ ייעוץ כללי בנושאים חברתיים, פסיכולוגיים ומשפחתיים
שמריהו בקרמן, טל' 03-723976 (בערב, לא בשבת)

מגדנות
רשת מעדנים ועוד דברים טובים

משקאות חריפים
שוקולד ודברי מתיקה
מעדני בשר
גבינות מיוחדות
רטבים, חרדלים, תבלינים
מעדני דגים
לחמים צרפתיים טריים
אביזרים למסיבות
מתנות, אביזרי נוי
סלסלות ואריזות שי
מבצעים מיוחדים לפסח

בואו ליהנות ממבחר מעדני העולם, באוירה של חו"ל ובמחירים שיפתיעו אתכם לטובה.

רמת השרון - רח' סוקולוב 90, 03-402818 ◆ רעננה - רח' אחוזה 119, 052-917828 ◆ באר־שבע - רח' ההסתדרות 55, 057-35271 ◆ חולון - ככר וייצמן 15, 03-842710 ◆ ת"א - רח' המסגר 45, 03-335568 ◆ ת"א - גן העיר, רח' אבן גבירול 71, 03-5449089 ◆ חיפה - מרכז חורב, רח' חורב 15, 04-244772 ◆ הרצליה - רח' סוקולוב 1, 052-83316 ◆ נמנה על קבוצת כלל

פתוח במוצ"ש

רגע, חושבים!

אביבה מן

אמרתי לך?

ב מניין משפטי־המפתח מילדותי הרחוקה יש אחד השנוא עלי במיוחד. המשפט מתחיל ב"אמרתי לך..." ומסתיים בהתאם לסיטואציה וליד הדמיון הטובה של אמי. "אמרתי לך לא ללכת לים, עכשיו כואב לך הגרון, מי יטפל בך?" או: "אמרתי לך שלא צריך לספר לחברות את כל הסודות, בשביל מה יש לך הורים?"

עכשיו, כשכבר כמעט לא אומרים לי "אמרתי לך", אלא במקרים יוצאים מן הכלל, כשוה לגמרי הכרחי ונוגע במקרה בחינוך הדור הבא, לא נשאר לי אלא להתגעגע בשקט לאיזה "אמרתי לך" ולומר את זה לעצמי.

כך קרה כשבאחד הימים שמעתי בקולה של חברה טובה והתפתיתי להציץ לסלונה של אחת המספרות, שעיסוקן "עיצוב שיער". רק אציץ, אמרתי לעצמי, ולא יותר. לומר את האמת, הפיתוי היה עצום. מוסיקת מעליות ברקע, נשים אלגנטיות מעלעלות בירחוני חו"ל, ספרים ועוזרי־ספרים (הרוב נערים) לבושי שחורים, משרתים את הלקוחות בזריזות וביעילות. מה כבר יכול להיות, חשבתי לעצמי, שעת פינוק עם ספר וכוס קפה. קצת חפיפה וסילסול קל, לעיצוב השיער והאישיות. הסלון לא היה מלא מדי, הספרים נראו סימפטיים, (החברה שכחה את מיומנותם בהתלהבות), והיצר נטה בשעת חסד זו להאמין.

ספר אחד, אילן שמו, קיבל את פני והוריע חגיגית שהוא בכבודו ובעצמו מוכן לטפל בי. שלח אותי לחפוף. הסברתי לו מה בדיוק אני רוצה שיעשה בשערותי. האיש היה דובר עברית ועשה רושם טוב. כל כמה דקות אישר את דברי ב"אני מבין בדיוק על מה את מדברת", וניגש למלאכה. כשראיתי אותו בראי מתקרב עם המספריים ביד, לחשתי: "תשאיר את כל האורך, אל תגע" – "כן, כן כמובן אני רק מוריד לך קצת בקצוות".

לקח לו בערך שלוש דקות. שלוש דקות, שאחריהן כל דיבור היה מיותר. אין אורך, אין רוחב ואפילו אין גובה. לדבריו, "הלכו הקצוות השרופים". מה שלא ברור – מי קובע מה אורכם של קצוות. יכול להיות שפשוט דיברנו בשתי שפות. אני התכוונתי לסנטימטר מכל צד, מקסימום. הוא התכוון לעשרה. כאן הייתי צריכה את אמא שלי. היא היתה אומרת: "אמרתי לך, בואי נסתלק". לי לא היה אומץ לנוס על נפשי עם ראש רטוב.

הגיע שלב הסלסול. "חלש", צעקתי, "הכי חלש שאפשר. לא רוצה אפרו, אני שונאת אפרו". "יהיה בסדר, מה את דואגת", הנהן הספר, חמוש ברולים. הפסקתי לדאוג. התמסרתי לו בשקט. עכשיו אני יודעת שאסור להתמסר בשקט לספרים. איפה אמאז הוא שם את החומר והוריד את התמר ואחר־כך הוריד את הרולים הצפופים, ואז ראיתי את גודל הקטסטרופה. אפרו קטן וקצר, בסגנון לא ברור. כל זה על הראש שלי.

כשסיפרתי בבית כמה עולה התענוג, שאל אישי אחרי שהתאושש: "מאתיים שקלים? את יודעת ששעת מוסך עולה שלושים שקלים? מה עשו לך שם בשביל מאתיים שקלים?" אם אספר לו הוא לא יאמין לי, אז עדיף כבר לשתוק. בעוד שנה, אולי שנתיים, המצב יחזור למה שהיה. דבר אחד בטוח: את הצירוף "עיצוב שיער" מחקתי מן הלקסיקון שלי. אמרתי לכם? ■

מיכאלה איתן

דאגות

ב זמן האחרון רואים שאינו כתמול שלשום. הוא מרבה לישון, מעדיף את קירבת התנור המוסק, כשהוא יוצא הוא ממהר לשוב הביתה ובעיניו איזו לאות ותוגה שלא היו שם קודם. שנתו מופרעת בסיוטים וגם תיאבונו אינו כשהיה. הוא משתתף פחות באוירת העליצות כשישנה, אבל בוחר לשהות בחברת כולם גם כשהקולניות והמהומה עזים. יש בו איזה חוסר מנוחה וקוצר רוח המתבטאים בשיטוטי הלוך ושוב בחדר, התרגעות על הספה וחוזר חלילה.

אנו מסתכלים בו מודאגים ולא אומרים מילה. משתדלים לפנק. מעניקים לטיפה או חיבוק בלי מילים. אולי כדאי לתת לו ויטמינים? אולי באמת רק לתת לו מנוח? סופת הברקים האחרונה הבעיתה אותו במיוחד. חיפש חסות. בהפסקת החשמל הממושכת היה עצבני ומתוח. כשיצאה השמש, נרגע. אנחנו באמת לא יודעים מה נוכל לעשות, רוצים להקל ולא יודעים איך, וזה קשה גם לנו. הכלב שלנו, הזקן והטוב. ■

גדעון חסיד

קסם הגלים הארוכים

ל נוסע לעת לילה בדרך ארוכה, והרדיו שבמכוניתו מצוייד בגלים ארוכים, אני ממליץ לשוטט בהם, אט־אט, בכל מרחבי הסנטימטרים העומדים לרשותו.

קשה להאמין, אבל קיימות עדיין תחנות המשדרות בגלים העתיקים הללו. גלים אלו רווחו בראשית עידן הרדיו, לפני 50־60 שנה, ומאז נדמו. ואולם תחנות ערי השדה ברוסיה, ארצות הבלקן, וגם תורכיה ומספר ערי שדה בצרפת ובאיטליה, עדיין משדרות בגלים הארוכים – ולמרבה הפלא – אותה מוסיקה, ובאותו סגנון כבראשיתן. האתמול כאן נמשך. הרוק והפופ נעצרו כאן. מסך הברזל, שירד על ארצות מזרח אירופה, חסם, מבלי משים, את המוסיקה המערבית הקצבית, הותיר שטח מחיה נרחב למנגינות ולסגנונות שרווחו לפני מלחמת העולם. ואולי, כך טעמם והוויתם של המאזינים הלא מתוחכמים, תושבי השדה, במזרח, במערב – כשהוויתם זו משמשת נחלה בלעדית של הגלים הארוכים.

בלילה בהיר, כשהקליטה טובה, וולסים רוסיים נוגים, עשירי מלודיה וארוכי מקצב, בוקעים ממרחקים, כאילו פטרבורג של פושקין חיה ונושמת. עם הצלילים, נסוגה לנינגרד האפורה, הז'דנובית, וקמה לתחיה הבירה הקסומה המלכותית. כהרדן מהדהד וולס חרישי חודר־לב – מוסיקת רקע קלאסית לגברת הצ'כובית העדינה עם כלבלבה.

בתחנות הבלקן – יוגוסלביה, רומניה, בולגריה – חוגגת האימפריה האוסטרו־הונגרית הססגונית, עם פרנץ להר וקלמן, במלוא הדרה של ראשית המאה. צג הרדיו עובר לתורכיה, שם מושל הטנגו, עם "אנפולה" ו"בזמה מוצ'ו".

על הגל עולה שפה שאיני מסוגל לזהותה. מפליא, אני מבין את עיקר דברי הקריין. כל שלמדתי על שורשי השפות מגוייס לזיהוי השפה האקזוטית. היתכן שיובנו הדברים מבלי יכולת לזהות את שפתם? לרגע נשמעת שמית, לרגע לטינית. אולי מאי־שם בדרום יוגוסלביה, שטחי המפגש של האימפריה העותומנית עם הרפובליקה של ונציה? אלא שהאלמנט הסלבי חסר. כולי קשב – כלשידור מעולם אחר. לפתע אותו קריין באנגלית: "כאן הרפובליקה של הים התיכון". הכל כחלום. "זכרונות לבית דוד" חוזרים מן הילדות, עם דמותו הנלבבת של דון יוסף נשיא, "הנסיך מנקסוס", אשר גרוש ספרד הגביר בו את התודעה היהודית הגאה, וחתר להקמת שלטון יהודי באיי הים התיכון. בהבזק נפתרת התעלומה: זוהי מלטה, ירושת המגיקים והאבירים, ששפתה בליל איטלקי־שמי. שם מרשים אימצה: "רפובליקת הים התיכון" – קצת גדול על מידות האי הקטן... ואולי מוצדק – בהתחשב במורשתו המרשימה.

הרפובליקה הלכה לישון, בליווי הימנון – ובחזרה להיכלות פטרבורג עם הוולסים הארוכים העצובים; משם דרומה, אל הוולסים המהירים, שטופי השמש, של הפרובאנס; ועוד יותר דרומה, אל איי הים התיכון, שם מסתיימת אירופה ומסתמנת אפריקה, וביחד הצמיתו על גלי התכלת החמים טרנטלות סיצילאנות וסתם שירי עם פשוטים, רוויי געגועים, שדובריהם הנאמנים היו רלילה וטינו רוסי המנוחים.

אני נוסע, מקשיב לרדיו והבעיה היהודית־ערבית רחוקה ממני בינתיים אלפי שנות אור. ההווה הריסונסי נסוג נוכח צלילי הקסם ההרמוניים של פעם, וכגבור הלילה, עורגים, גוברים, הגלים הארוכים. ■

תמיכה

אמיר נילת

אני, אמא של נרקומן

"אם מישהו צריך למות – זה הוא ולא אנחנו", אומרת מי שיוזמת הקמת קבוצה טיפולית בהורים שילדיהם נפגעי סמים.

"לשמוע שהבן שלי נרקומן היה יותר גרוע מלקבל בשורת מוות. לפתע הרגשתי שכל עולמי חרב עלי, הכל התמוטט בבת אחת. במשך הזמן החלטתי שנרקומן הוא לא יחזור יותר הביתה. אם מישהו צריך למות זה הוא ולא כולנו. זה נשמע אולי אכזרי, אך אחרת נצטרך כולנו ללכת לקבר. אני בוכה כי אני מרגישה שהפסדתי אותו לגמרי, אני מרגישה שגמרתי עם הבן שלי", אומרת בבכי חיפנית בת 45, אימו של נרקומן"בן טובים", היוזמת בימים אלה הקמתה של קבוצת תמיכה טיפולית להורים שילדיהם הינם נפגעי סמים.

היא מוכנה לספר בגלוי ומעל דפי העיתון את סיפורה האישי. היא ושאר בני משפחתה מספרים אותו לחברים ולמורים בבית־הספר. היא גם היתה מוכנה להורות ולחשוף את כל הפרטים, אך בשל מגבלות שאינן תלויות בה, היא אינה יכולה לעשות זאת. "אני יודעת שבלי השם שלי זה פחות מעניין, אבל חשוב לי שאנשים ידעו את כל מה שקרה. הבעיה הנוראה במדינה היא שלא יודעים די על הנגע ההרסני הזה ששמו סמים. אפילו אני, אמא של נרקומן, לא יודעת מה זה סמים ואיך לטפל בהם".

סיפור הדרדרותו של בנה, כיום בן 23, החל בשרותו הצבאי, עת השתתף במסיבות סמים. "אומרים לי שהכל השתנה ושאין לי מושג מה הולך. כשאני הייתי בת 20 לא היו סמים ולא ידעתי מה זה גלולה נגד הריון", היא מספרת. "אצלו בבסיס היתה חגיגה. כולם עישנו סמים אך לאיש לא היה איכפת. נרקומן אחר מת שם ושני נדרס כשהוא מסומם. זעקתי שזו סכנה לצה"ל, אבל לא עשו שום דבר. אני עד היום מצטערת שלא תפסו אותו אז ועצרו אותו, כשעוד אפשר היה.

"כשהוא היה בצבא הרגשתי שהתנהגות שלו משתנה. ראיתי שזה לא אותו בן אדם. מבחור מקסים, אינטליגנטי, ילד־טוב־ירושלים ותלמיד מצטיין, שקרא ספרים וכתב שירים הוא הפך לעצבני, רגזן ולארצה לשוחח. הוא השתדל לא לבוא הביתה.

"כן, חשותי שמדובר בסמים, הלכתי ליעוץ ושם אמרו לי: 'תחכי, זה גיל ההתבגרות'. חיכיתי והוא כאמת התבגר. פעם אחת אפילו שאלתי אותו אם זה סמים. הוא מעולם לא שיקר לי ולכן פשוט לא ענה. השאלה לא מצאה חן בעיניו.

"הפכתי מאמא לשומרת. חיכיתי עד לשעות המאוחרות, כדי שהוא יבוא הביתה ואולי אתפוס משהו ואוכל לפעול", נזכרת האם. בני המשפחה שהו בשנת שבתון בחו"ל, כשהגיעה אליהם הידיעה שמצבו של בנם קשה ביותר. עובדת סוציאלית אמרה להם, כי הוא חייב להתמודד עם הבעיה לבד וכדי לייעל את הטיפול מרטב שישארו בינתיים בחו"ל.

"ההרגשה היתה קשה. כל הזמן בכיתי. חשבתי שלא אחזיק יותר מעמד ושנגמרו לי החיים. איבדנו את הצפון ויחד עם כל המשפחה בכינו יום וליל והרגשנו כעס עצום שלא נותר לנו פתח של תקוה.

אולי הוקל לי קצת, שהדבר לא תלוי בי יותר. ניסינו לסייע לו להיגמל במכון בתל־אביב, אך הבחור ראה שזה לא בשבילו. הסמים כבר הפכו אצלו לדרך חיים.

"נחשבנו כמשפחה יפה, שומרת מסורת, שתמיד נמצאת יחד. הפכנו למשפחה לא נורמלית. דבר כזה אי אפשר היה להסתיר מהילדים, שאיבדו את מקור גאורתם. המלך שלהם מת. בתנו בת ה־14 תמיד התגאתה באח התתיך שלה. בננו הבכור פיתח מחלה פסיכוסומטית. נתתי להם יד חופשית, כי מה שהינחה אותי היה שכל אחד מאתנו יתפוס עמדה ויציל את עורו".

גמילה באירופה

הילדים סיפרו על שארע לחבריהם לספסל הלימודים וגם למורות. גם האם פנתה לכל מי שיכלה וסיפרה. "זה הציל את חיי. לא יכולתי לחיות עם כל זה לבד", היא אומרת ומציינת שבשלב זה גילתה כמהאנשים מוכנים היו לעזור.

לפני זמן קצר גמלה בליבה ההחלטה: הבן לא יחזור עוד נרקומן הביתה. בימים אלה הוא יצא לטיפול גמילה באירופה, במוסד מיוחד, המנוהל ע"י נרקומנים לשעבר, שהצליחו להגמל מהסמים. "לפחות הרווחנו עוד כמה חודשים שבהם שני ילדי האחרים גדלים ומתחזקים", היא מעירה בפסימיות, לא מאמינה שבנה יצליח ומחזיקה אצבעות שתתברר.

"אני לא יודעת אם אפשר להציל אדם שבחר להיות נרקומן. לכן אני גם כל כך כועסת. היו לו כל התנאים בעולם והוא בחר דווקא בדרך הזו. אני גם מפחדת מרחמים. הסם זה הדבר הכי נורא בעולם ולי אין תקוה", היא אומרת בבכי. "ראיתי אנשים שמבריאים מסרטן, אבל מהסמים זה קשה יותר. אז למה הגעתי?

"אנשים במצבי צריכים לחזק זה את זה ולהמשיך כל יום לחיות מחדש ולהבין את החיים אחרת". בעת שהותה בחו"ל היא השתתפה בקבוצת תמיכה טיפולית להורים. "שם לא דיברו על הסמים, למרות שזה היה המכנה המשותף שלנו. שם דיברנו על עצמנו, על המשפחה שנותרה מאחור ועל החיים שצריכים להמשך". כעת היא מקווה להקים קבוצה דומה גם בארץ.

גם בנושא זה היא פסימית. "אצלנו אנשים אוהבים לדרוש בצרות של עצמם, ללקק את הפצעים ובאופן טבעי נגררים לדבר שוב ושוב על הסמים. לא זו המטרה", היא אומרת. באחת הפגישות פגשה אב לנרקומן, איש כבד־גוף, בריון. "איך נתת לו להגיע למצב כזה? למה לא עצרת אותו?" – היא שאלה אותו. "פעם הייתי עוד רץ אחריו ברחובות ומרביץ לו, אחר כך כבר רצתי ברחובות ובכיתי" – הוא ענה לה.

בשלב מסוים שקלה אפילו להצטרף לסמינר דתי. "חיפשתי העשרה פנימית בשביל הנפש, כי הרגשתי בתחתית. גם על הרעיון הזה ויתרתי, אני מאוכזבת אפילו מאלהים".

להפחיד ילדים

יש לה טענות קשות נגד רופאים ורוקחים, שמפזרים תרופות ללא הבחנה, לבעלי מקצוע הסוחטים הורים מבולבלים שאינם יודעים לטפל בבעיה ולאנשי החינוך, שאינם עושים די כדי להסביר על התופעה. היא עצמה הציעה למורים לעבור בכתות ולספר את שארע לה, אבל איש לא קרא לה.

"בבתי הספר מקלים ראש בתופעה ההרסנית. הם לומדים עוד על הציונות ועל טרומפלדור, אבל בנושא הסמים לאיש לא איכפת. צריך להפחיד את הילדים ולהזהיר אותם, שסם זה לא רק פעם אחת. אני מקווה שיבוא יום ויהיה אבא לכל הנושא הזה".

בינתיים היא מנסה לחפש בעצמה את התמיכה והטיפול שהיא כל כך זקוקה להם. בנה שוהה במוסד בחו"ל, רחוק מבני משפחתו המתייסרים. "אמרתי לו שאכתוב לו רק על כל מכתב שהוא יכתוב לנו. אחרי כל השנים שהוא קיבל כל כך הרבה, זוהי גם ההזדמנות שלו לתת משהו". האם, מכירה באכזריות החלטותיה האחרונות, אך גם בריאליות שלהן, שלמה עם עצמה. "אם הייתי יודעת שאני יכולה לעשות משהו, הייתי הולכת ברגל לאירופה לבן שלי, אבל אני יודעת שכדי לא להרוס את המשפחה ולשמור על עצמנו זו הדרך היחידה". ■

קבוצה טיפולית

בימים אלה הולכת ומתגבשת קבוצת התמיכה הטיפולית להורים שילדיהם נפגעי סמים. הקבוצה תפגש בהתאם לתכנית הראשונית פעםבשבוע כשהמגמה היא שההורים יבואו ו'יעבדו' על מה שקרה להם, יפגשו עם מומחים וילמדו מנסיון אחרים.

"השאיפה היא שההורים ישבו יחד וידברו על עצמם ושרב־השיח לא־יהיה דווקא על נושא הסמים. יש מצוקה רבה בקרב ההורים, השבוריםמבחינה נפשית", אומרים סמור למברג וצביקה יעקבי, העובדיםהסוציאלים המרכזים את הקמת הקבוצה, שתפעל בשיתוף עם המרכזלטיפול בנפגעי סמים בחיפה.

הורים ובני משפחה שיהיו מעונינים להשתתף בקבוצה ידרשולהתמרה ויעברו תחילה מיון ושיחת היכרות בכדי לבדוק את מידתהתאמתם. "זו קבוצה טיפולית לכל דבר", מדגישים המרכזים. ההוריםהמעונינים יכולים להתקשר לסמדר, צביקה או יהודית בטלפון04-520950. ■

ראשומון טבריני

ח"כ בני שליטא רותח מזעם. מישהו הביא לידיעתו כי בנעמ"ת־טבריה "מקפידים על פי פקודה והוראת פק"ל לבצע את כל הנסיעות דרך כביש ואדי מילק, משום הסכנה הקיימת, כביכול, בכביש ואדי ערה". והוא, הח"כ, נחרד, ממש, מן המחשבה שאירגון ציבורי הסתדרותי מחליט כך. "צריך לנסוע בכביש ואדי ערה וכל המרבה הרי זה משובח", הוא מתריע במכתב זועם לנעמ"תיות בטבריה, שהעתקיו מיועדים אל מאשה לובלסקי, מזכ"ל נעמת וח"כ ישראל קיסר, מזכ"ל ההסתדרות. "בכל מקום חרשנו בו תלם ובנינו בית – שם גם נמשיך לנסוע ללא חשש. לאנשי הגליל, בריחה מסוג זה, אינה ראויה במיוחד".

"אם בני שליטא אומר שזה פק"ל, אז הוא טועה", משיבה מאשה לובלסקי בנחת, ומרמזת על חלופת מכתבים שהתנהלה, עקב "בישול מבחוץ", בינה לבין מזכירת נעמ"ת בטבריה ובין יו"ר וועד האחיות שם. "היתה זו נסיעה חד־פעמית, יום של כייף שנועד לאחיות של טבריה הפעילות בנעמ"ת, והנסיעה הזו תוכננה לפי מסלול מוסכם שהן קבעו לעצמן, דרך ואדי מילק".

והנה "הראשומון הטבריני" העולה בתימצות נמרץ, משני המכתבים הארוכים שהגיעו אל מזכ"ל נעמ"ת: מסלול הנסיעה נקבע מראש דרך יקנעם ולא דרך ואדי ערה, כאשר המשתתפות המתגוררות בישובים שונים, לא רק בטבריה, נאספו בנקודות איסוף מוסכמות, למטרה הסופית: מלון מגדל דניאל. כולן חסכימו להסדר, זולת גברת אחת מכפר תבור, אשר רתמה את בעלה וריכבו למסע אל המלון ההרצליני, מבלי שטרחה להודיע על הנסיעה הפרטית שלה למארגני הטיול. כפר תבור, נאמר לה מראש, אינו כלול בנקודות האיסוף. "שתי חברות נוספות מיבנאל הסמוכה, לא היוו בעייה".

הבעל, בתום יום הכייף שיועד לאשתו, ומסיבותיו השמורות עמו, הגדיל לעשות בכך שהטריד את יו"ר וועד האחיות הטבריניות בקריאות טלפוניות נזעמות גם בערב שבת, "וההטרדות הללו מחייבות התנצלות", קובעת לובלסקי בכעס, במכתב אל מזכירת נעמ"ת בטבריה. ספקולאציה; ושמא נוקז זעמו הפרטי של הבעל אל ח"כ בני שליטא, והלה פירש זאת כנטישת־בהלה של כביש ואדי ערה? לא, את הכביש הזה לא ניטוש! ■

דבורה שפירא

ח"כ בני שליטא. העקיפה – פק"ל.

מזכ"ל מאשה לובלסקי. "הוא טועה".

אין להם בעיה

ב־של האירועים בשטחים נטה המנכ"ל של ארגון "חיל הידידות", ד"ר וויין סמיט, לבטל אירוע גדול של עריכת פסטיוואל ידידות בירושלים בחודש ספטמבר השנה, בהשתתפות 300 חברים מרחבי העולם. מנהל "חיל הידידות" בארץ, יהודה לוי, שיכנע אותו להגיע לישראל, להתרשם אישית ורק אז להחליט. סמיט הגיע עם עוזרו בעילום שם, התקשר עם מארחו אל"מ לוי רק לאחר 24 שעות, ושהה כאן יומיים נוספים. לאחר סיורים בבית־לחם, ירושלים, הבקעה והגליל – הכריז בקבלת הפנים שערכו לו חברי הארגון בביתו של לוי במושב עשרת: "מרחוק הדברים נראים אחרת. אני מתכונן להפיץ מכתב בין 50.000 חברי הארגון בו אדווח להם שאין כאן בעיה. הם יכולים לבוא לישראל".

וויין סמיט מקווה כי הוא יצליח לשכנע גם את רוזלין קארטר, נשיאת הארגון, ובעלה ג'ימי, להגיע לכאן בספטמבר. הוא נוטל על עצמו את האחריות. ■

תמר אבידר

מי יסרב לה?

פיני אביבי, נספח התרבות בשגרירות ישראל ברומא, הגיע ארצה השבוע לכנס ראשי ערים תאומות על תקן של שושבין נכבד. בתקופה קצרה למדי הצליח אביבי ל"שדך" בין 35 ערים איטלקיות לישראליות ולעורר אהדה וסימפטיה ועניין בישראל בקרב האיטלקים. ערב לפני חטיסה ארצה, טילפנה אליו לואיזה מאריאני, המנהלת האמנותית של שישה פסטיוואלים ברחבי איטליה, מפירנצה בצפון ועד ללצ'ה שבקצה קצהו של המגף, וביקשה ממנו ל"שדך" בין "שתי מתנות קטנות" לבין ידידיה בישראל. אביבי, בחור טוב, הסכים וקבעו להיפגש בשדה התעופה ברומא. אלא שלואיזה מאריאני איחרה. הפקקים, אתם יודעים, פלוס המינהג הרומאי העתיק להגיע באיחור. פיני אביבי כבר ישב במטוס מהודק חגורה, קליק־קלאק, כשניגש אליו איש הבטחון ושאל אם הוא מכון לקבל שתי חבילות, "כל אחת בגודל של מטען, שיכול להרים בית", שגברת נאה אחת, בשם לואיזה מאריאני, דחקה באיש הבטחון להביא לו היישר למטוס.

אביבי הסכים שנית, מלא התפעלות והערצה. לגברת עם תושיה שכזו אין מסרבים. ■

אריה יאש

ליל "הכדורים הפורחים"

שיאו של "יום־התלמיד" במוסד החינוכי הרי־אפרים (המשותף לקיבוצים עין־השופט, דליה, רמת־השופט, רמות־מנשה) כל שנה הוא טקס הפרחת הכדורים־הפורחים. בשעה שהמחנכים והמורים בילו בחפירות בית־שאן ובחיפוש אחר איריס הגלבוע הכינו קבוצות החניכים בעזרת "המומחים לדבר", בני כתה י"ב, את הכדורים הפורחים ובשעה 17.00, ערב יום שישי, הפריחו אותם לאוויר. הכדור הפורח עשוי מנייר פרגמנט המודבק בעזרת דבק, גודלו מטר והוא מונע על ידי הליום בעזרת סמרטוט טבול בבנזין. "מכיוון שבשנים קודמות היו בעיות בטיחותיות דאגנו השנה גם לשני מבוגרים מומחים לדבר וכבאית לכל מקרה", אומרת לורית רמון, הרכזת הפדגוגית של המוסד, חברת קיבוץ רמת־השופט.

אותו ערב היתה רוח חזקה ושלושה מן הכדורים הפורחים של החברה מהרי־אפרים מצאו דרכם 15 ק"מ לכיוון מושב היוגב, כאן הם נחתו בחשכה ליד בית־הקברות של המושב. שניים מחברי המושב המגדלים יענים באותה הסביבה ראו בכדורים הפורחים עבמי"ם לכל דבר או אולי משהו המזכיר את ליל־הגלשונים. הם הזעיקו את רכז הבטחון וזה הזעיק את כוחות משמר־הגבול וצה"ל. אנשי היוגב ושאר ישובי האזור הוכנסו לכוננות והפעילו את כל האמצעים הדרושים. בקיבוץ מגידו השכן, יצאו החברים עם נשק. בקיבוץ דליה לקח רכז הבטחון את ההתרעה בכל הרצינות, הקפיץ כתת כוננות ובדק מה קורה במוסד־החינוכי. כאן הבהירו לרכז הבטחון את פשר העבמי"ם. ומכאן ועד להרגעת כל הכוחות בשטח הדרך לא היתה ארוכה. החניכים מיהרו לשלוח מכתבי התנצלות לכל הגורמים על הבהלה שנגרמה. ■

יגאל וילפנד

בנשף פתיחת העמותה למניעה ולחקר האיידס, שנערך במלון "דן" בתל אביב. התארחו באותו שולחן הפרופ' צבי בנטואיץ' (מימין), פרופ' זאב הורזל (יו"ר העמותה, עומד) והגב' איזנברג – רעייתו של שאול איזנברג – ובתה.

השמלה ההיסטורית של סוניה פרס של הדוגמנית פזית כהן.

השמלה של סוניה

סוניה פרס תרמה שמלה שלה לתצוגת אופנה ברוח נוסטאלגית שנערכה בפני נשות ארגון הדסה ב"הייט" הירושלמי. זו שמלה בעלת ערך היסטורי: סוניה פרס לבשה אותה בנסיעה לצרפת עם בעלה, שמעון פרס, מ"מ ראש הממשלה ושר החוץ, באחת השליחויות הציבוריות הראשונות שלו לאחר הקמת המדינה.

מארגנת התצוגה, שלות בן־גל, אכן התרגשה מן התרומה: עובדה, היא שכחה את מעיל הפרווה שלה מאחוריה. לאחר חיפושים קדחתניים, כולל שתי נהיגות חזרה לירושלים – נמצאה האבדה שנלקחה בטעות על־ידי אחת מבאות התצוגה. ■

רימונה שיף

שתי השולמי'ות

ערב חם תוסס ונוגע ללב על טהרת ההתנדבות ארגנה אגודת ידידי י.ת.ד. בירושלים בראשות גב' שולמית יעקובסון, רעיית מזכיר הכנסת, ובחסות רעיית ראש הממשלה גב' שולמית שמיר במלון הייאט בירושלים. תצוגת אופנה של "מיס לגוט", תרומת אורי אביבי, להקת "כמו צועני" ומכירה פומבית של תפצי אמנות בכלל זה סוס עץ מקסים מעשה ידי הח"כ רפאל (רפול) איתן, הכל בהנחיית עמוס ארבל, הוכיחו פעם נוספת את רגישות הציבור לנושא הכאוב של ילדים פגועים ומשפחותיהם. ודוגמא אחת מיני רבות: הספר הירושלמי אהרון המכונה "רידי", שהתנדב לספר באופן קבוע את הילדות הירושלמיות בעלות תסמונת דאון. ■

שיאונה דרור

קטנים

בפתיחת המרכז התרבותי החדש "פיס" בחולון גנבו את ההצגה לא המופיעים, ירדנה ארזי ויהודה גאון, אלא התקרובות שהכין רואה החשבון איתן חריף. הנ"ל עשה באחרונה הסבה מקצועית מעולם המיסים לעולם הגסטרטנומיה ופתח מסעדה למאכלי עמים מול ה"חוויה הישראלית" ביפו. ★★★

"אם הייתי צריכה להעניק צל"ש לראש העיר אורי עמית, הרי שהוא היה זכאי לאות הערכה כפול: על תמיכתו בקידום נשים למשרות בכירות בעיריה, ועל הקמתו של המרכז העירוני לאשה ולמשפחה המעורר התעניינות בארץ ובעולם", אמרה באחרונה סגניתו, תמר שחר, במסיבה לעובדות העיריה. שחר עומדת בראש המרכז. ★★★

עיתונאים, צלמים, רוכשי מודעות, אנשי מינהלה, מזכירות ומפיצים רבים ממערכת 'מעריב' בחיפה חגגו בשבוע שעבר ב'אולמי הרצל' בעיר במסיבת היכרות, שכן בימי העבודה הרגילים לא נפגשים כל בעלי התפקידים העומדים מאחורי הוצאת העתון. יוזמת הנשף היא דליה דביר, שגייסה את הכספים הדרושים והוכיחה כי יש חיים גם אחרי שעות העבודה... ★★★

רעיית ראש הממשלה, שולמית שמיר, העומדת בראש המועצה הציבורים למען הזקן, תעניק 40 פרסים לזקנים מתנדבים, הפועלים למען רווחתם של זקנים אחרים. הטקס הממלכתי ייערך בירושלים ב־18 באפריל והוא מתקיים במסגרת חגיגות ה־40 למדינה. מאז שלוש שנות פעילות המועצה הוגשה עזרה כספית למאות זקנים חסרי אמצעים. ★★★

24 עבודות זכו בתחרות הארצית ה־12 לעיצוב והפקת דברי דפוס, 1988. התחרות מאורגנת ע"י המכון לפריון העבודה והייצור, קרן הדפוס ואגודת המעצבים הגרפיים בישראל. לתחרות היוקרתית הוגשו 200 עבודות בנושאי לוחות שנה, עלונים פרסומיים, כרזות אומנותיות, דו"חות שנתיים ועוד. הפרסים לזוכים חולקו אמש. ★★★

"כולנו תושבי רמת־גן", אמרה בעברית שרה סקוויר, המזכירה הראשונה בשגרירות בריטניה ורעייתו של השגריר בישראל, לנשות ויצו בערב חגיגי שהתקיים במסעת "מנהטן" בעיר, במסגרת המגבית של ויצו ישראל. במלה "כולנו" התכוונה רעיית השגריר לאורחי הכבוד הנוספים: שגריר דרום אפריקה אדוארד אנטוני ורעייתו בטי ושגריר איטליה אלברטו ליאונצ'ילי ורעייתו לאורה. שרה סקוויר היא חברת כבוד בויצו, עכשיו קיבלו את סיכת הכבוד גם שתי עמיתותיה הרמת־גניות האחרונות. אגב, שגריר רמת־גני נוסף הוא ז'אן פייר קויש, שגריר שווייץ, שנעדר מן האירוע בגלל חופשת מולדת. ★★★

חוגגות בויצו (מימין): בטי לובסר (דרא"פ), שרה סקוויר (בריטניה), לאורה ברטולי (איטליה) ומיכל מודעי – יו"ר ההנהלה של ויצו העולמית. צילום: נאוה שמש, ישראל־סאן.

סבון "אהבה" יצא לעור

"אהבה", מי שהכניסה את אוצרות הטבע של ים־המלח למוצרי הטיפוח שלך, מפנקת את עורך בשלושה סוגי סבון חדשים, עשירים במינרלים.
סבוני המינרלים של "אהבה" מנקים ומזינים את העור בו־זמנית, ומעניקים לך מראה בריא ורענן.
עוד לבחירתך בסדרת "אהבה": מסיכת בוץ מינרלי, מלחי אמבט, קרם ניקוי, מי פנים, קרם לחות, קרם־גוף ושמפו.
להשיג במשביר לצרכן, כלבו־שלום, שקם, רשת הסופר־פארם, בבתי־המרקחת ובפרפומריות נבחרות.
המפיץ: אוריס קוסמטיקס בע"מ

AHAVA
אהבה – מוצרי טיפוח מקוריים מים־המלח

מעין־גדי באהבה

קורים דברים

חגיגת יין בירושלים

בארוחת צהריים, אצל מואיז פאר במסעדת "משכנות השאננים" בירושלים, חנכה "כרמל מזרחי" את סידרת היינות היוקרתיים שלה, "רוטשילד". הוזמנו לטעום מהחידושים, מי שלדעתם נחשבים לאניני יין וטעם. מתל־אביב הגיעו, בין היתר, דלית פן לרנר והמסעדנים אמיל גטלן מ"קסבה", כריסטיאן זרדז מ"אלהמברה" וישראל אחרוני. מ"יאן יאנג". היו שם גם השר יצחק מודעי, חה"כ ויו"ר אגודת הכורמים פסח גרופר, זאב חפץ, יאיר שטרן, שלום קיטל.

כטוב לבם ביין – ח"כ פסח גרופר (מימין). אמיל גטלן השף של ה"קסבה" ואברהם בן משה מנכ"ל כרמל מזרחי.

אכלו שקדי עגל בפרנו ואוסובוקו. "חגיגה קולינארית שהולמת את היין", כה אמר פייסי גרופר. "משכנות שאננים", מוסד קולינארי שאירח הרבה חשובים ומפורסמים, מהארץ והעולם. בשביל כמה תל־אביבים זה היה ביקור ראשון במקום הזה. התפעלו מהנוף הנשקף מבעד לחלונות הזכוכית. דבר כזה אין בתל־אביב. סקרו את תערוכת התמונות המוצגת בכניסה: מנחם בגין, פבלו קזלס, ארתור רובינשטיין, גולדה, אינגריד ברגמן, ז'אק שיראק, פרנסואה מיטראן, ג'ראלד פורד, מרגרט תאצ'ר, הנרי קיסינג'ר, פרנק סינטרה, וגם ליז טיילור עם ריצ'רד ברטון המנוח. כל אלה והרבה יותר מזה, אכלו שם. השאירו צילומים והקדשות למזכרת. גם דבר כזה אין בתל־אביב. ■

"עונת האביב" אצל דיאנה וולפסון

אחרי שש וחצי שנים בישראל, דיאנה וולפסון, בת עשרים מדנבר קולורדו, כבר התחילה להתרגל למנטליות הישראלית. היא באה לכאן, בעקבות הבעל, עופר וולפסון, שלא מוכן בשלב זה של חייו, לחיות בשום מקום אחר חוץ מאשר בישראל. לא מכבר. רכשה וולפסון את רשת "דניש פלוס" שנקלעה לקשיים כספיים. בשבוע שעבר, היא חגגה את הפתיחה המחודשת בחנות שבכיכר המדינה בתל־אביב. קוקטייל "עונת האביב", כך קראה להפנינג, שנערך שם בכיכובן של דוגמניות שפיזזו לקצב המוסיקה, בין הכלים שבחנות. המוזמנים, ברובם לקוחות וותיקים של הרשת, באו להתרשם מהמבחר החדש. ■

דיאנה וולפסון בין הדוגמנית רווית, אלקבץ (מימין) ועירית אלטמן.

דנה שאולי מחכה לחיוך של אביה

רפי שאולי ובתו דנה. עוזרה באירוח.
צילום: אירית רוחם.

רפי שאולי, לא מאמין בחגיגות פתיחה המוניות. העדיף להזמין רק חברים ומכרים, כל ערב קבוצה אחרת, למקום החדש שפתח בצפון תל־אביב – פיאנו־בר סושי, הנושא את השם הנוסטלגי "מנדי'ס". במהלך השבוע שעבר, במסגרת הרצת המקום בו מגישים חטיפי סושי יפניים, חגגו שם כמו בימים הטובים, כשרפי שאולי היה מלך חיי הלילה בתל־אביב.

דוד קוליץ, אבנר פלאטק, נורית יגלום, ראובן ויזמר, עמי ופינצ'י מור, אילנית, עדה מכנס ובתה הוויה בלוס אנג'לס, תלמה מכנס – שעשתה את מנורת הטיפאני הגדולה שצמודה שם לתיקרה – היו בין חונכי אתר הבילוי החדש של שאולי. עוזרה באירוח בתו, דנה, שנראית כמו העתק צעיר ונשי של האבא שלה. דנה שאולי, הבת של מנדי ורפי, אמנם נולדה בישראל, אבל גדלה באנגליה. מרגישה ישראלית, אבל גם אנגליה. כל החברים שלה שם, היא אומרת. כבר ילדה גדולה, בת 19, עוסקת באנגליה בנדל"ן, הגיעה לארץ לארבעה חודשים. כדי לעזור לאבא ולהיות כאן "עד שהבן של אבא יוולד". הבן של אבא וחברתו לחיים, תוה לוי, מתוכנן לצאת לאוויר העולם ביולי. ■

דליה פרידלנד של מוסוליני

בהצגה "בניטו" משחקת דליה פרידלנד את מרגריטה צרפתי, האשה היהודית שבחיין של בניטו מוסוליני. והתפקיד הזה, מתברר, פשוט רודף אחריה. כי את המחזה, שכתב וביים מיכאל כתנא, רצה עמרי ניצן להעלות בזמנו ב"הבימה". מישה אשרוב היה מתוכנן אז לשחק את בניטו. אקס־אשתו פרידלנד, היתה אמורה להיות צרפתי. ההצגה לא הועלתה בסוף ב"הבימה".

עכשיו היא מוצגת במסגרת מת"ן – המרכז לתיאטרון ניסויי עם שמעון כהן בתפקיד בניטו. אסתי קוסוביצקי, היתה אמורה להיות צרפתי. ההפקה נדחתה. קוסוביצקי שנשואה לשחקן ומי ברנץ, הגיעה בינתיים למצב של הריון מתקדם. את התפקיד קיבלה פרידלנד. במסיבה שהיתה לאחר בכורת ההצגה בששי בצהריים ב"בימרתף", הודיעה פרידלנד לקוסוביצקי "אם ממשיכים להציג אחרי הלידה שלך, נשחק את זה ביחד. נורא מקווה ומתפללת שנגיע לזה". קוסוביצקי אמורה ללדת בעוד כחודשיים. ■

שמעון כהן (בניטו מוסוליני) מרים את דליה פרידלנד (מרגריטה צרפתי). קוסוביצקי בהמתנה. צילום: ישראל מלובני.

יוסי בנימינוף ותכשיט מהאוסף.
צילום: נאור רהב.

בין התכשיטים דיברו על השלום

הוא נולד בירושלים, גר 22 שנה בניו־יורק. מחלק את החיים בין שם לכאן. יוסי בנימינוף, 44, בן למשפחת צורפים יוצאי כורדיסטן, התחיל לפני כ־18 שנה לאסוף תכשיטים אתניים מארצות המזרח. היום הוא אחד האספנים החשובים בעולם. נחשב למומחה בינלאומי לעתיקות אוריאנטליות. מתמחה בתכשיטים, שטיחים, דברי כסף וטקסטיל פולקלוריסטי.

שבעים תכשיטים מהאוסף שלו, רובם מהמאה הקודמת, מוצגים עכשיו במוזיאון היהלומים שברמת־גן. תכשיטים צבעוניים שמשובצים באבנים טובות, ממצרים, תוניס, פרס, תורכיה, כורדיסטן, אפגניסטן והודו. הפתיחה החגיגית לתערוכה נערכה בשבוע שעבר, במעמד השגריר המצרי, מוחמד בסיוני, ראש העיר רמת־גן אורי עמית, נשיא בורסת היהלומים, משה שניצר והשגריר האיטלקי, אלברטו ליאונצ'יני ברטולי. בסיוני דיבר על השלום. "התערוכה הזאת, יכולה להיות אמצעי לחזוק הקשרים בין האנשים והעמים", הוא אמר, בין היתר. ■

שעון אופנתי? תיק ספורטיבי?
פקו רבאן מעניק לכם לקראת החג, מבחר מתנות שובות עין ולב, בקנותכם את מוצרי היוקרה של פקו רבאן.
איזו מתנה תרצו לקבל?
היכנסו עוד היום לפרפורמריה הקרובה וקבלו מתנה אלגנטית הנושאת את חותמת היוקרה של פקו רבאן.

*** המבצע בתוקף עד גמר מלאי המתנות**

פקו רבאן
יבוא: בלמון בע"מ הפצה: נורית בע"מ.

קורים דברים

ציפי שביט והרובוט פיץ' החודבו לסייע במסע ההסברה של מבצע ישראל לובשת ניקיון, בראשות רעיית הנשיא, אורה הרצוג. ציפי והרובוט ניקו את רחבת תיאטרון ירושלים.

ומטפלת גם

דורון ויטנברג שר אמנם על חיים בתוך ריבוע ועל אנשים שלא רוצים להיות מרובעים וחולמים על קצת רוק וסמבה וג'אז וצבעים שיגוונו להם את החיים, אבל הוא עצמו טבל כבר בכל מיני סגנונות וכל מיני עבודות שונות ומשונות. בימים אלה חזר מארה"ב, שם שהה לצורך לימודים, ואפילו הצליח להפיק שם תקליט, שכמה מן השירים בו כבר מתנגנים אצלנו ברדיו, ואפילו חדרו

דורון ויטנברג. הזמר שנהג את אלי ויזל.

למצעד הפזמונים העבריים. שירים יפים. זעקת המעמד החולם ועובד. "ריבוע בתוך ריבוע" הוא קרא לאחד משיריו על חוסר היכולת להיחלץ מהמבוי הסתום. בין לבין מספר דורון ויטנברג על עיסוקיו באמריקה של היומיום. מתברר שהבחור הגבוה ותכול־העין היה כבר, בנוסף לכישוריו המוסיקליים, גם על תקן של מטפלת לתינוקת, כולל החלפת החיתולים ושאר טיפולים, והנה נהג מונית בשירות לימוזינות, הנקרא "ג'רוזאלם", שלקוחותיה הם היאפיס ושאר יהודים טובים בניו־יורק, כך קרה שדורון שימש כנהגו הקבוע של חתן פרס נובל, אלי ויזל, וראה אצלו במושב האחורי ילדים יהודים מבית טוב מסניפים קוקאין בדרך מביה"ס ונערות טלפון שאפילו הציעו לו את שירותיהן בתור טיפ. עכשיו, כשתשמעו את שיריו ברדיו או בתקליט, תדעו מאיפה נחל המשורר את שירו... ■

אריה יאס

בגדד באור־יהודה

אתה עומד מתחת לחלון ואינך מאמין. חלפו כמעט 40 שנה, מאז עזבת את בגדד, ואתה נמצא שוב בסמטאותיה. רק תבריך מנוער – אחמד, סמי ודוד – אינם משחקים עוד לצידך. זו היתה הרגשתי בעת ביקורי לפני מספר ימים באתר המשוחזר של רובע יהודי בבגדד, במוזיאון יהדות בבל, שהוקם במרכז המורשת באור־יהודה. בחול המועד פסח, בנוכחות נשיא המדינה ו־2,500 מוזמנים אחרים, ייחנך המוזיאון בו הושקעו 5 שנים של עבודת שחזור ואיסוף חומר.

האיש אשר על המלאכה הענקית הזאת הוא מרדכי בן־פורת. לשעבר שר בממשלת ישראל, ח"כ וראש מועצת אור־יהודה, וכיום יו"ר המרכז למורשת יהדות בבל באור־יהודה: "הקמת המרכז והמוזיאון לא נועדה להצגת פולקלור עדתי, אלא להצגת מורשת היהודית שנשתמרה בגולה, במשך 2,500 שנה, בתוך ים של גויים ואירועים – מאז גלות בבל – ועד ליציאת יהודי עיראק במבצע עזרא ונחמיה", אומר בן־פורת.

דגם התיבה בבית הכנסת הגדול בבגדד. עתה זה משוחזר באור יהודה.

יהודים רבים, מהארץ ומחו"ל, תרמו לאוסף הגדול במוזיאון. יהודי עיראק הרגישו, למעשה, מחוייבות אישית, להביא למוזיאון את הכלי המיוחד, או הבגד המיוחד, מביתם ברמת־גן ואור־יהודה. כדי שגם אחרים יחושו, ולוא רק במעט, כיצד חיו אבותיהם. לא פחות מ־11 אגפים מכיל המוזיאון. בין היתר: גלות וגאולה, בין בבל לארץ־ישראל, החינוך היהודי בבגדד, הבית והמשפחה, שחזור סימטה ברובע היהודי ובית הכנסת הגדול בבגדד (ראה תמונות) ואגף לתערוכות מתחלפות.

ד"ר צבי יהודה, היועץ לנושא ההיסטורי של מרכז המורשת, אומר כי פתיחת המוזיאון עושה את מרכז המורשת למוקד שיקרין את תולדותיה ומורשתה של יהדות בבל, עתיקת היומין, הן לתושבי הארץ והן ליהדות התפוצות. בנוסף למוזיאון מרוכזים במרכז המורשת ספריה עשירה, ארכיון היסטורי ותמונות רבות. לא פלא, איפוא, כי יוצאי עיראק בארץ – המונים כיום למעלה מ־300 אלף – חשים, כי חנוכת המוזיאון היא לא רק ציון דרך, אלא תעודת כבוד:"אנו מצפים כי רבבות תלמידי בתי ספר יבואו לבקר, ללמוד ולהינות", אומר בשמחה גלויה מרדכי בן־פורת.

מרבית האנשים שעמלו במלאכת הקמת המוזיאון עשו מלאכתם בהתנדבות או בתשלום סמלי. תחושה של "זה שלנו" ליוותה את עבודתם. על כל אלה ניצחה, במלאכת השחזור והתצוגה, במשך חמש שנים תמימות, קלוד גרונדמן. היא הסתייעה בחוקרים ואנשי מדע, יוצאי עיראק, שהרי אחרי הכל, היא לא נולדה בבגדד. אך הספיקה כבר לדעת כי על שחזור לא מדוייק לא יסלחו לה. הרי על יהודי עיראק כבר אמרו כי הם "הייקים" של עדות המזרח... ■

ברוך מאירי

כתר יין

חניות היינות הנבחרים (מימין:) הקוסיקאי ז'וליאן שגראן וסארנן החגיגה עודד קרן.

מעצבת התכשיטים רחל גרא פתחה את ביתה היפואי, הצמוד לגלריה שלה, בפני חוגגי "מועדון היין" של דיינרס קלאב. הבאים, ביניהם יוסי גינוסר ורעייתו, יוסי חכמי, ז'וליאן שגראן ורעייתו, שרה ברזכין, יזהר כהן, גמאו הרבה יין מ־11 היינות הנבחרים של המועדון. בהתחמם האווירה החליטה גרא להכתיר את מלכת היין – והניחה כתר לראשה. ■

בעד הבתולים

הסרט "משחק הלבבות" מבוסס על ספרה של סופרת הרומן הרומנטי ברברה קרטלנד, אשר בטרם עובד לסרט עובד לסידרת טלוויזיה בהפקת הבי.בי.סי. הסופרת היא סבתה של הנסיכה דיאנה.

סופרת, ברברה קרטלנד, מוקפת בשחקני משחק הלבבות.

"משחק הלבבות" הוא דראמה רומנטית (כמובן) מן המאה ה־19 ובסרט משתתפים בין השאר דיאנה ריג וכריסטופר פלמר. בראיון שנערך לא מכבר עם הסופרת הקשישה היא מאוררת את דיעותיה בנושאי המהפכה המינית: "אנחנו צועדים אחורה, בשל האיידס. כאשר אני עצמי התחלתי לצאת בחברה הייתי, כמובן, בתולה. כולן היו אז בתולות. עתה כל אחד ואחת מתפארים בהיותם כה מתקדמים וסוררים. הספרים שלי זוכים להצלחה כה רבה, משום שאני ממשיכה לשמור על הטוהר המוסרי של גיבורי. אני שומעת, כי עתה הולכת ומתפתחת תרבות הבתוליות. בלוס־אנג'לס יש נשים צעירות המחליטות לשמור על בתוליהן עד יום הנישואין. והרי אין זו אלא התפתחות הגיונית: עד היכן אפשר היה להידרדר. כאשר הגיעו לקרקעית – הופיע האיידס וזה מה ששינה את העמדות הסקסואליות. אנשים מפוחדים וחוזרים אל אופנת הבתולים, עתה נוכחים כי אני צדקתי".

קרטלנד מוסיפה ואומרת: "הגברים מתייחסים בדרך כלל אל הסקס כאל סעודה טובה. סקס עבור נשים הוא תמיד חוויה ריגשית". ■

תלמה הדר

יהודית חנוך

אופנה

קסטרו מודל מציעים "בוקר בריו" ו"לילה בתל־אביב". סאבי הולכים השנה על צבעי פסטל רכים. עוד מעט קיץ

חגיגה של צבעים. בסריג אביב, ("מונדי"). ◄

חדש: מכנסי ברך, במקום חצאית, בפתורים גם על החגורה. (עיצוב: דליה קאפוזה ואסתר זיסמן, אופנת "קסטרו". ▼

היצרנים מציגים

"קסטרו מודל" הפתיע ביופי של בגדים. מעצבות האופנה שלו, דלית קאפוזה ואסתר זיסמן, שתי בוגרות טריות של "שנקר", פונות אל קשת רחבה של נשים בגילים שונים. הן מכנות את קבוצות הבגדים שלהן בשמות כמו "בוקר בריו" – בגדים עם הדפסים של דקלים, סירות, סוסוני־ים; "ארוחת בוקר במנהטן" – מערכות בנויות מחצאיות ומכנסיים בשילובים של גווני חול וכחול כהה או שחור, שהוסיפו להם חולצות טריקו כתומות; "לילה בתל־אביב" – בגדים שייראו טוב בדיסקוטק המקומי, חולצות שחושפות את הכתפיים, חצאיות עם סלסול.

הבגדים, במידות שעולות עד 46, רובם מאריגי כותנה שעושים רושם איכותי וגם הצירופים יפים. אני מקווה שגם בחנויות יוצעו הבגדים בקבוצות מאורגנות ולא בתפזורת על קולבים צפופים.

ב"סאבי", מתמקדים על צבעי פסטל רכים לכל המשפחה. גם לגברים ולילדים. חולצות גדולות, מכנסיים קצרים, בוורוד, תכלת, צהוב וסגול, עם או בלי פסים דקיקים או משבצות, חולצות טריקו עם הדפסים, מכנסיים צמודים מטריקו עם חזיות סטרפלס, מכנסיים וסרבלים מג'ינס מובהר וממובס. אין חידושים מפתיעים, בגדים שקל למכור, בעיקר לילדים ולגברים. הוסיפו להם גם נעלי־ספורט, גרביים ואפילו תחתונים לגברים – גם באפרסק ובסגול.

כש"מונדי", אחת מיצרניות הבגדים המצליחות בגרמניה, מסרה את רשות ההפצה בארץ ליולנדה מלאכי ודליה בן־ארי, שפתחו בוטיק ברמת־השרון, לא חשב איש שהשתיים תהיינה סיפור הצלחה כזה. בשבוע שעבר התבשרו השתיים, שיחסית למספר האוכלוסין בארץ, הן עומדות בראש רשימת הנציגות המצליחות: בשנת פעילות אחת הצליחו להתחרות בנציגויות ותיקות וגדולות בעולם.

סוד ההצלחה של "מונדי" הוא, שהם לא מוכרים בגד, הם מוכרים מראה שלם. לא צריך לשבור את הראש לחבר בגדים, רק למדוד, להוציא את הארנק ולשלם. המחירים אינם זולים, אבל מקבלים תמורה. בגדי האביב והקיץ שלהם כוללים את סגנון המלחים, שמלות כותנה עם הדפסים קטנים בצבעי חאקי, כתום בסגנון שמזכיר את לורה אשלי, עם חצאיות פעמוניות גדולות ושמלות רחבות עם קו מתניים מוגבה, מחמיאות גם לשמנות. בניגוד, יש שמלות שחורות צמודות וסקסיות, עם מחשופים עמוקים וחלונות בגב.

מחירים: חולצות 90–240 ש"ח, חצאיות ומכנסיים 120–200 ש"ח. ■

בלי עינטוזים

הדוגמניות הן בימים אלה הנשים הכי עסוקות בשטח. אחרי חורף קשה מסתערים יצרני ויבואני האופנה, במתקפה למכור לנו בגדים חדשים. כשרוצים למכור אופנה אין מתחרות לקידום מכירות כדוגמניות שצועדות על המסלול ומציגות מה שילך באופנה. בשבועות האחרונים הם עשו את זה בקצב לפחות של שש תצוגות לשבוע.

מארגנות התצוגות, לתוצות משפע האירועים, אחרי שגמרו את הדוגמניות מליגה א' עברו לליגה ב'. אבל כמו שיש שפע של פנים צעירות ורעננות בתצלומי־אופנה, כך יש כנראה מחסור בדוגמניות מסלול. אחדות מהדוגמניות, שמציגות בגדי־ים, כבר צריכות לסרב לעשות סטריפטיז על המסלול. אופנה תובעת שלימות ואין מקום לשוקיים עם צלוליט, או ורידים כחולים.

גם הפנים החדשות, שרואים פה ושם, לא תמיד עומדות בדרישות התקן שמצפים מדוגמנית. על תואר המענטזת של המסלול מתחרה עכשיו רונית אלקבץ. מרוב אקשן והתפתלויות שוכחים להסתכל על הבגדים שהיא מציגה. מישהו צריך לספר למקומיות, שהסגנון העכשוי בפאריס זו הליכה טבעית הולכים על המסלול, כמו ברחוב, בלי עינטוזים. דוגמנית טובה היא כמו קולב בגדים, ממקדת את תשומת הלב לבגד, לא אליה. ■

שושלת

בילי מוסקונה לרמן
צילום: בני גלזר

המלחית והבוס. "אם עוד פעם אחת..."

יאכטות עם שורשים

הכל התחיל אצלם במושבה הגלילית מצפה. עכשיו הם מלכי הכנרת. משפחה, המדברת בינה לבין עצמה במכשירי קשר. איתן גרוס ובני ביתו בנו אימפריה קטנה. דגם משפחתי של הצלחה על רקע קדום של אבני בזלת ועצי זית.

תמונת קיץ: על לידו 4, 100 טון יאכטה, עומדת אחת יפהפיה, לינדה קוראים לה. ללינדה, בחורה סקוטית בת עשרים וקצת, יש שיער קיפוד בלונדיני קצוץ, חליפה לבנה קצרצרה, והיא מנערת מספי הדרגות הזהובים שלה, על הכתף, גרגרי אבק בלתי נראים.

כאשר איתן גרוס עולה לאנייה הענקית שלו בעשו־ בלילה מתוך הגלים של הכינרת, לא מחכים לו שני מלחים כמקובל, כדי לקשור את ה"ספיד בוט" הקטנה שלו. גרוס לא אומר מלה, רק חריץ קטן עמוק מתפתח לו על המצח. אחר כך הוא עובר בין הזוגות שרוקדים טנגו על הסיפון לאור הירח, טופח לקפיטן על הכתף, ומחפש את המלחית. לוקח אותה הצידה ובלי לעשות עניין בכלל אומר לה בשקט משפט: "אם עוד פעם אחת יקרה שלא יחכו לי שני מלחים כשאני מגיע לספינה, את מפוטרת".

"אבל איתן", מצייצת הסקוטית עם הפסים מזהב על הכתף, "היתה לי המון עבודה". "המון עבודה זה טוב מאוד", הוא מחזיר לה וככר החריץ על המצח שלו מתחלף בחיוך ערמומי, "אבל מה עם הבחור השחום השרירי, שהיפנט אותך על הסיפון? הכל ראיתי". הוא קורץ לה בקטן.

דרך מטע הזיתים

איתן גרוס עשה מסלול עד הריאלוג שלו עם לינדה המלחית הבלונדית על הסיפון של היכאטה. המסלול שלו הוא גם שיקוף של תהליכים במרינה הזאת. נקודת המוצא שלו החלה במשפחה חקלאית שורשית. היום הוא בעל אימפריה כלכלית. את הדרך מהאדמה לעס־ קים, מחקלאות ליאכטות ומסעדות, סלל לבד – בעשר אצבעות. הוא ואשתו והילדים לידו. בלי פילנטרופים מבחוץ. עבודה כחול־לבן. גם ההצלחה באותו צבע.

בשבת בבוקר, כדרך כלל, עולה איתן על הסוסה שלו. גם עידו, ילד בסביבות התשע, הבן של ורד, הבת של איתן, קולט את הסבא שלו מהחלון של המטבח ויורד מיד לאורווה. בלי הרבה דיבורים, הם יוצאים מהאחוזה הקטנה שלהם, "הלידו", שיושבת עמוק יפה ובטוח על שפת הכינרת. בדהירה קלה הם נכנסים לוואדיות, עוברים דרך מטע הזיתים, ונכנסים בין השו־ רות של העצים. ואז עידו שואל מתי מוסקים וסבא שלו, בתנועה די אוטומטית, קוטף זית אחד, מוחץ בין שתי אצבעות, ומראה לעידו שהבשר של הזית עוד לא מספיק בשל.

לפעמים הם עולים למצפה בג'יפ. ג'יפ פתוח, גרוי־ לים, גלגלים רחבים, איתן קדימה, עידו וניב מאחור. ניב הוא הבן של ליזבט וצחי. צחי הוא הבן של איתן. איתן לבוש בגדי לבן מאוד מגוהצים. הפס של החולצה לא מפספס את הפס של המכנסיים. הנעליים רכות מעור. התלתלים שלו בין לבן לאפור ולידם שרשרת זהב על הצוואר. יש לו במלאי כמה טונים של דיבור. הוא מדבר ענייני לעובדים, חברי למשפחה וטון נמס במיוחד הוא שומר לעידו.

למשל: לארוחת בוקר עידו מביא איתו שני גורי בוקסר שנולדו לפני יומיים. הסבא של עידו הסכים לו לתרנגולות, לסוסים, לעיזה, עכשיו יש תשעה גורי בוקסר חדשים. "סבא", אומר הילד עם התלתלים והעי־

איתן גרוס בבית בו נולד במצפה. מי חלם אז על הלידו.

עידו. הנכד של בעל האימפריה. טיול שבת אל הזיתים במצפה.

נים הכחולות, "אתה לא חושב שכדי לתפור לבוקסרים כובעים מיוחדים ובגדים מיוחדים?"

"אם אתה אומר – נחשוב על זה", משיב איתן גרוס בטון מאד רציני לנכד הקטן שלו, שמזכיר לו מאוד בפנים את האבא שלו, צבי גרוס.

אבא של איתן גרוס, צבי גרוס, לא התעסק עם חיות שעשועים. שעשועים בכלל היו רחוקים ממנו. היה פו־ על עבודה יחד עם בן־גוריון בסג'רה וכפר תבור. היה רוכב על סוס שחור, אקדח "נגן" רוסי 9 מ"מ בכיס, מבט נקי מפחד קרימה.

גם אמא של איתן היתה אשה חזקה. נחשים, למשל, היו עניין כמעט יומיומי בחצר הבית שלהם. היא לא צווחה בהיסטריה וברחה. לקחה מעדר לחסל אותו או, מקסימום, קראה לאחד הפועלים. בדרך כלל לבחור הבדווי שתום־העין שגר בחווה. סיפור: יום אחד ראתה משהו ירוק פתלתל שוכב בעריסה. בלי פאניקה קראה לבדווי, ההוא שם כוס חלב בפינת החדר, והנחש זחל בשקט בשקט הצידה. איתן, תינוק בן חצי שנה בערך, אפילו לא התעורר.

בליסטראות ונחשים

הבית במצפה, שבנה צבי גרוס לאשתו, עשוי שורות כפולות של אבני בזלת שחורות. איתן זוכר את הפינה בחצר, שם אמא שלו היתה כפופה מעל הגיגית של הכביסה, במקום בו הסוסות שלו היו קשורות, ליד הר־ פת עם הפרות וערמות של החציר. בוואדי מול המצפה גר שבט בדווי, ששנא את הפולשים היהודים. ההתמ־ חות של השבט הצפוף, הקטן, השונא הזה, היה בבליס־ טראות. הם היו מומחים בפגיעה מדוייקת ברקות ובעי־ נים של היהודים שעברו בסביבה.

המלחמה הכי חזקה היתה על מי המעין. איתן גרוס עוצר את הג'יפ, יורד בבגדים הלבנים המגוהצים, מת־ כופף ומראה במרויק את הנקודה ממנה נבעו מי המעין. מול היו הילדים של הבדווים עם הבליסטראות. על האדמה היו נחשים ארסיים. מים היו שואבים בחבל ודלי ומעמיסים על עגלה עם סוס.

מצפה היום היא בשביל איתן גרוס סוג של וליום 5 מיליגראם. הוא מחזיק שם את הבית, לא מוכר את האדמות, וחוזר בשבתות עם הנכדים שלו כדי לשלוף מהזכרון תמונות ילדות ולצייר אותם לעידו. איך סב־ תא חלבה? שואל הנכד שרגיל לפתוח מקררים שיש בהם הכל מוכן, והסבא מסביר. תמונות של מחלבה שייכות לזכרון נוסטלגי מחוייך של פעם.

היום איתן גר על שפת הכנרת. בצמוד אליו שני הילדים, וורד וצחי, עם בני הזוג והילדים. סביבם הר־ כוש. איתן קנה בזמנו שטח אדמה סביב המים, ובצורה הדרגתית רכש גם ארבע יאכטות, הקים שלוש מסע־ דות. אימפריה כלכלית קטנה, שמתחרה באינטנסיביות עם כל הסביבה.

ליד איתן – אסתר. אשה שהוא בחר לפני הרבה שנים כשהוא גר עם ההורים במצפה והיא גרה מולם, בכפר תיטים. היא ממשפחה בולגרית. איתן הביא אותה לאבא שלו, שמדד לה את הגזרה בקפדנות, לקח את הבן הצידה ואמר: הרזה הזאת לא תדע לחלוב פרה. שלח אותה מכאן.

אסתר גרוס כבר חלבה הרבה פרות והיא , כמובן, כבר לא רזה. היום גם אצלה המלה "מחלבה" מקוטלגת במשבצת נוסטלגית. יש לה סדר יום פרטי. בין שש לשבע בערב, היא יורדת לדשא של הלידו. על הצוואר, באופן קבוע, קשור לה חיתול לבן, שנשאר מתקופת התינוקות של כנרת, הבת של ורד. בימי הקיץ, כשהיא מתיישבת על אחד מכסאות הנוח על הדשא, מול הג־ לים, מתחילה סביבה תנועה. אחד הפועלים מביא לה צלחת מלאה פלחי אבטיח וזה בערך הסימן שאפשר לגשת והכל בסדר. ראשונים מגיעים הילדים. צחי עם ליזבת, וורד עם שוקי.

ליזבט וצחי גרים מעבר לכביש, עשרה צעדים מאי־ תן ואסתר. הם הקימו ומנהלים את המסעדה הסינית, כאשר מעל המסעדה בנוי הבית שלהם ועוד כמה מב־ נים, בהם גרים שלושים העובדים התאילנדים שמתפק־ דים במסעדה.

ליזבת, גיורת ממוצא הולנדי, מחזיקה בכיס עקרונות משפחתיים אירופאיים נוקשים. למשל: הילדים שלה, ניב וצבי, לא עושים סיבובים על לידו 4 בעשר בלילה (התינוק ירדן שנוסף למשפחה רק לפני כמה חודשים עדיין לא זקוק לאיסור מסוג זה).

הילדים של ורד ושוקי שגרים על שפת המים, מטר מהסבא והסבתא, הרבה פחות ממושמעים. את עידו וכנרת מזיזים בקיץ מהסיפון של לידו 4 בסביבות אחת עשרה בלילה. את לידו 4, אגב, הזמינה משפחת גרוס מ"מספנות ישראל". אחרי שהשלד היה מוכן הביאו את המפלצת הענקית הזאת לכנרת וצחי ושוקי (הבן והח־ תן) תכננו וביצעו לבד את הפנים. נגרות, צבע. חודשים ארוכים של עבודה גברית ידנית.

חזרה למסעדה. הכלה ההולנדית מנהלת את המסע־ דה הסינית על טהרת הבריאות. ליזבט, בלונדינית שחומה, מנצחת על הכספים והקבלות וההזמנות במיומ־ נות נשית מחוייכת. את הנבטים והתבלינים מגדלים בגינות של התאילנדים מאחורי הבית. המושבה התאי־

(המשך בעמ' 56)

חוג למדעי המחשב במכללת הדסה – פריצת דרך

המחשבים מצויים בכל התחומים בחיינו. החל מרפואה, שיווק ותעשיה וכלה בעיתונות ומינהל. העיסוק במחשבים מהווה מקצוע ריווחי ונדרש ביותר. השוק צמא לכח אדם מיומן ברמה גבוהה. לא פלא שבוגרי החוג למדעי המחשב במכללת הדסה בירושלים, נקלטים במהירות במקומות עבודה כמו "תדיראן", בנק ישראל, המוסד לביטוח לאומי, משטרת ישראל, בנקים, ומשרדי ממשלה ותעשיה.

הנתונים מרשימים: "מתוך חמישים וחמישה בוגרי החוג בשנה הקודמת, ארבעים וחמישה

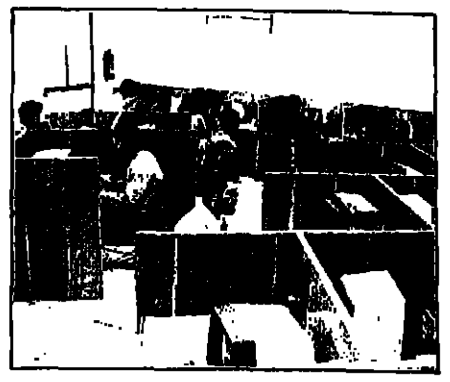

נקלטו במקומות עבודה שונים והשאר נמצאים בצבא, בחו"ל או ממשיכים בלימודיהם". אומר ד"ר צבי כהן, מרכז החוג.

עדיפות במקומות העבודה

במכללת הדסה מנוצל זמנו של התלמיד בצורה אופטימלית, שיטת הלימוד מאפשרת לתלמידים לרכוש, תוך כדי הלימודים, בסיס טוב, מיומנות ונסיון במערכות תחומר והתוכנה המורכבות ביותר. "תכנית הלימודים משלבת תאוריה ומעשיות" אומר אבי שץ, ראש החוג. "המורים באים מהשדה, מהתחומים השונים של תעשיה ומינהל והם מעבירים לתלמידים מנסיונם. אנחנו קשובים כל הזמן לדרישות השוק. בשל עובדות אלה זוכים בוגרי מכללת הדסה להעדפה ברורה כשהם מציגים מועמדותם במקומות העבודה".

בחוג נילמדים מקצועות כלליים (מתמטיקה, סטטיסטיקה וכלכלה), מבוא למחשבים ושפות תכנות.

התלמידים רוכשים מיומנות בטכנולוגיות מתקדמות לעבוד נתונים, בנושאי תקשורת ובסיסי נתונים. כמו־כן נלמדים מערכות הפעלה, יישומים במחשבים אישיים, גרפיקה ממוחשבת ועוד. התרגול במגוון הציוד העומד לרשות התלמיד מאפשר לבוגרי החוג להענות למכרזים הדורשים מיומנויות גבוהות.

פריצת דרך

פריצת דרך מרשימה נעשתה זה מכבר בעקבות תרומה נכבדה שקבל ארגון נשי הדסה מקרן אברונס (מיליון ותצי דולר). בעזרתה נרכש המכשיר החדיש ביותר, מן הסוג שנכנס רק עתה לשמוש במרכזי החשוב הגדולים בארץ. מערכות חדשניות אלה (של דאטה ג'נרל ויבמ) מסוגלות לשרת בו זמנית משתמשים רבים ולאחסן בסיסי נתונים רבי היקף. במעבדת המחשבים האישיים מצויים כ־60 מערכות במיגוון דגמים, כולל הדגם החדש של יבמ.

בנוסף לתרגול האינטנסיבי של החומר בשעות הלימודים, משאילה המכללה לתלמידים מתשב אישי נייד. באמצעות מחשב זה מכין הסטודנט את התרגילים ומשדר אותם, באמצעות הטלפון, אל מערכות המחשבים של המכללה. כך יכול התלמיד לתרגל בשעות הנוחות לו.

בחוג למדעי המחשב לומדים צעירים המבקשים לרכוש תואר הנדסאי מחשבים. רובם יוצאי צבא ויש גם בעלי תואר אקדמאי ראשון ושני. כמו־כן קיים בחוג מסלול מיוחד

להכשרת סטודנטים כבדי ראיה ועיוורים. הם נעזרים במכשור מיוחד כמו מסך מגדיל, מסוף מדבר ומדפסת ברייל.

תנאי הקבלה

לחוג ללימודי המחשב במכללת הדסה בירושלים נרשמים בימים אלה צעירים (בגיל עשרים) בעלי תעודת בגרות, לאחר שירות צבאי (או מי שעל־פי דין פטור משירות), וכן בעלי השכלה אקדמית מלאה או חלקית. עליהם לעבור בחינה פסיכומטרית וראיון לפני ועדת קבלה.

מפרט מנהל מכללת הדסה יעקב אמידי:"2 שנות הלימוד הראשונות הנן לקראת תואר הנדסאי מחשבים. הלימודים מתקיימים בשיתוף המכון הממשלתי להכשרה טכנולוגית שליד משרד העבודה. ניתן לבחור במסלול למודים משולב לקבלת תואר אקדמי ראשון – B.A. – של האוניברסיטה הפתוחה, בתוספת שנת לימודים שלישית. מסלול זה מיועד לתלמידים שמלאו את חובותיהם, כולל בצוע עבודות פרויקט לתואר הנדסאי מחשבים וענ"א".

הטור של טומי

מאושרים לאחר בבורה: המחזאי דוד גרוסמן (מימין), הבמאי מיקי גורביץ והשחקנית יעל אמיתי.

יוסף לפיד

יא דן

דן בן־אמוץ תפס אותי השבוע בחצר "קול ישראל" בתל־אביב והכניס אותי לאולפן בו עסק חיים קינן בהכנת תוכנית רדיו על לא אחר מאשר דן בן־אמוץ. ללא כל הכנה מוקדמת ביקש דן שאשמיע הספד בהלווייתו.

שאלתי אותו אם באמת יש תקווה לדאגה? לרגע הוא הרצין – הוא עבר לפני זמן ניתוח לב פתוח – וענה, כי לעולם אין לדעת. אז הספדתי אותו, לכל צרה שלא תבוא. לא אגלה כאן מה אמרתי. המנוח הודה לי על דברי הנרגשים והוסיף: "בקרוב אצלך". כי דן בן־אמוץ שומר לעצמו את זכות המלה האחרונה, אפילו מהקבר השחור. עובדה היא, שאת ההספד המבריק ביותר על דן בן־אמוץ כתב דן בן־אמוץ בעצמו, עוד בימי "שלשה בסירה אחת", בקטע המתחיל במלים: "אוח, יא דן, דן, דן..."

יחד עם זאת, צריך להודות בכך, שמאז הספיד מרקוס אנטוניוס את יוליוס קיסר בעזרתו של שקספיר, חלה ירידה מסוימת ברמת ההספדים. כיום כבר לא כותבים משפטים כמו:

Friends, romans, countrymen,
Lend me your ears,
I come to bury caesar
Not to praise him

אצלנו היה זלמן שור אחרון המספידים הגדולים. מפא"יניקים חשובים רצו את מותם אם שור שהה בחוץ־לארץ. הפאתוס שלוח הרסן, שאיפיין את סגנונו של שור, יצא מהאופנה, להוציא את המקרים בהם טוביה צפיר מחקה את רודי לוי כאשר זה מחקה את מנחם בגין.

ביום בו נפטר הנשיא יצחק בן־צבי נסעתי לירושלים, לצריף המפורסם, כדי להציל עבור "מעריב" כמה מלים מפיה של האלמנה, רחל ינאית בן־צבי. להפתעתי, לא זו בלבד שהסכימה לדבר אתי, אלא גם עזבה את האולם בו קיבלה את מביעי התנחומים, הכניסה אותי לדירה פנימה והספידה את בעלה.

בערב טילפנה אלי רחל ינאית הביתה. הייתי בטוח, שהיא תבקש לדחות את פירסום השיחה, עד לאחר השבעה. "אתה זוכר שבסוף הראיון אמרתי, שאני עצובה?" – היא שאלה. "כן", עניתי. "ובכן", היא אמרה, "אני מבקשת שתכתוב, שאני לא רק עצובה, אלא גם מזועזעת". ■

הגן של אלטונה

ראיתי השבוע את "נידוני אלטונה" של ז'אן פול סארטר ב"תיאטרון בית לסין" ואת "גן ריקי" של דוד גרוסמן ב"הבימרתף".

סארטר ביקש להביע אמת אוניברסלית על אחריותו של האדם למעשיו, באמצעות עלילה מתוחכמת – ונכשל. גרוסמן ביקש להגיע אל אמת אוניברסלית על גורלו של האדם, באמצעות עלילה פשוטה – והצליח.

המחזה של סארטר מתרחש אחרי מלחמת העולם השניה. איל הון גרמני מסתיר בביתו את בנו הבכור, שחזר מהחזית הרוסית, רדוף סיוטים על פשעי מלחמה שהשתתף בהם. בסוף המחזה הוא מתאבד, כי אינו מצליח לשכנע את עצמו שאיננו אשם.

המחזה של דוד גרוסמן מתרחש בגן הילדים של ריקי, בארץ, בימינו.

תשעה שחקנים מבוגרים מגלמים תשע דמויות של ילדים בני ארבע, המשחקים בחול, רבים ואוהבים, מתענינים נורא בקאקא ובפיפי, הוזים הזיות, משקרים, מקנאים, מרביצים, מתנשקים ורוב הזמן מפחדים מבדידות, מוקפים עולם עוין ומסתורי של המבוגרים. כל ילד הוא טיפוס מעוצב היטב, בעל אופי מוגדר, אישיות בפני עצמה ואתה יודע מי מהם יהיה איש המדע ומי תהיה הזנונת ומי הקטרית ומי האמן.

מבחינה היסטורית שימש מחזהו של סארטר אזהרה מפני עלייתו של הפאשיזם בצרפת, בעקבות מלחמת אלג'יריה. מבחינה פילוסופית ביקש סארטר לבסס, בדרך תיאטרלית, את תורת האקזיסטנציאליזם, שיסוד היסודות שלה הוא הבחירה החופשית של האדם. אנחנו אחראים למעשינו, כי אנחנו, ורק אנחנו, בוחרים בין טוב לרע.

המחזה של גרוסמן הוא, לעומת זאת, פאטאליסטי. כל אדם נולד עם אופיו, גורלו ועתידו, עם הכתבת־גורל שאין מנוס ממנה. הבית כופה את השקפת עולמו, הסביבה מלחיצה, הטבע מכתיב, הקוד הגנטי מצווה – ולאדם אין ברירה, אלא לנהוג על פי הנתונים שהוא כפוף להם.

המחזה של סארטר לא טוב, לא מפני שסארטר לא צודק, אלא מפני שכתב מחזה לא טוב. והמחזה של גרוסמן אינו מוכיח שגרוסמן צודק, אלא שגרוסמן יודע לכתוב מחזה. כי לתיאטרון חוקים משלו, שאינם כתובים בשום ספרי פילוסופיה. ■

סאפארי

השבוע בילתי בארוחת בוקר עם 170 יהודים אמריקנים, במלון "הילטון" בתל־אביב. המגבית ביקשה שארצה בפניהם על המצב בארץ. הגיעו בלילה, מכל קצות ארה"ב, גברים ונשים, צעירים ומבוגרים, לבושים בבגדי ספורט קלים, נועלים נעלי "דיבוק", מוכנים לצאת לסיור הראשון. קצת מפוחדים, כי אחרי כל מה שראו בטלוויזיה, הם חוששים שאצלנו מתנהלים קרבות רחוב. לא היה אחד שלא שמע מפי קרוביו וידידיו, כי הוא יצא מדעתו, לנסוע בעת הזו לישראל.

הם אינם חתך טיפוסי של היהדות האמריקנית. לא כל יהודי אמריקני תורם למגבית. וגם מבין התורמים אך מעטים יוצאים לטיול מאורגן לישראל. אלה הם יהודים טובים, יהודים מסורים, יהודים שאיכפת להם. ומעל לכל, הם יהודים מודאגים.

מהשאלות ששאלו היה ברור, שהם יודעים בדיוק מה קורה אצלנו, לא רק בשטחים, אלא גם בין הליכוד והמערך. הם דואגים לשלומנו, לעתידנו ובעיקר – לתדמיתנו באמריקה. "מה לענות?" – הם מבקשים לדעת. כי הגויים שואלים שאלות לא נעימות והיהודים מרגישים אחריות אישית. ונדמה לי, אף כי לא אמרו זאת במפורש, שהם גם מתביישים קצת. אין לנו בכל העולם הגדול ידידים טובים ונאמנים ואוהבים יותר, מיהודים אלה, בקאסקטים שלהם.

אמרתי להם, בגלוי לב, שהסכסוך שלנו עם הפלשתינים הוא בעיה ללא פתרון, כי יש כאן שני עמים הרואים באותה טריטוריה מולדת. המקסימום שיהודי מתון יכול לתת הוא פחות מהמינימום שערבי מתון רוצה לקחת. ולכן אנחנו חיים עם הסכסוך הזה כבר מאה שנה ואנחנו שפוטים לחיות איתו עוד מאה שנה. ולמעשה, המאבק נמשך כבר אלפי שנים: הפלשתינים בעזה הם הפלישתים ששמשון לחם בהם והילדים הרוגמים את חיילינו באבנים הם צאצאיה של דלילה.

רק אמת אחת לא אמרתי ליהודים הטובים מאמריקה – שהם האשמים בכל צרותינו. המצב הנוכחי הוא תוצאה ישירה של בגידת היהדות העולמית. בשנת '67 כבשנו את ארץ ישראל, היא נפלה לידינו משמיים, ואנחנו אמרנו לעם היהודי: בואו, ישנה ארץ. והם לא באו. ולא היה כמי ליישב את יהודה ושומרון ועזה.

וייצמן התאונן בזמנו, כי בראשיתו של המנדט הבריטי, כאשר השערים היו פתוחים, היהודים לא באו. הם עשו לנו זאת שוב, בעשרים השנים האחרונות. לא הפלשתינים יצרו את הבעיה הדמוגראפית, אלא יהדות הגולה. סיר הבשר. משחק הגולף. ה"קאדילק" המוזהב.

לא אמרתי להם זאת. הם לא היו מבינים מה אני רוצה מהחיים שלהם. מהחיים היפים שלהם. אנחנו הסאפארי של יהדות העולם, מקום קצת פרוע, שבאים אליו לטיול, לראות את היצורים המוזרים החושפים את שיניהם ומבקשים בוטנים. אחר כך הם חוזרים לביתם החם והבטוח ושולחים צ'ק כדי לשפר את מגוריה של השימפאנזה. ■

(מתוך התכנית "השבוע שלי" ב"קול ישראל")

מהפכה בתחום ההרזיה

גילוי: שיטת ההרזיה של הנשיא רייגן

הקלוריות כבר לא נחשבות

תגלית רפואית חדשה מבטיחה מעתה הרזיה מהירה - ללא תרופות או תכשירים כימיים !

מאת ניקול קארפאנטייה

אכן, מעתה תוכלו להמשיך לאכול כל מה שתרצו ולרזות; לאכול כמה שתרצו ולהפחית ממשקלכם. השיטה היא להקפיד להפריד בין המזונות - לא לאכול מאכלים מסוימים יחד, באותה ארוחה.

תגלית הרזיה רצינית זו היא פרי נסיונם של רופאים, והנשיא רייגן משתמש בה כדי לשמור על גיזרה וכושר.

כדי לרזות לפי שיטה זו, אין צורך בתרופות, תחליפים או תוספות תזונתיים כימיים.

תוכלו לנסות את השיטה בקלות - ללא כל סיכון - בבית או במסעדה. אם לא תרזו לפחות 5 ק"ג במשך חודש, החזירו את הספר ותקבלו את כספכם חזרה, כך שהנסיון לא יעלה לכם אגורה. כל שתצטרכו - לא לאכול מאכלים מסויימים בו־זמנית.

צלעות בקר	+	תפוחי אדמה מטוגנים	=	תשמינו
סטייק	+	שעועית ירוקה	=	תפחיתו ממשקלכם
חמאה	+	לחם	=	תשמינו
חמאה	+	מזונות ללא פחמימות	=	תפחיתו ממשקלכם

התגלית המרעישה של הרופאים ד"ר האי (HAY) וד"ר וואלב (WALB)

זוהי שיטת הרזיה חדשה ורצינית שנתגלתה ע"י רופא גרמני ושכבר נוסתה ע"י נשיא ארה"ב.

תוכלו להמשיך לאכול כמה שתרצו וכל מה שתרצו בתנאי אחד - לא לצרף יחדיו מזונות מסויימים באותה ארוחה.

כיצד נעשה הדבר?

בהמשיכו את עבודתו המדעית של ד"ר האי (HAY), גילה ד"ר ואלב (WALB) שכדי שהגוף ייצר שומן, על היסודות הכימיים של מזונות מסוימים להתרכך בקיבה עם יסודות כימיים של מזונות אחרים, תהליך זה יוצר את השומן לדוגמא; ברור לכל, כי המזון משמינה. אולם, הודות לתגליתו של ד"ר ואלב ידוע כיום, כי ניתן לאכול 5 ק"ג חמאה בלי שנוסיף גרם למשקלנו, בתנאי שלא נאכל פחמימות בו בזמן (לא לחם, תפוחי אדמה, אטריות, אורז וכו') מדוע? מכיון שאם אין בקיבה חמאה ופחמימות בעת ובעונה אחת, לא יכול להיווצר שומן שהגוף אינו יכול להיפטר ממנו.

דוגמא נוספת: תוכלו לאכול קילוגרמים של סטייקים בצירוף אותה כמות של ירקות ופטריות בלא שתוסיפו אף גרם אחד למשקלכם. אך לא תוכלו במהלך אותה ארוחה לאכול גם תפוחי אדמה מטוגנים או לחם.

התיקון פשוט: יש רק לדעת אלו מזונות לא לצרף יחד באותה ארוחה. אם תדעו זאת ותנהגו כך, לא רק שגופכם לא ייצר יותר שומן, שלא יוכל להיפטר ממנו, אלא שאף תרזו כאופן טבעי ותפחיתו קילו או שניים בכל שבוע עד שתגיעו למשקלכם האידיאלי לא תצטרכו לעשות כל חישובי קלוריות - תאכלו כמה שרק תרצו... וכל מה שתרצו.

בספר שכתב ד"ר ואלב ושתוכלו לעיין בו ולנסות וליישם את הכתוב בו, כראות עיניכם, הוא מפרט את:

★ כל צירופי המזונות שיש להימנע מהם באותה ארוחה.

★ כל צירופי המזונות המותרים באותה ארוחה.

★ למעלה מ־100 מתכונים.

האם השיטה אכן יעילה?

1. אם גדולי הרופאים המומחים המטפלים בנשיא רייגן המליצו בפניו על עקרונות השיטה של הפרדת המזונות של הרופאים ד"ר האי וד"ר ואלב, אין זה רק הודות ליעילותה המוכחת של השיטה אלא גם משום שהיא ערובה לבריאות.

דוגמא לבריאות זאת: הקלות המדהימה שבה חזר הנשיא ריגן לאיתנו - בגיל 70 - לאחר נסיון ההתנקשות בחייו.

2. ספרו של ד"ר ואלב, יצא לאור לראשונה בגרמניה וזכה להצלחה ללא תקדים. תוך זמן קצר, הודפסו 35 מהדורות ממנו. הספר הופץ גם בצרפת, באיטליה, בספרד וביוון ואלפי קוראים מאושרים, הצליחו להפחית ממשקלם הודות לשיטתם של ד"ר האי וד"ר ואלב.

האם יש להמשיך תמיד לנהוג על פי עצותיו של ד"ר ואלב

לא. ברגע שתגיעו למשקלכם הרצוי, תוכלו לשמור עליו בקלות. רק כשמשקלכם יעלה, תצטרכו לנהוג על פי עצותיו של ד"ר ואלב.

אחריות

ספרו של ד"ר ואלב שיוחזר בצירוף חשבונית מס/קבלה בתוך 30 יום מיום קבלתו, לכל המאוחר, תמורתו תוחזר במלואה, בסך 31.90 ש"ח.

ההמחאה תישלח אליכם 10 ימים לכל המאוחר לאחר קבלת הספר. וזאת ללא כל תנאי ובלא שתתבקשו לתת כל הסבר.

תפחיתו לפחות 5 ק"ג ממשקלכם ולא - תקבלו את מלוא כספכם בחזרה

קיראו את עקרונות השיטה של הפרדת המזונות של ד"ר ואלב ונסו לנהוג על פיהם, וזאת על אחריותנו. גיזרו ושילחו אלינו את התלוש המצורף.

נסו את השיטה במשך 30 יום. אם לא תהיו מרוצים שילחו את הספר בחזרה בצירוף חשבונית המס/קבלה וכספכם יוחזר לכם במלואו.

ד"ר ואלב מציין בספר אלו מזונות אין לאכול יחד. נסו את המתכונים שלו. הקילוגרמים והסנטימטרים המיותרים שלכם ייעלמו כלא היו. אם לא תפחיתו לפחות 5 ק"ג בתוך 30 יום, או אם לא תהיו מרוצים מכל סיבה שהיא, שילחו את הספר בחזרה בצירוף חשבונית מס/קבלה, ואנו נתחייב להשיב לכם את מלוא התשלום עבור הספר בתנאי שתחזירו אותו בתוך 30 יום.

כך יהיה לרשותכם הזמן הדרוש כדי להפטר מהקילוגרמים ומהסנטימטרים המיותרים שלכם ולוודא שהקילוגרמים העודפים לא ישובו שנית.

לא תוכלו שלא להצליח

אל תשכחו. תוכלו לאכול כמה שתרצו, וכל מה שתרצו. אין, איפוא, כל חחלטה שלא תוכלו לעמוד בה. לא תוכלו שלא להצליח. גיזרו ושילחו את התלוש המצורף הזה עוד היום. עשו זאת עכשיו, כך לבטח שלא תשכחו.

ניקול קארפאנטיה

חשוב!

בשל האופי המיוחד של הצעה זו לתקופת נסיון חינם, היא תהיה בתוקף לתקופה מוגבלת בלבד. כדי להבטיח שתהנו מהצעה זו ושתקבלו שירות מהיר, שילחו עוד היום את התלוש.

★ להלן חוות דעת שהתפרסמו בכמה עיתונים וכתבי עת מקצועיים

הצירוף של מזונות מסויימים גורם לא רק להשמנה ולהפרעות בעיכול, אלא אף למחלות רבות.

"Die Gesundheit"

★ "ד"ר ואלב מרגים בספר מהי תזונה אמיתית".

"Katolische Kircheneuzeiger"

★ "לא רק בשביל לרזות, אלא גם כדי לשמור על הבריאות"

"Brief an den Mitmenschen"

★ "השיטה מביאה בחשבון את התהליכים הכימיים של גוף האדם"

"Dié Soruefreunde"

★ "השיטה אינה אוסרת על אכילת שומן מן החי או סוכר. אין לחשוש מכאבים הנגרמים בשל חילוף חומרים שמתרחש בגוף כאשר עושים דיאטה".

"Diat Journal"

★ "שיטה שאין טבעית ממנה"

"Das Haus"

★ "דרך בטוחה לבריאות" -

"Intefnationele Durour Analyse"

שי הפתעה חינם

אם תשלחי את התלוש כמודעה בתוך 5 ימים, תקבלי מתנה שימושית חינם. מתנה זו תוכלי להשאיר לעצמך גם אם תחזירי את השיטה ותבקשי החזר.

הספר מתאים לנשים ולגברים

ניתן לרכוש את הספר בדואר באמצעות התלוש או ב"פורוזה" - דיזנגוף סנטר, ת"א ובחנות הספרים של עליתה - ככר המדינה, ת"א

— — — תלוש לנסיון - ללא התחייבות — — —

לתגלית של ד"ר האי וד"ר ואלב - הפרדת המזונות.

(בתוקף ל-21 יום).

תלוש הזמנה זה יש לגזור ולשלוח לפי הכתובת:

הספרים השימושיים בהוצאת "גימל"

ת.ד. 16187, תל־אביב 61161 - טלפון 236293

כן, אני מוכן לקבל את ההצעה לנסיון חינם. אם אפחית לפחות 5 ק"ג בתוך 30 יום, אשאיר ברשותי את הספר של ד"ר האי וד"ר ואלב ולא אשיב את הספר בצרוף חשבונית המס/קבלה, בתוך 30 יום ואקבל את כספי בחזרה (ללא דמי משלוח), בלא כל צורך לתת הסבר, בתנאים אלה, שילחו לי בבקשה את הספר במעטפה לא מסומנת, ובלא לציין את תכולתה:

התשלום בסך 34.90 ש"ח כולל מע"מ (31.90 ש"ח מחיר הספר + 3.00 דמי טיפול ומשלוח), מצ"ב בהמחאה דואר/בצ'ק לפקודת "גימל".

שם משפחה ______ שם פרטי ______ גיל ___

רחוב ______ מספר ______

ישוב ______ מיקוד ______ טל' ______

ת.ז. ______ חתימה ______

★ עקב עיכובים בדואר יש לקחת בחשבון שהספר יגיע תוך כ-24 יום מתאריך משלוחו.

★ הצ'קים יופקדו על־ידנו רק עם משלוח הספר.

(מודעה)

נטע שדמי

כרמלה לכיש, עם עבר של "השומר הצעיר", היתה ה"פרנקינית" היחידה בקבוץ דביר. תמיד היתה אחרת. גם כתבה את הג'ינגל ל"ליכוד". ועכשיו – ספר חדש.

כרמלה רעם־לכיש. היו שקראו וחרצו: רשעות. צילום: יעל רחן.

לכאורה אשה ממוצעת

מ מוצעת קומה, ממוצעת משקל גוף ומידות, באמצע שנותיה, שיער ראשה מתולתל חום בגוון שיבה קלה, פנים של תמימות שלא תואמות את גילה או מצב, עיניים חומות פקוחות...".

כחולות מאוד, אפשר לשנות ולהוסיף, וילדותיות מאוד.

"הססתי לכתוב כך בעצמי" תגיד כרמלה רעם־לכיש, על גיבורת אחד מסיפוריה ביתפריט של דיאנה פרג" (אלפא/זמורה ביתן) המתפרסם בימים אלה, ותיאורה הוא בעצם בבואת עצמה.

"יש כספר דברים שחוויתי באופן מעשי", מתנגנות אצלה בחושניות ה"ח" וה"ע". תוצר ישיר ל"עניין אידיוטי קטן", הגדרה שלה לשושלת היוחסין שלה. 20 דורות בארץ מצד אמה. "מ–1600 התחילו לבוא ממרוקו, כדי למות כאן והספיקו עוד לעשות ילדים". מצד אביה – משפחה טבריינית ותיקה. כמה דורות "בלבד" בארץ.

השפה הערבית והמוסיקה הערבית, הן חלק צרוף ממנה וכמו חוזרת בתשובה תודה כי "תקופה מסויימת התביישתי בזה ואחרי האתאיזם התגעגעתי גם לניגונים של בית הכנסת בנוסח המזרח, הם יפים כל־כך". וכשהיא גולשת, ואיך אפשר שלא, לנפלאות הגסטרונומיות ממטבחה של אמא, ושחה בהתלהבות גרונית עמוקה על מעמול וחומוס ומרק כרסם, הריר פשוט נוזל על השפתיים.

"שוורצה מחייה" קינטרו אותה בתיבה – אבל אף פעם לא הרגישה דיכוי, או קיפוח – "פרנקינית" יחידה בקיבוץ דביר. הגיעה לשם מחיפה עם גרעין השומר הצעיר ונישארה 21 שנה. הרבה יותר מרי. דומה שאת החשבון היא סוגרת עכשיו, בספר.

אחווה היודעת נקמות

תמונה עגומה. "פשטות גאה, של כבדות קהה, מכבידה, של קשר לכל החיים בין הנפשות, של אחווה היודעת גם נקמות ושנאות, רחשים לחשים מפעפעים מתחת לפסיפס".

רק טריקות הדלת ה"בוגדניות" של העוזבים, מקרי הסרטן המכרסם בחברות ומגיפת ההתאבדויות שמכלה באחרות, פוגמים "בגובלן המושלם והתואם הנרקם יום יום" מתחת לצל האילנות. כמין הורקות צפעונית הם מבליחים מפעם לפעם, מתחת ל"מרבד הגדול והירוק הזה, שבכל יום נסגר בו עוד קו אחר, עוד פינה מושלמת, ולכל דבר ועניין וחפץ, כלל ונוהג וחוק".

היו שקראו וחרצו: רישעות. ואילו לכיש מודה: "נכון, אני לא מכירה קיבוץ שהיו בו כל כך הרבה התאבדויות, אבל בספרות אין פרופורציות, אין עשיית צדק. יש גם געגועים לשם, אבל הם בטלים בהשוואה לרגעים הקשים".

רגע קשה, למשל, 4.30 אחה"צ. מול בית התינוקות. המתנה דרוכה למחוג הגדול שיצביע על שש. רק אז – בנוכחות מלאה של הורי כל הילדים, מותר לשחרר את המעצורים ולדהור לעבר הילד הפרטי. "למרות שכשנורית שלי נולדה, אמהות כבר הורשו לבוא לבקר את הילדים שלהן, ע"ח ארוחת בוקר וצהריים. סבלתי כל השנים מהלינה המשותפת, ניסיתי להלחם בה בכל מיני דרכים. טמטום. אף אחד לא אשם. קיבוץ זה לא בית ספר. הייתי צריכה לקום וללכת כמו שעשיתי מאוחר יותר, ב־74".

שבעה ילדים במשפחת לכיש־רעם. שלושה מהם של כרמלה. נורית (31) אם לחמישה, חוזרת בתשובה המתגוררת בסוסיה בדרום הר חברון. מורן (25) קצת מחפש את עצמו בת"א ודיקלה (17) בבית, באשדוד. וישנו גם אילן (33), בנו של דן לכיש, בעלה הראשון של כרמלה.

הסיפור שלהם היה סיפור אהבה בין ניצול שואה ממיסדי הקיבוץ, נשוי ואב לפעוט, לבין צברית שורשית מגרעין השלמה של השומר־הצעיר בחיפה. לאחר גירושיו ונישואיו לכרמלה המשיכו כל גיבורי הדרמה לחיות בקיבוץ. יחסים קורקטיים שלחלוחית פתטית נמסכה בהם, טרם פטירתה של האשה הראשונה. היא אמנם הספיקה להינשא שוב וללדת שתי בנות, אבל לפני מותה ביקשה מכרמלה להמשיך ולדאוג לאילן.

משפחה מורחבת. את מניין השנים היא מונה לפי ימי ההולדת של הילדים והנכדים. "את מוכרחה לראות את התמונות שאני מצלמת אותם" היא מתרוצצת, נרגשת משהו, ושולפת אותן בין אוסף הקונכיות וחלוקי הנחל. מעליו על הקיר, המרחבים של קיבוץ דביר, בשחור לבן.

שנים אחדות לאחר שהתגרשה מדן לכיש, אשר נפטר בינתיים, נישאה כרמלה לצבי רעם. הוא הביא אתו שלוש בנות מנישואיו הראשונים, בוגרות, אמנם, ובכל זאת איך חיים במין "סמטוחה" כזו?

"זה לא פשוט ויש בעיות שלא צפינו אותן בהתחלה". אישה מפוכחת וגלויית לב, אבל בנושא הזה חבקש לא להרחיב.

פשטות מחוספסת. כזו שלאחר ה"שלום" הראשון, ודאי קורצים לה בסתבקיות: "את קיבוצניקית, מהז". אלא שדי ב"שיוף עדין" כדי לגעת ברגישות אינטנסיווית באפידרמיס, להבחין בלחלוחית שבזווית העין. ועם זאת יש בה מין קבלה נאיבית משהו, של הסבל הבלתי קליל של החיים. מין וויתור ומודעות למחיר שעליה לשלםתמורת הנון־קונפורמיסטיות שלה.

אאוט־סיידרית כרונית. תמיד הייתה אחרת. ילדה מרדנית בבית אבא, שופט חיפני. "המרד היה על מקומי, ועל אישיותי שלא מוכנה לקבל מרות, והשומר הצעיר היה סמל למרד". אח"כ – חברה חריגה בקיבוץ. הפתק היחיד של מפא"י בקלפי הקיבוצית היה שלה. אצלה גבר בן־גוריון על יערי וחזן.

לנסות דברים לא במסגרת

"הייתי מתוסכלת גם בגלל העבודה ולא סלחתי לעצמי. בגלל מום כלב לא יכולתי לעשות עבודה פיזית ועניין במתפרה, או בנוי לא מצאתי". כשהתחילה לכתוב ב"על המשמר" ו"בשבוע בקיבוץ הארצי" נשמה לרווחה, למרות שהמירה את האוויר הצלול של הנגב בצפיפות המפוייחת של תל־אביב.

"התחלתי בכיסוי חיי תרבות שלא היו כבאר שבע" היא נזכרת בצעדיה הראשונים בעיתונות. טיפוס הרפתקני עד היום. "התגלגלתי באוטובוסים ועשיתי המון כתבות, ובהמשך גם צילמתי ופיתחתי את התמונות. אני אוהבת את המגע עם האנשים, אז בשכונת התקווה, בשבזי וביפו והיום בשכונות של אשדוד ואשקלון".

אלא שהדחף ל"נסות דברים שלא במסגרת" הריץ כתבות שלה גם לעיתונים שעמדתם איננה בדיוק עמדת התנועה. והתוצאה? "פתחו עלי את הפה". למען האמת, לא תמיד. כשכתבה על חג העומר במוסף של עיתון ערב, התחילו להעריך אותה, אבל כשכתבה בירחון נשים על תיסכוליה של האישה בקיבוץ, ירדו עליה חוק בנוסח הכביסה המלוכלכת בפומבי. "כאילו שמישהו היה מוכן לפרסם את הדברים בפנים?!" היא מגחכת היום בביתה הצופה אל הים באשדוד.

חדר מגורים פונקציונלי. הצטעצעות איננה הסגנון שלה. רהיטים פשוטים, ספריה שמדפי העץ מחוברים ביניהם במוטות מתכת. על הקירות, תמונות מעשה ידיהם של בני משפחה וידידים.

כמו על הרבה עוזבי קיבוץ גם עליה אמרו, אולי אפילו קיוו, ש"היא עוד תחזור על ארבע". אבל מלחמת יום הכיפורים, הייתה נקודת המפנה. ששון, חבר טוב, נהרג "היחיד שיכולתי לדבר איתו ערבית", והיא קולטת כי "בארץ הזו אי אפשר לדעת מה יהיה ובעצם אין טעם להמשיך ולחכות".

אשה לבד בתל־אביב. אבל אופטימית. שני ילדים קטנים ומענק עזיבה שמספיק בדיוק למכונת כביסה ומקרר יד רביעית. ואף על פי כן הייתה זו תקופה נפלאה של תגליות יומיומיות. רגעי שיא? טלוויזיה בתשלומים, גלידה בבית־קפה, חמאה במקום מרגרינה ותחתונים צבעוניים משוק הכרמל. בקיבוץ היו רק לבנים.

משקע טראומטי? "אחרי שהפסקתי לעבוד ב'משמר לילדים' תוסר עבודה הכניס אותי ללחץ נורא". במרתון החיפושים היה גם פלירט קטן עם משה דיין, כלומר עם עיתונו, "היום הזה", שגווע אחרי שלושה חודשים. בסך הכל "אני לא יודעת לחפש עבודה בסטייל. כתבתי רונגמים של כתבות פרסומיות והתגלגלתי גם למשרד שידוכים ואחרי שלושה ימים הסתבר לי כי הוא בית זונות".

ועם הרקורד הזה, במקביל למהפך הלאומי, מתרחש מהפך פנימי אצל חברת קיבוץ השומר הצעיר לשעבר. ב–1977 היא מעלה את הליכוד לשילטון.

מודעה קטנה "משרד פרסום מחפש רעיונאית" מביאה אותה ל"רחף". מכרה זהב, ברוך כלל. אבל במקרה שלה: "אף פעם לא ידעתי איך לעשות כסף". מכל מקום, זורבין שואל אותה אם יש לה בעיה מצפונית עם הנושא, ועזר ויצמן משכנע אותה להצביע ליכוד. "אחרי שד"ש נעשו הרצליה פיתוח, ראיתי שהליכוד הוא בעצם עם ישראל. היה בו משהו עממי, אמיתי, שורשי". גם מוטקה ציפורי וגאולה כהן (לפני הקמת התחייה) היו חברים טובים באותם ימים: "אני זוכרת את גאולה יושבת אצלי על הכסא המתנדנד ומבטיחה לי: אעשה ממך חברת כנסת". לא פחות ולא יותר.

ג'ינגל באמבטיה

ואיך כתבה את הג'ינגל של הליכוד? "ישבתי בבוקר מוקדם באמבטיה, הטייפ ניגן את 'יש לי אהבה בלב' של הפרברים, ספרתי את ההברות וחיברתי את המילים". אגב, היום היא לא מצליחה לזכור אף אחת מהן. על השבירה שלה מהליכוד היא אומרת: "מלחמת לבנון, סברה ושתילה גמרו אותי". ואחרי גיחת נפל למרכז הליברלי, היא "לא פה ולא שם". מאוכזבת, וחצויה.

אישה פורה לכיש. בימים אלה הופיע גם סיפרה "היומן 1948־1947", המתעד את הולדת המדינה מנקודת מבטה של ילדה. "היום קשה לי להבין ילדים שאומרים 'ערבושים'. בילדותי בחיפה, גדלתי עם ילדים ערבים על הגדר וכשהעיר שוחררה הייתה השימחה הגדולה מהולה בכאב, כי ערבים שברחו היו גם חברים שלנו. אבל מצד שני כשששון נהרג במלחמה, אמרתי שאני מוכנה להרוג את כל הסורים, ואינני יכולה לתאר את השינאה שאני מרגישה למי שהרגו את רמי חבה, או איך הייתי קורעת לגזרים את מי שפגע בילדיה של סמדר הרן".

ובשורה התחתונה: "אין לי פיתרון. הייתי מוכנה שיקחו את השטחים, אבל קיימת אצלי חשדנות בסיסית כלפיהם, לא כפרטים, אלא כעם". ■

יהודית זילברשטיין

אביבה דקל מזוהה עם ציור ועם אילת. אשה של התחדשות מתמדת. הספר הראשון שלה, על בנה צחי ועל עירה אילת, הפך לרב־מכר.

אביבה דקל. אמא של צחי

היישר מן המגרה

"צחי עובר לאילת" הוא ספרה הראשון של אביבה דקל, ציירת אילתית, אשת חברה וכל הזמן אשתו של דקס, איש עסקים, מלונאי, אוהב זמר ואנשים. את ספר הילדים הנ"ל כתבה לפני 20 שנה. אז, בעקבות מלחמת ששת הימים, עוזבת משפחת דקל את חיפה, את הכרמל הירוק ובית רחב ידיים, ועברה לדירת שיכון קטנה בעיר המידברית אילת. את המהפך בחיי המשפחה העלתה אביבה על הכתב, לאחר העבורה, מפי בנה הקטן צחי. "שנה שלמה הייתי בהלם. התאהבתי באילת מהרגע הראשון. חשתי כשיכורה. עד היום אני מרגישה כך", כך אביבה, המוסיפה: "מילדת שמנת של הכרמל, בליינית של בתי קפה, מסיבות ובוהמה, רעייתו של זמר ואיש עסקים אמיד – הפכתי לאשה עובדת, אם לשני ילדי מפתח. התחלתי לצייר ולכתוב. דברים שמעולם לא עשיתי קודם אילת היא האשמה בכך".

היא לא ידעה דבר על צבעים או בדים. גם לא על פרקים כתובים ועריכה. את נסיון הציור הראשון עשתה על קרש שילדיה, איילת וצחי, "סחבו" משלד בנין סמוך לביתם. את הווי היומיום תיעדה בכתב בלילות, על בלוק של ניר מכתבים. לא חלף זמן רב עד שהצטרפה לחוג ציור שהתקיים באילת.

שלוש שנים מאוחר יותר הציגה תערוכה ראשונה. אירוע זה היה גם "קאם בק" חברתי. לאחר שנים של הסתגרות בעיר רחוקה, בחיק תא משפחתי מצומצם, שבו בני משפחת דקל אל החברה. החברים משכבר הימים קיבלו את הקריאה והגיעו כולם לפתיחה החגיגית של התערוכה באילת. התמונות נמכרו, התנאים הכלכליים שופרו, ואביבה כבר לא עבדה כשכירה בבית מלון, אלא התמסרה לציור. תערוכה רדפה תערוכה, בארץ ובעולם, כאשר הבעל מסייע ודוחף, אבל את הכתבים גנוזה במגירה. עד שפגשה את דורית זילברמן, סופרת, שלאחר שנישאה למנחם זילברמן, ירדה לגור באילת והחלה לצייר. לאחר שיחה מלב ללב נפתחה המגירה והדפים שהצהיבו זכו לשבחים.

"ספר ראשון חייב לצאת לאור בהוצאה גדולה ומוכוברת", פסקה דורית. אביבה בחרה ב"ספרית הפועלים" (זה מה שצץ לה מול העינים באותו רגע בספר שקראה...) ומאומה לא שונה בכתב היד מלפני 20 שנים. מקץ שבועיים, כשהודיעה לה מירה מאיר, מנהלת מדור ספרי ילדים בספרית הפועלים, כי "אנחנו רוצים את הספר", היתה זו לה "ההתרגשות הגדולה ביותר בחיים".

באחרונה נשלפו מהמגירה סיפורים קצרים המתפרסמים זה כשנה, מדי שבוע, בעתון המקומי, "ערב ערב באילת", וגם הם מצפים להופעתם בספר. בעקבות תערוכת ציורים שקיימה לפני כחצי שנה, בגלריה 13 וחצי ביפו, שהמוטיב בה היה נגן הצ'לו פאבלו קאזלס, כתבה ספר ילדים חדש. כאיורים לספר זה השתמשה בציוריה.

בינתיים נחטפה המהדורה הראשונה וגם השניה כמעט נמכרה. לפני זמן מה סיימה כתיבת מחזה יחד עם רוני קינן, במאית התיאטרון הקהילתי באילת. "כל יום אני עושה דברים חדשים. ציור, פיסול, כתיבה. היצירה שלי היא פונקציה של חיי באילת וזו התחדשות מתמדת". ■

אשיפה

סמדר בת אדם

חיוך הלביאה

משפחה, חברה, ידידות, פנטזיה – כך ממוררים בספרה 54 השירים שלה. "איך תכירי אותי?" – היא אמרה בטלפון – "אני אשה גדולה ומתולתלת". לא הזכירה את העיניים בעלות הגוון הנודד בין חום לירוק. "אופייני כל כך למי שיש בו עקרב", אמרה לי אחר כך האסטרולוגית. והיא, מרים איתן, אריה עם עקרב באופק. "חיוך הלביאה" היא קראה לספר השירים השני שלה, ועל גבו נרשם "האשה הגדולה, האם, האנטי אינטלקטואלית, המורדת את עצמה ואת סביבתה באמצעות חושיה. לעיתים אירונית, לעיתים הומוריסטית, לעיתים גרוטסקית ולעיתים אף מקאברית. לביאה, רובצת שלווה על כרי דשא, המשמיעה נהמה, להזכיר שהיא גם משחרת לטרף".

על כוס קפה ב'הבימה' היא תגיד: "בסך הכל אתה מוכר מוצר. אתה מוכר אותו כפי שאתה חושב שיימכר הטוב ביותר. מה שכתוב מאחור לא לגמרי נכון. יש בעיה לאשה בגילי, החמישים פלוס, להביא ספר לתשומת לב הציבור. אני לא גיבורת תקשורת, לא זונת צמרת/ גנבת צמרת/ רוצחת צמרת. לא דוגמנית או לחילופין פוליטיקאית עם קופת שרצים מאחורי. אני סתם. לא שמאלנית ולא ימנית..."

האמירות שלה נוגעות בדברים, כמו למשל:

לשאלה האם אפשר שירה פוליטית (מתוך ספרה הראשון, "יסמין ובנזין"):

"פוליטיקה היא בעיה אישית מאד/ כמו למשל ענין של גבול/ והיכן יגורו ילדי/ ובאיזה אופן יחיו/ ואם בכלל".

בספר הזה כמו בקודמו, היא גם מדברת על פאטמה, שהיתה העוזרת שלה עד שיצאה לפנסיה, אחרי 15 שנה:

"כל הזמן מרחפת על פני הדירה/ זו התאגית השותקת/ ששחור לבשה.

קמטי פניה לחשום לי איבה/ כשהיא כורעת על ברכיה, / בידה הסחבה.

אני מסבה עיני ממשרטות עיניה".

"אני מורכבת", היא אומרת, "ומורכבות היום זה דבר מאד שלילי. שלילי באופן ציבורי. אתה צריך להיות חד־סיסמתי, מתאים לג'ינגל. לדעת את כל התשובות..."

והיא לא. לא יודעת את התשובות על בטוח. הדברים לא לגמרי עד הסוף: *"...אני אפתח ואפתיע אותך/ בכתונת אדומה/ אפרום את חולצתך/... הארוחה תתקרר, תאמר, / ותוביל אותי ישר אל המטה/... חה – חה "/ איזו מחשבה בנאלית/ אחרי כמעט שלושים שנה".*

משחקת אותה. מנסה לפתות את הקורא, את הגברים. והם מגיבים. מתקשרים. אומרים שהיא חושבת

מרים איתן. לא יודעת את כל התשובות.

מרים איתן, משוררת. משטה בגברים, משחקת את הפאם פאטאל. והם נופלים ברשת. מתקשרים אליה, אומרים לה שהיא האשה המושלמת.

כמו האשה המושלמת. שככה היו רוצים את האשה שלהם. נופלים בפח של המלים הראשונות ולא מגיעים אל הסוף. ויש "הגברות העולה" עם קונוטציה ברורה לאורי צבי גרינברג, המדבר בהקשר הזה על הארנות, על הצורך להילחם ולא להתרפס. אצל מרים הגברות הזו היא כותרת לשיר פמיניסטי, שיש בו במובלע התרחשות מינית אלימה, אם לא אונס: *"...רק על הצואר צריך לשמור/ פן תחדור דרכו/ ותחזור ותכה ותשבר/ הגברות העולה".*

היא בעיקר ירושלמית. קודם היתה אשה ואם וסטודנטית. "היה חשוב לי להתחתן. אהבתי את בעלי, רציתי להתחתן אתו, ושמחתי שהתחתן איתי. על הנישואים האלה אני שומרת עד היום". ה'ביחד' נראה לה חשוב, מפרה. אחר כך היא היתה מורה ומחנכת ומנהלת. אף פעם, במשך 28 שנים, לא עזבה את ההוראה.

הרבה תפקידי ניהול: ניהלה את בית־עגנון "הרגשתי שזה דבר אנטי־יצירתי מבחינתי. שאת כל האנרגיות שלי אני שמה כדי לפאר מצבה. חשבתי שעוד מעט אפסיק לאהוב את היצירות של עגנון, וגם, הסמיכות הזו לגורלה של אסתרליין (אשתו) שרעבה והלכה". מבית עגנון עברה לתפקיד הנוכחי כמנהלת פרוייקט בנושא דנמרק, בתיכון המקיף על שם דנמרק: "אבל כל התפקידים האלו – חסרים. בכתיבה אני יכולה למצות את ה'כוליות', את כל הצדדים שבי".

ספרה הראשון יצא בשנת 83', בצל פרשה, שבעלה, השופט דב איתן היה מעורב בה, ושעוררה הדים ציבוריים. הסיטואציה הזו מיקדה את ההתעסקות שלה בבית, בתמיכות בבעל, בבנות. למרות הערך יחסי הציבור – נמכר הספר כ־1000 עותקים.

שתי הבנות, בשנות העשרים, הבעל, איך הם מקבלים את החשיפה שבכתיבה, את האווירה החושנית שבספר? – "בטבעיות" היא אומרת, ובכלל: "מי שרוצה לקבל אותי כמו שאני, אז קרימה. אם לא – לא עשינו עסק". בבית שהיא גדלה בו וגידלה בו, מקבלים אותה כמו שהיא, אולי גם מפני שהיא מעמידה כך את הדברים: "אין לי שום רצון להיות רק אחד מהפרקים שלי. הכל ביחד – זה אני". ■

מבצע בג'ונסון

משלוש יוצא אחד חינם

חפשי את שקית המבצע של ג'ונסון.

ג'ונסון, החברה מס' 1 בעולם ליצור מוצרי נקיון, מכינה לך מבצע פסח. קני 3 מוצרי נקיון **בשקית המבצע לפסח** ותמצאי בה מוצר רביעי **חינם**.
לנוחותך הכנו אריזות עם מוצרים שונים.

ג'ונסון קיטה QUITA
מסיר שומנים מהפכני לניקוי כללי במטבח. סירים, מחבתות, כיריים ואפילו תנורי אפיה. קיטה - היחידי שמטפל ביעילות גם בשומנים שרופים. בעל כושר פעולה אקטיבי חזק יותר מכל התכשירים המתחרים.

ג'ונסון פורס FORCE
לניקוי תנורים. היחידי שפועל היטב גם כשהתנור קר. ממיס בקלות כתמי שומן ולכלוך עקשניים. מתאים גם לניקוי כיריים, ותבניות אפיה מאמייל.

ג'ונסון גלייד GLADE DRY
אירוסול יבש, מטהר אויר בתרסיס יבש, בריח בושם עדין.

ג'ונסון גלייד GLADE מוצק,
מטהר אויר מוצק. סופג ריחות ומפיץ ניחוחות.

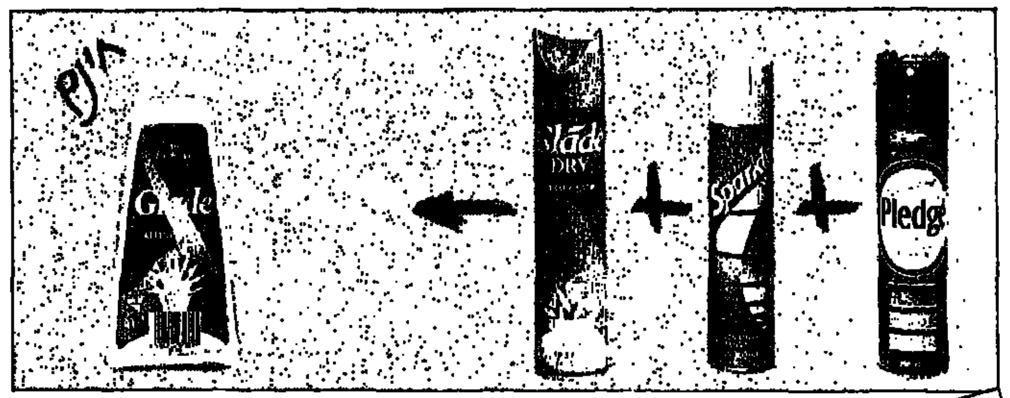

קני
פלדג' PLEDGE מנקה רהיטים ומצפה אותם בשכבת וקס להגנה.
+ **ספרקל SPARKLE** מנקה ומבריק שמשות.
+ **גלייד יבש GLADE DRY** מטהר אויר יבש.
קחי חינם
גלייד GLADE מוצק סופג ריחות, מפיץ ניחוחות.

- **פרש לוק FRESH LOOK**
תרסיס לגיהוץ קל ללא קמטים, מחזיר לאריג את גמישותו.
- **ברילו ONE STEP**
ספוג הפלא להברקת נעליים, מבלי ללכלך את הידיים. יעיל ל-100 ציחצוחים.
- **גלייד שייק אנד ואק GLADE SHAKE N'VAC**
מפיג ריחות משטיחים ומטהר אויר. מכיל אבקה החודרת לתוך השטיח, מפיגה ממנו ריחות רעים ונשאבת בקלות ובמהירות.
- **לייפגארד LIFEGUARD**
מחטא כיורים, אסלות, אמבטיות, צינורות ניקוז, רצפות, קירות, שולחנות... בגדים וחיתולים ועוד ועוד. ריחני ובעל פעולה מתמשכת.
- **גודארדס GODDARD'S**
לניקוי כלי כסף.
גודארדס לניקוי כלי נחושת ופליז.

בשבילך-עושים הכל!

Johnson

יצרנית מוצרי ניקוי והברקה מס. 1 בעולם.

יבוא · דנשר, שיווק : ברק אבנר מפיצים בע"מ.

תשלובת דנשר

כתב וצילם: דור חמואל

מישהו מאזין לך

צפורה שפירא, יועצת הלשון של רשות השידור, היא האחראית לכך שפזמון עם טעות לשונית - לא יושמע. היא מאזינה ורושמת ומעירה. לאחר העבודה - אינה מתקנת את השגיאות.

קומה ממוצעת, ג'ינג'ית, דתית, שתולה בתוך חליפת ספורט שחורה, שרשרת זהב גדולה תלויה על צווארה. ואתה מצפה, שמפיה תזרום עברית של שבת אבל, היא יודעת, מתי לעשות הפרדה.

מתי שלא תקבע איתה, גם עם אתראה מראש, תמיד תתפוס אותה באמצע העבודה. אישה עוברת הציפורה שפירא הזאת. רוב הזמן נמצאת ברשות השידור בתל־אביב, בחדר־העבודה הקטן שלה, או באולפנים או בתקליטיה, מנקדת טקסטים לפני שידור־הקלטה, מתקנת שיבושי לשון, מאזינה לשידורים, רושמת טעויות לשון של שדרנים-כתבים בזמן שידור, ואחר-כך מעבירה להם פתקים ובהם המלה הנכונה, והיא לא תלך עד שהחיריק יונח באות הנכונה.

גם אם תלך, ביתה הוא חדר העבודה מספר שתיים. והטלפון תמיד יצלצל. גם בחמש לפנות בוקר. "זה לא נעים, לפעמים מפריע למשפחה אבל, אין מה לעשות. זו העבודה". לפי מושגי העמל, יותר מ־200 שעות חודשיות זה עמל. בתור יועצת הלשון היחידה ברשות השידור בתל-אביב, המשרתת את כל תוכניות הדרמה, התקלאות, בטיחות בדרכים, מוסיקה קלאסית, 'השבוע שלי', 'עושים עניין', 'אצבע על הדופק', 'התעמלות בוקר', ציפורה שפירא היא אשה חשובה. מוקפת בשדרנים, עורכים, שחקנים, כתבים חמרים. את דלת ההווה בתדרה הייתי מחליף בדלת הווה בעלת עין אלקטרונית.

שפירא יושבת כבר שבע שנים ברשות השידור. אם נשתמש בקלישאות, ההתחלה היתה "קצת קשה. זה תפקיד של שוטר. אתה מדבר ואני מעירה לך. זה לא נעים. והבעיה היתה עם השדרנים הוותיקים, שלא היה להם נעים לקבל הערות, ואיתם השתמשתי בפסיכולוגיה. גם לאחר שהם היו מקבלים ממני פתקים על טעויות שעשו בזמן שידור, הם חזרו על הטעות עוד פעם-פעמיים. פשוט מתוך הרגל... אך לאט לאט השיבוש נעלם.

"לפעמים קשה מאוד להוציא שגיאה מאדם, שעובד שלושים שנה ברדיו. ובלי להזכיר שמות. היום זה פשוט כיף, כי יש פידבק. היום יש מודעות. איש אינו רוצה להישמע לא טוב, בוז. הם לא רוצים לטעות ולו במילה אחת. חבל להם".

– את שוללת שימוש בסלנג?

שפירא: "אני לא שוללת שימוש בסלנג. אפשר לדבר בסלנג. אפשר לדבר בכל לשון שאתה רוצה. יש רמות שונות. בספרות צריך להקפיד יותר, כך גם בחדשות. אבל, ממילא עורך הספרות-חדשות יקפיד ויעשה זאת ולא אני. בספורט זה משהו שונה! אני מתאימה את עצמי לטקסט שלהם ולא שלי. הם הרי משדרים כשידור חי. אני מעירה, וכשיש צורך אני יושבת איתם ומסבירה.

"גם ילדי משתמשים בסלנג. אני לא שוללת שימוש בסלנג, זו התפתחות של שפה. אני לא מתקנת את העברית של ילדי. העברית שלהם נכונה. כולם קיבלו ציונים גבוהים בלשון. מטוב מאוד עד מעולה. הם מעולם לא היו צריכים מורי עזר... מרוצים ממני? בוודאי שמרוצים. בכלל, האווירה בבית היא כיף ולא מדברים עברית של שבת".

ציפורה שפירא, "הגיל לא חשוב", נשואה לשלמה, מהנדס כימאי ראשי בחברת "חרות" בירושלים. אם לשלושה ילדים (22, 20, 16). עתה זה סיימה את המ.א. על "לשונם של פסקי דין של בית המשפט העליון". למדה "בכל האוניברסיטאות בארץ" – ספרות ומקרא באוניברסיטה העברית, לשון ובלשנות שמית באוניברסיטת תל-אביב וסיימה מ.א. באוניברסיטת בר-אילן. עבדה בעריכה לשונית של סרטים בטלוויזיה הלימודית, ערכה עשרות ספרים, לימדה בבתי-ספר. נכנסה לרדיו לאחר שעברה קורס לעורכים ויועצי לשון במרכז הדרכה של רשות השידור בירושלים, והחלה לעבוד עם כתבי החדשות.

"לפני היה אדם שעבר בחצי משרה והעיר הערות לכתבים, אך לא ישב ממש ברדיו. אבל אני הראשונה שנמצאת מהשעה שבע, שבע וחצי, בעבודה". היא גם הראשונה שהכניסה את המלה "קלטת" לרדיו: "לפני ארבע שנים צלצל אלי כתב לענייני משטרה, שהכין כתבה על זיופי הקסטות. שאלתי אותו, אם הוא מוכן להשתמש במלה 'קלטת' ואכן הוא אמר 'קלטת, קסטה בלע"ז'. אגב, 'קלטת' זו מלה שנמצאת במילון משנת 1976 ולא הכירו אותה. הכתב השתמש במלה הזו פעמים אחרות במשך השידור. אחר-כך קיבלתי טלפון מירושלים ואמרו ל'ציפורה השתגעת? בחרשות?'. והיום מוכרים קלטות בחצי מחיר גם בתחנה המרכזית..."

שפירא זוכרת גם מקרים אחרים: "כתבו פעם טקסט

(המשך בעמ' 56)

ציפורה שפירא. הראשונה שהכניסה לרדיו את המלה "קלטת".

ביי, ביין

כשנשמעת שגיאה ברדיו מיד יש תגובות רבות, וטלפונים ממאזינים זועמים. למה הוא עשה כך. ולמה הוא אמר כך'. פעם אחת טלפן אלי אדם קשיש ואמר 'באתי לארץ בשנות השלושים, צעקו לי אתה פה, בארץ, תדבר בעברית ועתה אני שומע בשידור פיי, או. קי. וכיו"ב'. התקשרתי למפיקת התוכנית וסיפרתי לה על-כך, ולפתע שמעתי אפילו את עצמי אומרת לה 'ביי', והיא ענתה לי 'פיי'.

תלמדו משהו

צפורה שפירא מנרבת לטובת קוראי "סגנון" טעויות שכיחות, שנשמעות בזמן שידור:

יש לומר "בתוך עשרה ימים יחלו התגיגות" ולא "תוך עשרה ימים".

יש לומר "בעת שמונה דקות וחצי לאחר..." ולא "שמונה וחצי דקות".

יש לומר "הוא סבור שהפִּתְרון" ולא "פְּתָרון".

"הסרט קַן הקוקיה" ולא "קֵן הקוקיה". "אנשי המילואים חייבים להציג שובֵר נסיעה" ולא "שוֹבֵר נסיעה". "הממשלה סבורה שצריך לנקוט שיטה" ולא "לנקֹט בשיטה". "לְאן מועדות פניו של..." ולא "לְאיפה". "הסרט הישראלי מאחורי הסוֹרָגים" ולא "מאחורי הסוּרגים". "הנשיא רייגן מַציע..." ולא "מֵציע". ■

מלון "הרתון פלאזה ירושלים".
לפני שלוש עשרה שנה הוקם מלון שרתון פלאזה בירושלים. במשך השנים הוכיח המלון און עצמו בעזרת צוות מיומן, מאוזן ומסור לעבודה. מבין מלונות 5 הכוכבים בירושלים, מתבלט שרתון־פלאזה ירושלים בדברים הייחודיים לו כמו: מיקומו במרכז העיר הגובל עם העיר העתיקה והעיר החדשה, מאפשר הרגשת נופש בלב העיר. אורחי המלון נהנים מתפריט עשיר ומגוון ממטעמיו של השף הבינלאומי מר שלום קדוש. דלפק הקבלה מספק מגוון רחב של שירותים לאורח, בינהם: סיורים רגליים חינם בירושלים, טלוויזיה בתית בכבלים (2 ערוצים), הקולטת את התכנית הפלאזה "Plaza-Vision".
פרטים נוספים ניתן לקבל במחלקת החזמנות במלון טל. 02-228133

לשרתון פלאזה
שמחים בשמחתכם
עלו והצליחו!
צח"צח בע"מ
איטום ניקוי
ושיקום וזיתונות
טל. 02-715123

לשרתון פלאזה
אתכם לאורך כל הדרך
ברון ופרל
ציוד למטבחים מסעדות
בתי קפה וגלידריות
א.ת. בית מרכזים
הרצליה פ. 052-556822

לשרתון פלאזה
ברכות
דפוס ניויה
שרות מיוחד
לבתי מלון
רח' משיח בורוכוב 5 י־ם
טל. 229640, 02-231990

לשרתון פלאזה
להנהלה
וצוות העובדים
זר ברכות
INTERPROM LTD.
ספקי קפה
moccomat
טל. 03-254612-629

לשרתון פלאזה
ברכות ליום הולדתכם
ה־13, עלו והצליחו!
גולדה
שטיחים וטפטים
בן יהודה 244 ת"א
טל. 03-459638

לשרתון פלאזה
ברכות לרגל
יום הולדתכם ה־13
HOTEL SYSTEMS & SUPPLIES (T-A 1978) LTD.
שד' החשמונאים 21 ת"א
טל. 03-216722

לשרתון פלאזה
ברכות ומיטב האיחולים
מזל טוב!
הלחם הטוב...
לחם אנג'ל
ירושלים

לשרתון פלאזה
ברכות ליום הולדתכם ה־13
קורן דגים דגים בסיטונאות
טל. 02-532947

לשרתון פלאזה
ברכות ליום הולדתכם ה־13
נירו סנטר בע"מ
רח' העמל 15 ת"א 828427, 03-827462

לשרתון פלאזה
ברכות ליום הולדתכם ה־13
כל־בו דגים
משה "נחמן
מחנה יהודה השיקמה 02-221641

אתכם לאורך כל הדרך
שמש הדרים
יצרני מיצים טבעיים
טל. 02-852222

לשרתון פלאזה
שמחים בשמחתכם
נוסבאום
ספקי וילונות
וכיסויי מיטה
לבונטין 3 ת"א טל. 03-611878

לשרתון פלאזה
ברכות ליום הולדתכם ה־13
לויתן חנות דגים
מחנה יהודה טל. 02-223957
כהן יהונתן ופולק שמעון

לשרתון פלאזה
ברכות ליום הולדתכם ה־13
TEMASA TOURS (1975) LTD

לשרתון פלאזה
ברכות ליום הולדתכם ה־13
שרון
שרותי הדברה פוליש ואחזקה
טל. 02-222229/30

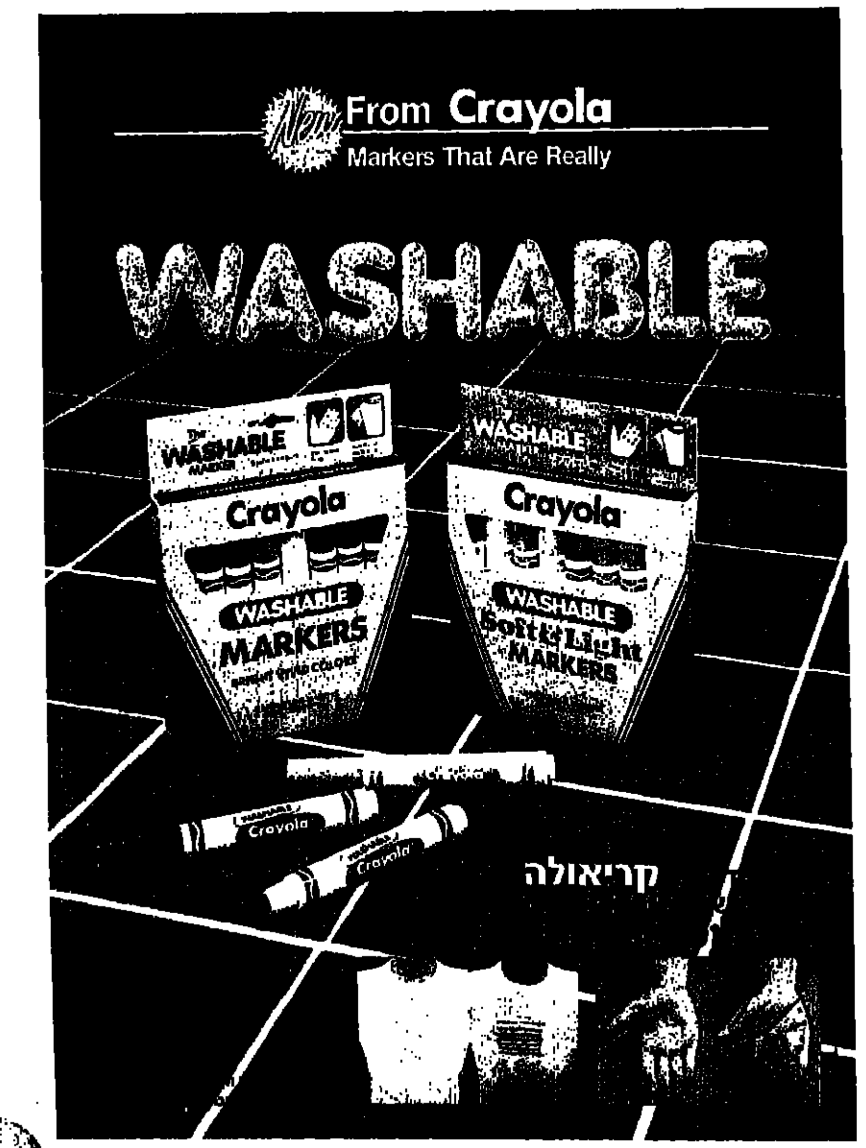

פסח מגיע!
כמדי שנה מציעה חברת "פרימה" לכבוד החג מתוצרתה הידועה בטיבה והכשרה לפסח. לסיטונאים וליחידים.
חנות המפעל
פתוחה מ־7 בבוקר עד 8 בערב
★ עוגיות מקוקוס אמיתי ★ עוגיות בוטנים משובחות ★ עוגיות קוקוס ובוטנים מצופות.
תוצרת "פרימה" טעימה יותר במחיר השווה לכל כיס.
פרימה
ביח"ר לביסקוויטים בע"מ, 40 שנות איכות
חנות המפעל: הרצליה ב' אזור התעשיה
רח' המנופים (ליד מוסך "סובארו" המרכזי)

הסטודיה
אולפני צילום ווידיאו
שוקי הדר
רוטשילד 2, נס ציונה, טל. 08 470341

כל מיני

אמנות

חלומות מחוּעעים

בשש השנים האחרונות הפך בית צנוע ברובע השמיני של פאריס למקדשם של אוהבי יופי. זהו האטלייה "מסקרייד" ("נשף מסיכות") של האמן רנאטו נוארטו, יליד ונציה, היום אזרח צרפת, יוצרן של בובות מוסיקליות נעות בהשראת דמויות הקומדיה דל־ארטה.

בעבר היה רנאטו גרפיקאי מצליח. אחרי־כן פנה לעיצוב תכשיטים, ויצירותיו כיכבו באוספיהם המכובדים של "בתים" ידועים כמו "הרמס" ו"קארטייה". אלא שאהבתו האמיתית היתה תמיד נתונה לבובות, ויום בהיר אחד החליט להתמסר רק להן. דמויותיו המפוסלות, נעות ומנגנות, עשויות בעבודת־יד מלאה – מהגילוף הראשוני ועד ללטיפת הצבע האחרונה. את המנגנונים המניעים אותן הוא מייבא משווייצריה. המחירים? בהתאם. 5.000 פרנק (כאלף ומאתיים שקלים) לבובה שגובה כ־33 ס"מ, ועד 16.000 (כארבעת אלפים שקלים) ליצירה בגובה אדם. ■

שרות "גאמא"

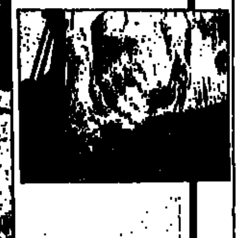

ספר

מרק חתולים

כן, מרק חתולים, וגם סלט רמשים וסטייק סוסים ולקינוח – חלב כלבים (אפשר גם חלב חזירים, אבל לוקח הרבה מאוד זמן לחלוב פטמות של חזירה, כך שתצטרכו לוותר על זה) – זה מה שמציע לנו האנתרופולוג מרווין האריס כתפריט בינלאומי בספרו "פרות קדושות וחזירים משוקצים" (סדרת תכנה, מסדה). המוטו שלו: אין אוכל מגעיל, יש רק אנשים שנגעלים ממאכלים מסויימים. הסיבה שאיננו אוכלים מאכל מסויים איננה בגלל שהוא מגעיל ומלוכלך, אלא להיפך: המאכל הוא מגעיל ומלוכלך בעינינו מפני שאיננו אוכלים אותו. כלומר, אנו מערבבים סיבה בתוצאה. אז יש אנשים שנהנים מחרגולים מטוגנים ויש שמתענגים על חופן נמלים ויש כאלה שפשוט אוכלים צפרדעים. ואתם? ■

ליה קרן

מדע

מרחרח סמים

"זהי פריצת־דרך מדעית", אמר פקיד־מימשל אמריקני רם־דרג לפני כשנתיים, בעת שצפה בהדגמה הראשונה שערכה חברת Thermedics לפיתוח החדיש שלה – גלאי חומרי־נפץ מתקדם שזכה לכינוי "הרחרחן". אלא שמאז נולד המשיך המכשיר להתפתח, והיום – מלבד זיהוי וגילוי כל סוגי חומרי הנפץ הידועים בארה"ב – הוא מסוגל גם לגלות סמים כקוקאין והירואין על גופם של בני אדם ובמיטעניהם.

פיתוח המכשיר הרגיש לריחות עלה כ־1.2 מליון דולר, ומחיר המוצר המוגמר נע בין 50.000 ל־150.000 דולרים האחד, תלוי ב"כישוריו". ממשלת ארה"ב החלה להשתמש בו ב־1987 כ"איש בטחון" בשגרירויות ונציגויות שלה בחו"ל, כמו גם בנמלי־תעופה בכל רחבי המדינה.

אגב, החברה האמריקנית החלה לעבוד על פיתוח ה"רחרחן" כמעט במקרה, כשמדעניה חקרו אפשרות לפיתוח מכשיר שיחשב את כמות הניטרוגליצרין בדם חולים במחלות מסויימות. בניטרוגליצרין משתמשים גם בתעשיית חומרי־הנפץ, וגם בתעשיית תרופות וסמים מסויימים – להרחבת כלי־הדם. ■

שרות "גאמא"

מוזר

שימפנזה על המים

נישעשועים לילדים יש בערים אירופיות רבות. גם בעיר הצפון־גרמנית סירקדורף יש אחד כזה, אך תושביה מתגאים בכך שבגן שלהם מופיעה השנה אטרקציה יחידה במינה בעולם: שימפנזה שיודע לגלוש על המים!

רנה דוס ורעייתו ג'וליה הם צמד מאלפי־חיות שוויצריים, הבעלים של מופע בידורי שכוכביו העיקריים – דולפינים. כשקיבלו במתנה את הקופיף "פופאי", החליטו לנסות לשתף גם אותו בחגיגה המימית. לאחר אימונים יסודיים שנמשכו מספר שנים הצליחו ללמד את "פופאי" לעשות סקי־מים, טוב יותר מאשר עושים בני־אדם רבים.

"זו היתה עבודת פרך של ממש", אומר רנה. "הבעייה הקשה ביותר היתה לשכנע את הקוף להתגבר על החרדה הטבעית שהיתה נטועה בו מפני מים, חרדה שנטועה מלידה בכל הקופים. אך משהתגבר עליה, הלך כל השאר בקלי־קלות".

בשנה הקרובה יישאר המופע של בני־הזוג דוס בסירקדורף, וב־89' יצא לסיור הופעות בינלאומי בחמש יבשות. ■

שרות גאמא

קיץ-88 ב' קרוקודיל מוצרי עור
תיקים, חגורות
נעליים – מידות 35–42
דיזינגוף סנטר שער 7/5 תל־אביב, טל. 03-289477, פתוח במוצ"ש
מבצע פסח 88
תשלום ב־2/5/88 בכרטיסי אשראי

קרן אור בחשיכה

האגודה למען העיוור ולמניעת העיוורון הוקמה בשנת 1953 ע"י קבוצת מתנדבים ובסיוע משרד העבודה והרווחה. המתנדבים חשו בצורך דחוף בהקמת האגודה, כדי לתת לעיוורים מלידה, ממחלה, מתאונה או מזיקנה, ששהו בביתם בחוסר מעש, מסגרת הולמת לשיקום בעבודה ובחברה.

פעולות האגודה:

האגודה למען העיוור מקיימת בית מלאכה מוגן, על שטח 560 מ"ר, הנמצא בתל־אביב, רח' שוקן 30, בו מתקבלים עיוורים, הסובלים ממגבלות נוספות על עיוורונם, וזקוקים להכשרה ולעבודה במסגרת מוגנת.

בבית־המלאכה, באוירה חמה ולבבית, תוך תשומת לב מקיפה לכל צרכיו והדרכה מקצועית טובה, מסייעים לעיוור להתגבר על קשייו. העיוור לומד להגיע לבית־המלאכה בכוחות עצמו, רוכש הרגלי עבודה, מפתח את חושיו, קושר קשרי חברה, מגביר את בטחונו העצמי ומבסס את מעמדו במשפחה.

האגודה מעסיקה בשלוש מחלקות, עשרות עיוורים, גברים ונשים, מגיל 17 ועד 80.

א. **מחלקה לעבודות מכניות,** בה עובדים העיוורים במכבשים אקסצנטריים, במכבשי־יד, במקדחות, במברזים ובהרכבות־יד.
ב. **מחלקה לאריגת־יד,** בה מייצרים מפות, מפיות ושטיחים מחמרים שונים.
ג. **מחלקה לקליעה,** בה מייצרים סלי נצרים וסלסלות בגדלים שונים ולמטרות מגוונות.

בכל המחלקות מבצעים עבודות לפי הזמנה ובקבלנות משנה ממפעלים שונים. העבודה מתבצעת באיכות טובה ובפיקוח מדריכים מקצועיים.

האגודה משלמת לעיוורים שכר תמורת עבודתם, מבטחת אותם בביטוח סוציאלי ומספקת להם ארוחה קלה כל יום.

מועדון חברתי

האגודה מקיימת מועדון חברתי לעיוורים, ביפו, רח' יהודה הימית 35. בשעות אחה"צ מבקרים בו עשרות עיוורים, הבאים ממרחקים להתייעץ על בעיותיהם, למיפגש בינם לבין עצמם, למשחקי חברה, למסיבות, לטיולים ולחוגים שונים, כמו: שירה, ריקוד, התעמלות ושחייה. המועדון מנוהל ע"י מדריכה ובעזרת מתנדבים.

מתנדבים רבים עוזרים לאגודה בכל משימותיה ועושים מלאכתם במסירות ובנאמנות.

האגודה רואה צורך מתמיד להרחיב את מיגוון הפעולות, הנעשות למען העיוורים. הצלחת הפעולות הללו תלויה בהיענות הציבור להגדיל את תמיכתו באגודה ע"י אספקת עבודה, התנדבות אישית ותרומות.

תרומות למוסדנו מוכרות ע"י שלטונות המס.

האגודה למען העיוור
ולמניעת עיוורון
תל־אביב–יפו, רח' שוקן 30,
טל' 03-823886; מיקוד: 66556

שמיעה בשלט רחוק!
הפלא הטכנולוגי של שנות ה־2000
מבית "סימנס"
הפיתוח האחרון במכשירי שמע ללוקים בשמיעתם. המכשיר הזעיר שאינו ניתן להבחנה בעת השימוש.
SIEMENS – TELOS
A WORLD FIRST REMOTE CONTROL FOR HEARING DEVICE.

ניתן להשיג את המכשיר עם ובלי שלט רחוק.
משקלו 5 גרם ניתן לתקופת נסיון
המכשיר הזעיר המותאם אישית לאוזנו של כל משתמש. המכשיר מאפשר שמיעה איכותית ביותר בשל מיקומו של המיקרופון במקומו הטבעי (בתוך תעלת האוזן).

מדטכניקה – גל
יבואן בלעדי בישראל
ת"א – רח' המלך ג'ורג' 18 א' (סוף סמטת אלמוריה) טל. 03-281223
ירושלים – רח' בן יהודה 23 טל. 245920 - 02-224904

יוזביץ בע"מ
יצרני רהיטי משרד, לבתי עסק, משרדים, ומפעלים מספקים שולחנות אחנות ★ עמודים ומדפים מעץ ומתכת.
התמחות מיוחדת בארוניות ומדפיות!!!
נחלת בנימין 120
טל. 03-821610

אבי פלסט בע"מ
יבוא ושיווק בסיטונות
ברכת חג שמח וכשר לכל הלקוחות
מוטות טלסקופיים, פינות ווילונות לאמבטיה תוצרת חוץ – מפות שולחן ושעווניות תוצרת חוץ – מוצרי פלסטיק תוצרת עוגן פלסט ותוצרת חוץ.
החנות: ת"א, רח' הרצל 36 טל. 826970
מחסן מכירות: רח' אילת 49 טל. 656594
לאבי פלסט
עלו והצליחו
מאחלים
ר. שאלתיאל – סוכני מכס בע"מ
רח' סוא"ה 55 תל־אביב
טל. 03-615093, 03-623699
לאבי פלסט
איחולים רבים
מאחל
שר-נא – שיווק והפצה בע"מ
רח' מרון 5, גבעתיים יח' 13,
ת.ד. 833, טל. 5742481, 740887
לאבי פלסט
ברכות עד הוילון... המיליון
מאחלים
גיל-עד
רח' העליה 21, תל־אביב 66858
טל. 03-384141-2-3

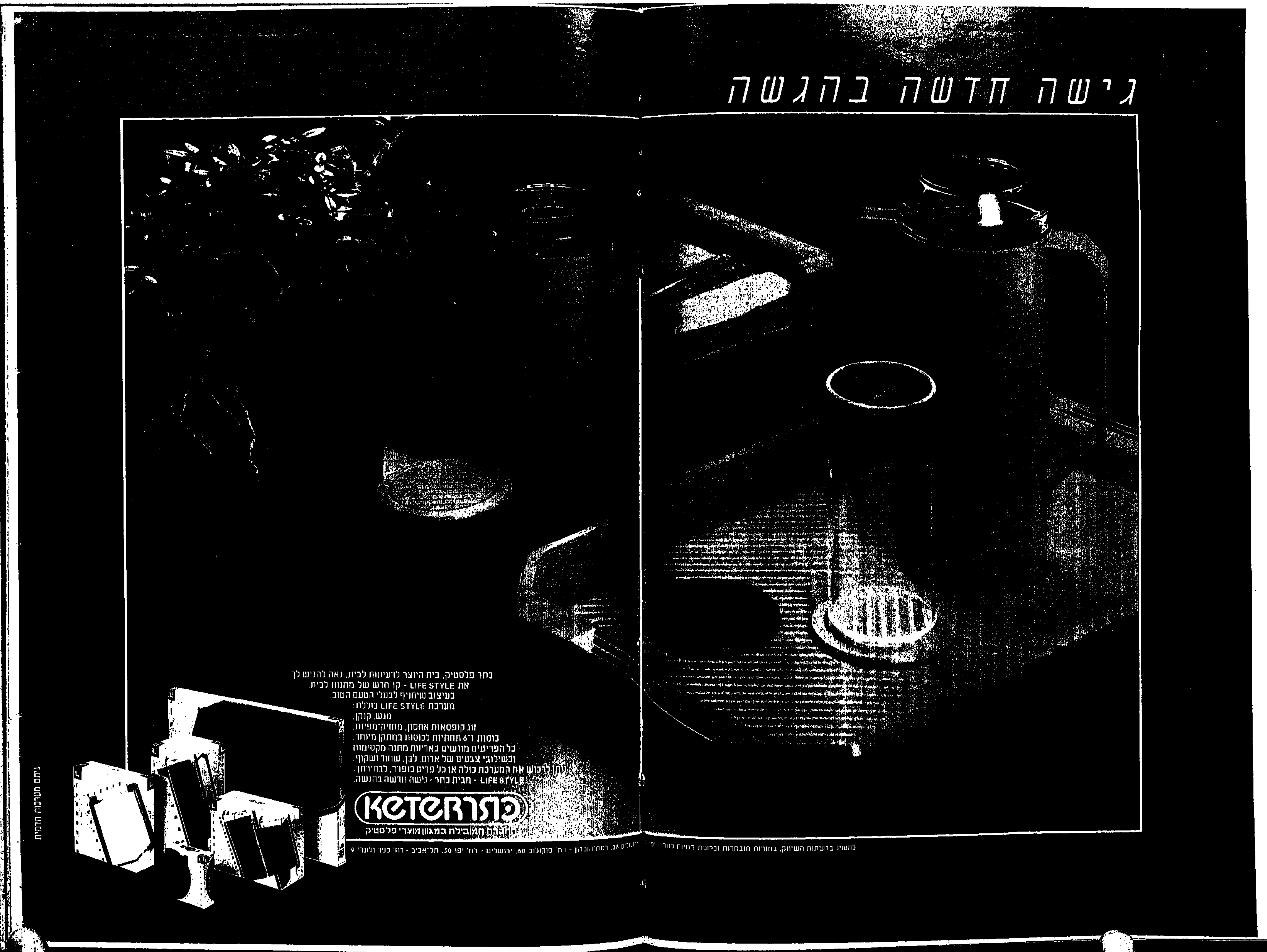
גישה חדשה בהגשה
כתר פלסטיק, בית היוצר לרעיונות לבית, גאה להגיש לך
את LIFE STYLE - קו חדש של מתנות לבית,
בעיצוב שיחניף לבעלי הטעם הטוב.
מערכת LIFE STYLE כוללת:
מגש, קנקן,
זוג קופסאות אחסון, מחזיק־מפיות,
כוסות ו־6 תחתיות לכוסות במתקן מיוחד.
כל הפריטים מוגשים באריזות מתנה מקסימות
ובשילובי צבעים של אדום, לבן, שחור ושקוף.
ניתן לרכוש את המערכת כולה או כל פריט בנפרד, לבחירתך.
LIFE STYLE - מבית כתר - גישה חדשה בהגשה.
KETER כתר
החברה המובילה במגוון מוצרי פלסטיק
להשיג ברשתות השיווק, בחנויות מובחרות וברשת חנויות כתר
ירושלים 28, רמת־השרון - רח' סוקולוב 60, ירושלים - רח' יפו 50, תל־אביב - רח' כפר גלעדי 9
נימס מערכות תדמית

רותי קינן

על תותים ושדות

יש מקום אחד לפחות שאליו מגיעים התותים ישר מן השדה – שדה התעופה במקרה זה – והכוונה היא כמובן למקום הכי דרומי על המפה, לאילת. נפלנו על היום הכי גשום של השנה, כדי לנחות בעיר ולראות מה עושים בתותים ברשת מלונות "ישרוטל". חודש מרץ הוכרז כאן כחודש התות, אולי כדי להחזיר באמצעות הפרי שמסמל בחו"ל אביב ואפילו קיץ – את השמש לאילת. אבל כאילו להכעיס, היו דווקא התותים תזכורת מוחשית לכך שאצלנו זהו גידול חורפי ועם בוא האביב הופכים את שדותיו.

אבל לא אותנו, שטעם וניחוח התות עושה לנו תמיד תגיגה בחיך, שניתן לכמה טיפות של גשם להשבית את שמחת התות. ועזרו לנו בכך אשפי המלונות שהעמידו לרשותנו את מבחר מתכוניהם ומעדניהם. צילמנו את התותים על סף הבריכה של מלון "לגונה" וטעמנו מהם בלובי של מלונות "המלך שלמה" ו"ספורט".

בין תות לתות נזכרנו שהתות נטו הוא מעדן עתיר ויטמין C ודל מאוד בקלוריות (כ־35 ב־100 גרם). למי שיש לו בעונת השפע אספקה שוטפת וזולה של הפרי – מומלץ להכין ממנו שימורים לקיץ (ריבות, סירופים) וגם להקפיא. לפני שמקפיאים יש לשטוף את התותים היטב ולייבשם לחלוטין על מגבות נייר. מסירים את העוקצים והעלים ומאחסנים בשקיקי פלסטיק. תותים מופשרים אינם מתאימים להגשה כמות שהם (הם מאבדים את מירקמם המוצק) אבל הם טובים להכנת גלידות, רטבים, מילויות לעוגות ולכל מתכון המחייב בישול או עיבוד של תותים למחית. וכדי שלא תאלצו להרחיק עד אילת כדי לטעום ממעדני תות המתאימים להגשה מבוקר עד ערב, הרי המתכונים לפניכם.

קונפיטורות חות שדה

"בוקר תות" – פתיחה תותית לכל יום בשנה, בעזרת מעדן מתוצרת בית. מגישים על קלי לחם, עם או בלי הרבה חמאה ולצד משקה בוקר מהביל.

החומרים:

ק"ג תות שדה
4 כוסות סוכר
מיץ מ־½ לימון

ההכנה:

שוטפים היטב את התותים ומסירים את העוקצים. מסדרים אותם בקערה רחבה, בשכבות, לסירוגין עם הסוכר ומאחסנים במקרר למשך הלילה. התותים יפרישו שפע של מיץ.

מעבירים את התותים על מיציהם לסיר רחב ומוסיפים את מיץ הלימון. מביאים לרתיחה וממתנים את הלהבה. מבשלים על להבה נמוכה עד שהתערובת מגיעה לנקודת הקרישה. כדי לקבוע אם התערובת אכן הגיעה לנקודה זו מטפטפים טיפה ממנה על צלחת נקייה וקרה. כאשר הטיפה יציבה ועוטה קרום המתמקט כשדוחפים אותה – המעדן מוכן.

מעבירים את הקונפיטורה בעודה חמה לצנצנות מעוקרות חמות. (לעיקור הצנצנות: שוטפים אותן במים רותחים ומניחים לייבוש, הפוכות, בתנור שחומם מראש ל־100 מעלות). סוגרים היטב ומאחסנים במקום יבש ומוצל.

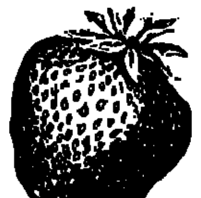

חות בחביתיות. לקווח ולפינוק

חביתיות במלית חות

אפשר להגיש כארוחת עשר מפנקת וכקינוח לכל ארוחה. שימו לב, בפסח אפשר להכין חביתיות מקמח תפוחי אדמה ולמלא באותה המלית.

החומרים (ל־12 חביתיות):

2 ביצים
1½ כוסות קמח
3 כפות שמן
1½ כוסות חלב

למלית:

½ ק"ג תות שדה
50 גרם חמאה
⅓ כוס סוכר
½ כוס מיץ תפוזים
2 כפות ברנדי, ליקר גרנד מרנייה או קירסאו
שקית שמנת מתוקה
2 כפות אבקת סוכר

ההכנה:

להכנת החביתיות, מניחים את כל החומרים בקערה גדולה וטורפים בעזרת מטרפה או מעבדים בממחה (בלנדר) לבלילה חלקה.

משמנים קלות מחבת בינונית ומחממים אותה היטב על להבה בינונית. יוצקים מהתערובת למרכז המחבת ומנענעים אותה כך שתכסה את כל פניה. מחזירים ללהבה וממשיכים לטגן עד שקצות החביתית מתרוממות סביב־סביב. הופכים על צלחת וממשיכים לטגן כך את יתר החביתיות.

להכנת המלית, שוטפים את התותים, ומשאירים מעט מהם לקישוט. מהיתר מסירים את העוקצים וחוצים את התות לאורכו.

ממיסים את החמאה במחבת רחבה. מוסיפים את הסוכר ובוחשים היטב. מוסיפים את המיץ והברנדי ומביאים לרתיחה. משאירים על להבה בינונית ומרתיחים ל־5 דקות. מוסיפים את התותים ובוחשים עד שכל התותים מכוסים ברוטב. מסירים מהלהבה. מקציפים את השמנת המתוקה עם אבקת הסוכר לקצפת יציבה. מניחים מעט מהמלית החמה במרכז כל חביתית וכורכים לגלילה. מזלפים מעליה את הקצפת, מקשטים בתותים טריים ומגישים מייד.

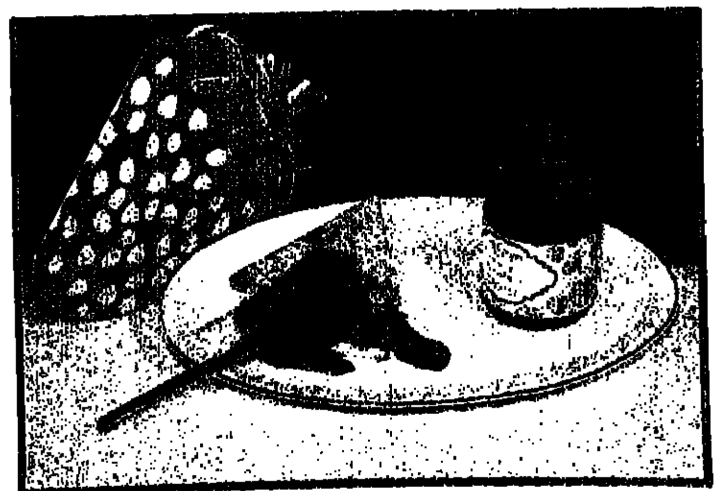
להתחיל את הבוקר. ריבת חות ביתי על קלי לחם.

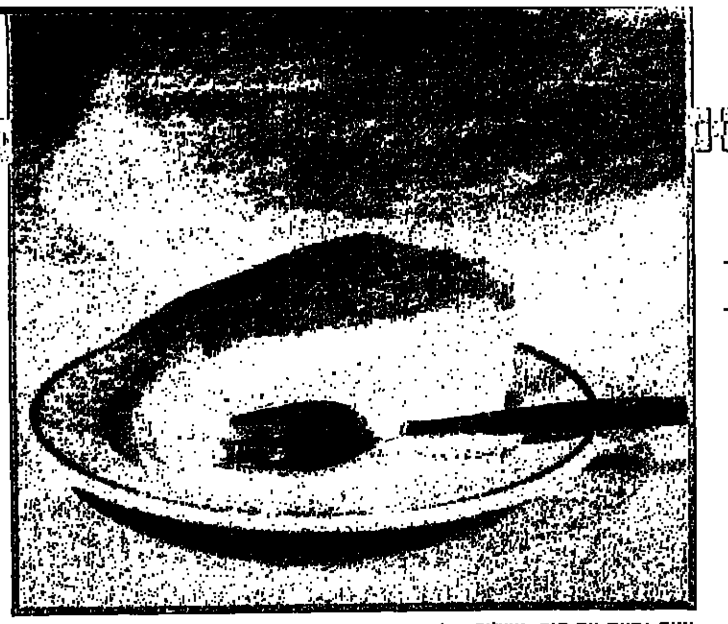
עוגת גבינה עם חות. שילוב של צבעים וטעם

מיקצפת חות שדה

עוד קינוח מעודן וקל מאוד להכנה המתאים לסיים ארוחה חגיגית. לארוחה בשרית אפשר להחליף את החלב במיץ תפוזים ואת הקצפת בקצפת צמחית.

החומרים (ל־10 מנות):

כוס חלב (או מיץ תפוזים)
שקית (14 גרם) ג'לטין ללא טעם
250 גרם תותים
כוס סוכר
כוס (שקית, מיכל) שמנת לקצפת

ההכנה:

מרתיחים את החלב (או המיץ), מסירים מהלהבה ובוחשים לתוכו נמרצות את הג'לטין עד שהוא נמס כולו. מניחים לתערובת להצטנן מעט ובינתיים מנקים את התותים, מסירים את העוקצים ומניחים אותם בממחה (בלנדר) ביחד עם הסוכר. מעבדים למחית חלקה ומוסיפים לתערובת הג'לטין.

מקציפים את השמנת לקצפת יציבה ומקפלים אותה לתערובת התותים. יוצקים את התערובת שהתקבלה לצלוחיות קינוח ומקשטים בתותים טריים.

קראיף עם חות. רעיון מקורי וקל לביצוע

קדאיף חות שדה

רעיון מקורי, שעליו מגיעות לשף כל המחמאות. את איטריות הקדאיף אפשר להשיג בחבילות בשווקים ובמעדניות (במקומות בהם מוכרים דפי בצק פילה, למשל. בתל אביב אפשר להשיג בשפע בשוק לוינסקי ובחנויות המכולת שבסביבתו).

החומרים:

½ ק"ג בצק קדאיף
100 גרם חמאה או מרגרינה
כוס סוכר
⅓ כוס מים
2 כפות דבש
מספר טיפות מי ורדים
כפית רום
1½ כוסות (1½ שקיות או מיכלים) שמנת לקצפת
⅓ כוס אבקת סוכר
½ ק"ג תותים

ההכנה:

עורכים את בצק הקדאיף בתבניות אישיות (כמו של סברינות) או על תחתיתה של תבנית רבועה, בגודל 35×35 ס"מ. חותכים את החמאה או המרגרינה לקוביות ומפזרים על איטריות הבצק. אופים בתנור שחומם מראש לחום בינוני (180 מעלות) כ־20 דקות או עד שהאיטריות מזהיבות מעט.

בינתיים, מניחים את הסוכר והמים בסיר קטן ומביאים לרתיחה. כשהסוכר נמס מוסיפים את הדבש ובוחשים. מרתיחים 5 דקות ומסירים מהלהבה. מוסיפים את מי הוורדים והרום ויוצקים את הסירופ החם על הבצק שהזהיב באופן אחיד. מצננים היטב.

מקציפים את השמנת עם אבקת הסוכר לקצפת יציבה. שוטפים את התותים, מיבשים ומסירים את העוקצים. חותכים לחתיכות. אם משתמשים בתבניות אישיות, הופכים את תחתית הבצק האפויה הצוננת על צלחת הגשה. אם משתמשים בתבנית גדולה – חותכים את הבצק האפוי והצונן לריבועים (7×7 ס"מ בערך) מסדרים חלק מהתותים על פני הבצק ומכסים בקצפת. מעטרים בשאריות התותים.

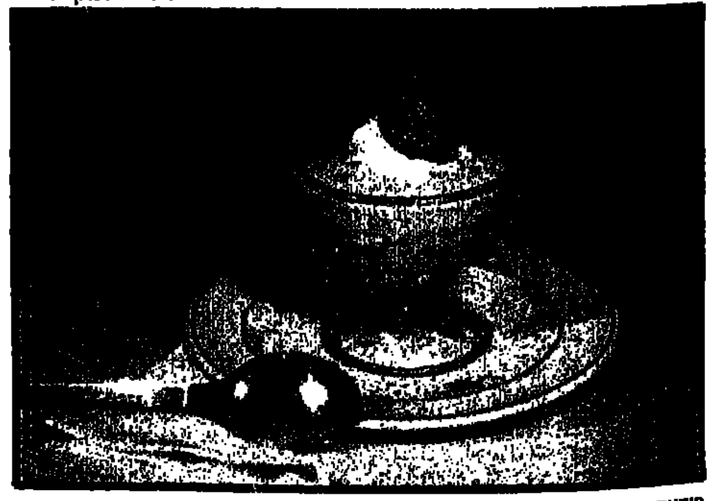
סיקצפת חותים. קינוח מעודן.

עוגת גבינה קרה בחות

מי שעוגת גבינה עושות לו משהו לא יוכל לעבור לסדר היום אחרי טעימה מהצירוף המופלא של גבינה מתוקה ותותים חמצמצים. שלא לדבר על שילוב הצבעים המרהיב.

החומרים:

פרוסה בעובי 2 ס"מ של עוגת תופין בקוטר 26 ס"מ או ½ חבילה בישקוטים
500 גרם תותים
500 גרם גבינה לבנה רכה שמנה (9%)
⅓ כוס סוכר
כפית תמצית וניל
½ כוס מים רותחים
שקית (14 גרם) ז'לטין ללא טעם
כוס (שקית או מיכל) שמנת לקצפת
חפיסה ג'ילי בטעם תות להכנה מהירה

ההכנה:

מרפדים תחתית של תבנית אפייה בקוטר 26 ס"מ בפרוסת העוגה או בבישקוטים. שוטפים את התותים, מסירים את העוקצים וחוצים כל תות לאורכו. מניחים שיכבה של תותים על פני בסיס העוגה. מערבבים את הגבינה עם חצי מכמות הסוכר ותמצית הווניל.

ממיסים את הג'לטין במים הרותחים ומוסיפים את מיץ הלימון. מצננים את התערובת עד לחום החדר ומערבבים עם תערובת הגבינה. מקציפים את השמנת המתוקה עם יתר הסוכר לקצפת יציבה ומקפלים לתערובת הגבינה. יוצקים על פני התותים שבתבנית ומאחסנים במקרר. כשהגבינה נקרשת, לאחר כשעתיים בצינון, מסדרים על פניה את התותים שנותרו. מכינים את הג'ילי לפי ההוראות שעל האריזה ויוצקים בזהירות על פני התותים. מצננים היטב לפני ההגשה.

דקירי חות שדה

משקה מרומם, המתאים לסיים יום שכולו תות (או להתחיל לילה נפלא). העיטורים נתונים לטעמו ולדמיונו של המגיש. את כל היתר תעשה התערובת המשכרת שבפנים.

החומרים (למנה):

מעט סוכר לקישוט שפתי הכוס
150 גרם תות שדה
2 כפות ליקר טריפל סק
2 כפות רום
2 כפות תרכיז לימון
קוביות קרח
לקישוט: תות שלם, פלח תפוז, קשית וקיסם נוצץ

דקירי חות. למצב רוח חותי מרומם

ההכנה:

מרטיבים מעט את שפתיה של כוס קוקטייל גדולה וטובלים אותה בסוכר כך שתכוסה בטבעת של "כפור" סביב סביב.

מניחים בממחה את התותים (שטופים וללא עוקצים), הליקר, הרום, תרכיז הלימון וקוביות הקרח ומפעילים עד שמתקבלת מחית חלקה. יוצקים בזהירות לתוך הכוס ומקשטים.

שולחן ערוך של לפיד ועמן.

להחחיל את החג

בתי העסק המייפים את בתינו בכלים נאים החלו משנסים מתניהם במרץ לקראת החג הקרב ובא. על חלק ממה שמייעדים לנו לחגים ולימות החול תוכלו ללמוד מהצילומים.

לפיד־נעמן מציעה כלים במיגוון של סגנונות, המתאימים את עצמם לכל סוגי האירוח: כפרי או רומנטי, חגיגי או לארוחת בוקר, למאכלי דגים, ולאירוח בסיגנון סיני או מזרחי. לכל סוג של אירוח התאימו במפעל גם מתכון מוצלח, כמו המתכון של חזה המולארד המיועד לאירוח חגיגי ונמסר על ידי זאב קרן ממחלקת מזון ומשקאות בהילטון תל אביב. המנה מוגשת על מערכת הדורה עם עיטור ירוק. שימו לב לעריכת השולחן, שכוסה במפת ויניל מוזהבת – רעיון מעשי מאוד גם לשולחן הסדר. ועכשיו נותר לכם רק להכין את התקרובת, על פי המתכון הבא.

חזה מולרד ברוטב גראנד מרניה

התומרים (ל־4 מנות):

4 חצאי חזה מולרד
100 גרם תפוזונים (קומקווט)
כוס גרנד מרנייה
½ כוס יין לבן יבש
מעט שמן לטיגון
בצל קצוץ דק
50 גרם חזה אווז מעושן חתוך לקוביות קטנות
כוס מרק עוף חם

ההכנה:

מסירים את מרבית השומן מחזה המולרד ואת היתרה חורצים בצורת קוביות בעזרת סכין חדה.

מנקבים בעזרת מזלג את התפוזונים ומניחים יחד עם חזה המולרד, היין והגרנד מרנייה בכלי למשך מספר שעות.

מייבשים את חזה המולרד ומטגנים במחבת, עם מעט שמן עד שהחזות מזהיבים משני הצדדים.

מניחים על תבנית אפייה ואופים כ־10 דקות בתנור חם (200 מעלות). שומרים בתנור בחום נמוך מאוד עד להגשה.

מאדים את הבצל וחזה אווז, באותה מחבת בה טוגן החזה, מוסיפים את התפוזונים, חתוכים לרבעים.

מוסיפים את נוזל ההשרייה ואת המרק ומבשלים עד ריכוז הרוטב לכדי מחצית הכמות. טועמים ומוסיפים מלח ומעט פלפל לבן לפי הצורך.

פורסים את חזה המולרד ועורכים על צלחת ההגשה בצורת מניפה. יוצקים את הרוטב סביב החזה הפרוס.

מגישים מעוטר בירקות טריים.

רותי קינן

פרחים ופסים

ב"דניש פלוס" גם כן חושבים על החג המתקרב ומציעים מערכת אוכל חדשה מפורצלן, מסדרת "טיים" מבית "ארזברג". המערכת בנויה כלים בצבעי שחור, לבן, בדוגמת פרח צבעוני ובפסים צבעוניים, הניתנים לשילוב ביניהם. מחיר סט קפה לששה – 289 שקל; מערכת אוכל לששה – 402 שקל. ■

פורצלן ב"דניש פלוס".

המראה השלם

תרבות השולחן כוללת גם אוכל ונימוסים ושיחה קלה. אבל תמיד לצד ה"מה" חשוב גם ה"איך": איך נראה האוכל וכיצד ובמה הוא מוגש. במקרה זה, מדובר במערכות כלים מהוקצעות ומסוגננות עם הרבה מסורת וטעם טוב וליטוש, אנגלי בעיקר, וגם איטלקי ואפילו ישראלי, מתוצרת הפנסיונרים של קיבוץ כפר־מנחם.

פורצלן ב"פטיו".

וזו אחת ההפתעות המצפה למבקרים ב"פטיו":

אבי טובי, מנכ"ל הרשת, השוחה כבר שנים אחדות בבטחה ובאהבה בים הפורצלן, הבון־צ'יינה והקרמיקה על כל עיצוביהם ועיטוריהם האופנתיים – מסביר: "כל דגם חדש של כלי־אוכל המיוצר בחו"ל יוצא לשוק לשנת־הרצה בסידרה קטנה של 18 חלקים. רק כעבור שנה מוצלחת, המתבטאת בהזמנות המוצר, מוסיפים לסידרה מרכיבים חדשים ומגדילים אותה ל־42 חלקים. מי שהולך על המראה השלם, ובונה לו מטבח שאביזריו תואמים זה לזה, והריהוט בביתו מותאם בדקדקנות לווילון־שטיח־ריפוד כלי־אוכל־מנורות־מאפרות וכו', יכול לרכוש גם סירי אמאייל, מפות, מפיות ועוד, בדיוק בדגם הפרח שעל הספל שבידי של הדוגמנית עם הכובע".

הדבר נכון לגבי כל דגם אחד כמובן. ללקוחות אספנים, מציעה חברת "ג'ונסון ברדרס", הנמכרת בארץ בלעדית ב"פטיו", את סידרת "הגן הבוטני", הכוללת איורי צמחים עם שמם המדעי המדוייק, סידרה של כלים על־פי ציפורי כל העולם, ספלי פרח החודש ועוד.

החנות החדשה של "פטיו" שוכנת בכיכר המדינה. בקרוב תפתחנה חנויות הרשת גם בירושלים ובחיפה. ■

שיאונה דרור

העיקר המפה

ליל הסדר נפל השנה עליכם? אתם מוזמנים לסדר, אבל כולם באים אליכם בצהרי החג, עם הילדים ששופכים הכל על המפה? ליואלה פטרון יש הצעות זולות וקלות לביצוע:

במקום מפות השולחן המסורתיות, כדאי להשתמש בירִיעות ויניל מתוחות היטב, או מכווצות בעזרת שדכן־סיכות.

ספה וקישוטים של יואלה פטרון.

ריעת ויניל בדגם שיש, שנמתחת על שולחן מלבני, יוצרת רושם שמדובר בעריכת שולחן על גוש שיש מגולף היטב. יתאים לכם אם אתם עושים מזנון, אפילו במרפסת. וכידוע, ויניל אפשר לנגב במטלית. ידיעת ויניל בגון זהב, מכווצת סביב שולחן בעזרת שדכן, יוצרת אפקט של שולחן מלכותי ממש. עם ויניל לבן ופרחים ורודים ניתן ליצור מחזה רומנטי ומתוק. רעיון לא רע, אם רק עכשיו נישאתם וזו הפעם הראשונה שאתם מארחים את המשפחה. אם בדעתכם להגיש אוכל סיני, אולי תאהבו את הרעיון של ויניל שחור מבריק על השולחן ומפיות אדומות. היריעות אינן יקרות (ויניל עולה שקל אחד למטר) ואם לא יצלחו לשימוש נוסף, לא נורא. המחיר יהיה נמוך ממחיר הגיהוץ של מפת האריג היקרה במכבסה. ■

מיכאלה איתן

גם זול וגם יוקרתי

כלים של חוויה.

רשת חנויות חוויה, המתמחה במכירת כלי בית, מתנות ויעוץ לעיצוב פנים של הבית, מציעה לקראת החג מאות מתנות שימושיות שמחירן זול יחסית. למשל, מערכות אוכל צבעוניות תוצרת פגנוסיני איטליה – כל פריט נמכר ב־9 שקל. סט קפה מפורצלן, 18 חלקים – 59 שקל. מגש ו־6 כוסות צבעוניות – 22 שקל. אבל הרשת מציעה גם מערכת לקפה תוצרת שירדינג מפורצלן אמיתי המחיר 900 שקל. אז תחליטו. ■

אסם

לרשותך השנה שפע של מוצרי אסם
כשרים לפסח
גם לאלה שאינם אוכלים קטניות
ללא חשש טבל ערלה ושביעית

מרקים בטעם ביתי "דליה נבון"
• מרק עוף זך (נמס בקוביות)
• מרק בשר (בקר)
• מרק עוף זך
• מרק ירקות
• מרק פטריות
• מרק עדיף טעם עוף (פרווה)
• מרק עוף עם נטיפי ביצים
• מרק פטריות אירופי
• מרק ירקות כפרי
• מרק תפו"א עם ירקות
• אינסטנט פודינג וניל ושוקולד
• ג'לי בזק בטעמים: פטל, תות־שדה, תפוז
• אבקת רוטב צלי
• לביבות תפו"א (לטקס)

כשר לפסח בהשגחת משה יהודא ליב לנדא אב"ד דבני ברק

כל המוצרים הנ"ל בהשגחת הרב משה י.ל. לנדא, אב"ד דבני ברק.

שוקומן בטעם שוקולד
כשר לפסח (פרווה)
עם סימון מיוחד על גבי המכסה:
כשר לפסח תשמ"ח בהשגחת הרב חדד, רבנות לוד.

כשר לפסח (פרווה) עם סימון מיוחד על גבי האריזה:
בהשגחת הרב יצחק מאיר חרל"פ ישראל
· מיונז אמיתי בטעם ביתי
· חומץ בן־יין
· קטשופ בבקבוק זכוכית ובבקבוק לחיץ העומד על הראש

כשר לפסח פרווה גם ללא אוכלי קטניות
הרב יצחק מאיר חרל"פ ללא חשש טבל ערלה ושביעית

• תרכיזים להכנת משקאות קלים מסידרת שתו אסם (פטל, תפוז, לימון, מנדרינות, אננס, תפוחי־עץ)
• מיץ לימון משומר
עם סימון מיוחד על גבי התוית:
בהשגחת הרב יצחק מאיר חרל"פ, ישראל

כשר לפסח לאוכלי קטניות
ללא חשש טבל ערלה ושביעית

• קומיקס • במבה
חטיפים בטעמי פירות
למהדרין לאוכלי קטניות ללא חשש טבל ערלה ושביעית · כשר לפסח · בהשגחת הרב יצחק מאיר חרל"פ
כשר לפסח (פרווה) למהדרין לאוכלי קטניות עם סימון מיוחד על גבי האריזה
בהשגחת הרב יצחק מאיר חרל"פ, ישראל

מועדים לשמחה אסם

הגבר הזה רוצה אמא

יש גברים הסבורים, כי נשים הן מטפלות מלידה ומאחר שלאהוב מישהו פירושו לטפל בו – הן רוצות לטפל בבעליהן. למרבה האירוניה, למרות שנשים רבות חשות זעם ותיסכול על שנלכדו במעגל של דאגה וטיפול אינסופיים, הן עשויות לרצות בתת-הכרתן להמשיך באותם דפוסי חיים.

במוקדם או במאוחר, רוב הנשים נתקלות בו. הוא מקסים ושנון. גאה ועצמאי, אולי אפילו מצליח באופן יוצא מן הכלל בקריירה שלו. אך מתחת לחיצוניות הביטחון העצמי, הוא ילד קטן. והוא מעולם בעצם לא גדל.

גבר כזה בדרך כלל גם תובעני וחסר אחריות, חסר ישע ושקוע בעצמו. הוא מצהיר על רצונו בקירבה, מתחמק מקומוניקציה. ולמרות שהוא יכחיש זאת בקול רם, הוא לעיתים קרובות אדיש לצרכיהן של הנשים. הגבר הזה רוצה אמא, לא רעייה.

קחו לדוגמא את קארול ודייויד. קארול, מרפאה בדיבור. חשבה שמצאה את גבר חייה כשפגשה את דיוויד, עורך דין. גבה קומה וקליל. דייויד אהב את אותם דברים שקארול אהבה, והשניים יצאו ברצינות שישה חודשים. כאשר אושפז דיוויד עם כיב קיבה מדמם, ביקרה אותו קארול פעמים ביום.

"הבאתי לו גלידה ופינוקים אחרים", היא נזכרת. דייויד נורא אהב כשעשיתי דברים למענו". הם נישאו תוך זמן קצר, ובתוך שנה נולדה בתם. למרות שקארול טבעה בים האחריות החדשה של אמהות, המשיכה לפקח על הדיאטה של דייויד ולוודא שהוא לוקח את התרופות שלו.

"כאשר בתנו השניה נולדה שנה לאחר מכן", אומרת קארול בצחוק מריר, "פשוט הוספתי אותה לרשימת האנשים בהם טיפלתי". אך כפי שגילתה קארול, נוצר ביחסיהם דפוס שקשה לשברו. דייויד, כמו בעלים אחרים בנישואין כאלה, נשאר ילדותי אפילו אחרי שילדיו שלו גדלו.

"עכשיו הבנות בתיכון", אומרת קארול, "ואני מקדישה פחות זמן לטיפול בהם מאשר לטיפול בדייויד. אני עדיין צריכה לדרבן אותו לעשות דברים שלא צריך היה להגיד לו לעשות, כמו לקחת את בגדיו לניקוי, לקנות גרבים חדשים או להביא חלב בדרך הביתה. הייתי אמא מספיק זמן, אבל דייויד רותח מזעם על שאני רוצה לשנות את פני הדברים".

עד מידה מסויימת, אפשר להבין את כעסו של דייויד. "קארול מפרה את ההסכם המגדיר את צורת הקשר ביניהם", מסבירה הפסיכותראפיסטית ד"ר מארא גלקל-נתן. "דייויד לא יודע מה יהיו פני מערכת היחסים החדשה, והוא מפחד מפני השינוי".

מלכודת האם

למרבה האירוניה, למרות שנשים רבות חשות זעם ותסכול על שנלכדו במעגל של דאגה וטיפול אינסופיים, הן עשויות לרצות, בתת הכרתן, ואולי הן אף זקוקות, להמשיך בדפוס. "נשים הן מטפלות מלידה", אומר הפסיכיאטר דייויד שאקלר, "ומאחר שלאהוב מישהו משמעו לטפל בו, הן רוצות לטפל בבעליהן".

"הרעיה הטיפוסית של גבר מפונק", אומרת פסיכולוגית ניו-יורקית, דורותי פלאפן, "רגילה לקחת על עצמה אחריות – אולי היא היתה הבת הבכורה, שעזרה לאמה בטיפול באחים צעירים יותר. היא עשויה גם להרגיש צורך בשליטה". פלאפן מסבירה, כי נשים שהוריהן נפטרו, או שהיה עליהן לטפל בהורה שהיה תלוי בהן פיזית או רגשית, עשויות לפתח התייחסות הורית כלפי בן הזוג שלהן.

"הרעיה ממש נהפכת לתלויה", אומרת מארה קלגל-נתן. "היא יכולה לסמוך על העובדה שבעלה זקוק לה; היא פטורה מלחשוש מפני דחיה". אך לביטחון זה יש מחיר. "כאשר הבעל מראה את הפן של הילד הקטן החלש לו, מתקררת בדרך כלל רעייתו מבחינה מינית", אומרת גלקל-נתן. וכבעל שבתת-מודע רואה באשתו אם שניה, היא מוסיפה, עשוי בהתאם לא להיות מסוגל להתיחס אליה מינית.

כאשר נוספים ילדים למאזן, הבעל המפונק עשוי להתחרות עם ילדיו על אהבת אשתו. כילד, למד "מרים בטוח". דרך מסויימת להתנהג כדי לקבל תשומת לב. "לכן," אומרת גלקל-נתן, "למרות שעל פני השטח הוא יודע הוא בלתי בשל, הרי במישור אחר הוא חש נטוש".

כעס אצור

כאשר האשה רואה שבעלה נחוש בדעתו לסרב לדאוג לעצמו, מתפנה הבמה למעגל קסמים של כעס, על פי ד"ר אן ווילסון שאף, האשה מפתחת טינה כלפי בעלה על שהוא תלותי, בעוד הוא הופך יותר ויותר עויין, כיוון שהוא חש שהיא לא מוכנה לטפל בו יותר כבתינוק.

הוא עשוי גם לנסות יותר ויותר למצוא מגרעות באשה, בה הוא רואה עתה בתת-הכרה שילוב של אמא ואשה. "בשנה שעברה היתה לי בעיה בחנות", אומרת ליז, בעלת חנות פרחים. "תום מתח עלי ביקורת על שלא ניהלתי את העסק בצורה יותר מקצועית. לכן הכנסתי את כולי לתוך זה. ואז החל להתלונן שאני מזניחה את חובותי בבית, ודרש ממני להקדיש יותר תשומת לב לבית ולו. רתחתי מזעם – ונקרעתי בין הבית לעבודה".

בפעם הראשונה בשתים עשרה שנות נישואיה, ליז סירבה. "אמרתי לתום 'אני רוצה שנהיה בעל ואשה, חברים המחלקים ביניהם אחריות' זה היה הדבר הקשה ביותר שאמרתי לו אי פעם. אך תום עדיין מנסה לגרום לי לחוש אשמה".

רון ג'ונסון אומר, כי טום, כמו דייויד, "לא רצה ששום דבר ישתנה, הוא ניסה לתמרן את אשתו באותה דרך שילד מתמרן את הוריו". אסור שליז תניח לעצמה ליפול קרבן לתימרון, מוסיף ג'ונסון, עליה "לתת לבעלה זמן להסתגל לשינוי במערכת היחסים שלהם".

ג'ונסון מאמין, כי גבר כמו תום עשוי לנסות להשיג מחדש בנישואין את הביטחון שהיה לו כאם מגוננת יתר. "גברים שהיתה להם מערכת יחסים קרובה – לא בהכרח בריאה אך קרובה מאד רגשית – עם אמותיהם, נוטים לחפש בן זוג שימלא את מקומה".

אפילו גברים שאינם מגלים מידה כזו של תלות עשויים להתרגל לכך שיש מישהו ממתין להם – ומצפים מרעייתם לעשות זאת. "אמהות רצות להביא לג'זני הקטן משהו", אומרת גלקל-נתן, "אפילו כשהוא יכול לקחת זאת בעצמו. זו ההתניה שיש לגברים".

ובכל זאת גברים אחרים, שאמהותיהם נפטרו או היו תלולות משך מרבית שנות ילדותן, או שהיו פשוט קררות ורוחות מבחינה רגשית, עשויים לחוש צורך אינסופי שיטפלו בהם. "גברים חסרי אם חסרים שלב חשוב בהתפתחותם הרגשית", מסביר שקלר. "ואלא אם כן מולאו צרכי ילדות אלה על ידי אב או דמות מבוגרת יציבה אחרת, הוא עשוי לפתח בעיה רצינית ביצירת יחסים בוגרים בשלים".

הזמן לשינוי

ואולם, זוגות אמנם יכולים לפרוץ מתוך מעגל אמא-ילד הרסני זה, אולם אין זה קל. "השינוי הוא קשה", אומר דין סמית. "יהיה מאבק, אך זה עשוי להיות בריא אם ערוצי תקשורת שהיו חסומים עד כה יפתחו סוף סוף".

ושינוי דורש החלטיות, כפי שרעייה אחת, מארג'י סאליוואן, גילתה. "כאשר החל בננו הצעיר ביותר ללכת לגן הילדים, חזרתי לעבודה. תמיד ארגנתי את לוח הזמנים שלי סביב בעלי, טים. אך התחלתי לכעוס על כך, לכן החלטתי לעשות משהו למען עצמי", משחזרת מארג'י, מזכירה משפטית. "חוג התעמלות אירובית שרציתי להשתתף בו היה בחמש אחר הצהרים. סיפרתי לטים על החוג, וחשבתי שהוא יסתדר בלעדי. בערב הראשון, נכנסתי הביתה בשש וחצי, וטים ישב עגמומי בחדר המגורים. הוא אפילו לא הכין ארוחת ערב לילדים. רתחתי מזעם, אך אמרתי בקלילות: 'ראה, אינך יכול להיות כה תלוי בי'. היו לי רגעים רבים של אשמה, אך המשכתי ללכת לחוג, ובסופו של דבר הפסקתי לחוש אשמה".

"כיום, אומרת מארג'י, טים יודע כי לפעמים קודמים צרכי לצרכיו".

פיתוח תחום התענינות בריא, כפי שעשתה מארג'י, יסייע לאשה לשבור את מעגל הכעס, אומרים המומחים. ג'יים בראדרס, בעלת טור בעתון ומחברת "מה שכל אשה צריכה לדעת על אהבה ונישואין" (סיימון ושוסטר 1984) אומרת, "אני מטיפה כלל ברזל אחד, 'שימי את בעלך במקום הראשון – אבל איני מתכוונת שאת צריכה לשים אותו לפניך. שימי אותו לפני חבריך, הוריו, ילדיך, אבל זהו זה. בחייך שלך, את במקום הראשון, זה ענין של הישרדות".

לגבי זוגות אחרים, עשויה הבעיה להיות סבוכה מכדי לפתור אותה בעצמם, במקרה כזה, התשובה היא יעוץ מקצועי. "ככל שעשיתי יותר, ציפה ממני ג'ק לעשות יותר ויותר והעריך זאת פחות ופחות", אומרת שרון, בת שלושים וחמש, פקידת הלוואות בבנק. "הייתי לוקחת את המכונית שלו לתיקון, מעסה את גבו, מקשיבה לסיפוריו על איזה יום רע היה לו – ולא קיבלתי הרבה בתמורה. הייתי מלאת כעס".

השניים הפכו כה זרים זה לזו עד שכל ויכוח על בעיותיהם הפך למקהלה של צעקות, ורק כשנפגשו עם יועץ הנישואין. שלהם הצליחה שרון ממש להקשיב לבעלה. "הוא אמר שהוא שונא שאני נוהגת בו כילד קטן. בחנתי את עצמי בתוככי תוכי והבנתי שזה איך שהרגשתי כלפיו. ברגע שהפסקתי להרגיש אחראית לו, הפסקתי לטפל בו כבילד".

ללכת ליעוץ

"אם הבעל אינו מוכן ללכת ליעוץ", אומר דין סמית, "צריכה האשה ללכת לבד. אם היא תשתנה, זה יתרום רבות לשינוי במערכת היחסים".

אם נהגת בבעלך כמו אמא ואת רוצה להפסיק, מציעים המומחים את העצות הבאות:

★ לאט לך. אל תשליכי את הכפפה ותודיע חגיגית על כוונותיך; בעלך עשוי להחליט להמשיך בדפוס ההתנהגות שלו פשוט מתוך עקשנות. ואל תצפי שמערכת היחסים תשתנה בצורה דרמאטית תוך כמה ימים, או אפילו שבועות. התווית דפוס יחסי חדש לוקח זמן.

★ שני את תדמיתך העצמית. הפסיקי לחשוב על עצמך כבעל מי שאחראית על בעלך והתחילי לחשוב על עצמך כשותפתו ורעייתו.

★ אל תפחדי לדבר. אם משהו מטריד אותם – גישתו, התנהגותו – ספרי לו על כך. אל תניחי לעצמך להיות מתומרנת על ידי ציפיות ישנות –שלך כמו שלו).

★ הימנעי מעימות. אם בעלך כועס, חכי עד שירגע לפני שתדוני איתו על הענין. שמרי על נימת דיבור קלילה ולא מאיימת. ותמיד תני לו הזדמנות להביע גם את עמדתו.

הביאה לדפוס עדית בקשורת
(לפי "ליידיס הום ז'ורנאל"
מיוחד ל"מעריב")

מה קורה כאשר...

בעלך מבטיח להוציא אותך לארוחת ערב ביום הולדתך. כאשר מגיע היום אתם:
א. הולכים למסעדה האהובה עליך.
ב. הולכים למסעדה האהובה עליו.
ג. נשארים בבית, כי הוא אומר שאיש אינו מבשל כמוך את האוכל האהוב עליו.

את במשרד, ובעלך מטלפן לבקש ממך לבטל את התור שלו לרופא שיניים. את:
א. אומרת לו לעשות זאת בעצמו.
ב. תוהה מדוע הוא לא יכול לטלפן בעצמו אך עושה זאת.
ג. אינך חושבת פעמים, הוא אוהב שאת עושה את הדברים האלה בשבילו.

אחרי שנסעת לשבוע לבקר את אמך, את חוזרת הביתה ומוצאת שבעלך:
א. שאב את האבק מהשטיחים וערך קניות לסוף השבוע.
ב. האכיל את הכלב אך שכח לזרוק את הזבל.
ג. השאיר לך כלים של שבוע ימים, הוא לא יודע איך מפעילים את מדיח הכלים.

אם ענית ג' או אפילו ב' על אחת מן השאלות הללו – הגיע הזמן ששניכם תלמדו לעזור לו לגדול. ■

הוללות

אסתר אדלשטין,
קופנהגן

מלך דנמרק. היו לו עשרות מאהבות.

קירסטין מונק. ילדה למלך 12 ילדים.

במיטה אין הבדלי מעמדות

לפני 400 שנה היה המלך כריסטיאן ה־4 דמות בלהות, מוקע לשימצה כמי שדירדר את הממלכה. השנה חוגגים לכבודו בתרועה רבה.

בתערוכות, ספרי מחקר היסטוריים ועשרות אירועים, חוגגים הדנים השנה את יובל 400 שנים להכתרו של מלך דנמרק כריסטיאן הרביעי. דמות ססגונית מעוררת מחלוקת של מלך שהיה מכור לשתיה, למזון ולנשים. היו לו עשרות מאהבות, שישה ילדים חוקיים ו־23 ממזרים שזכו בהכרה רשמית, מלבד אלה הבלתי מוכרים שנולדו לו ברחבי הממלכה. נשותיו תיארו אותו כחיה רעה, פרא אדם, בן שטן וחולה מין. ההסטוריונים הדנים מעדיפים את התואר "לא יוצלח" שדירדר את הממלכה מדחי אל דחי. הוא היה כסיל פוליטי, מצביא אוויל, המוגדר במחקרים היסטוריים המתפרסמים עליו עתה, כליצן של מלחמת הצפון. הוא היה אלכוהוליסט וגרגרן, שזלל מדי ערב ארוחה בת שמונים מנות. משרתיו נהגו לגררו מהשולחן שכור כלוט ולהשליכו למיטתו על מחלצותיו.

חגיגות 400 השנה מפנות את אור הזרקורים לעברו של הידוע במלכי דנמרק. כריסטיאן הרביעי ירש את הכתר מאביו, המלך פרדריק השני כהיותו בן 11 בלבד. ילד עם כתר, – שליטה של דנמרק ונורבגיה שהיו בזמנו ממלכה אחת. הוא הקיף עצמו בנאמנים, שבהם רדה ביד קשה. הוא התערב בכל, הציק, בלבל את הדעת והיה חסר הבנה בניהול ענייני הפנים והחוץ של הממלכה. כריסטיאן הרביעי מלך 52 שנים רעות על מליוני דנים ונורווגים. גבר חלש אופי ומתוסכל מתבוסותיו במערכה נגד שוודיה.

שיכור, נואף ובונה ארמונות

הוא קיבל לידיו ממלכה משגשגת שהפכה בתקופת מלכותו לממלכה פצועה, האיכרים והעם פגועים קשה בנפשם וגופם. העוני היה משווע והוא נאלץ למשכן אפילו את הכתר שלראשו. הדחף העז שלו לפאר והדר, הניע אותו להשקיע את כספי הממלכה וממיסי עתק שגבה מן האיכרים) בבניית מיבני פאר שינציחו את שמו. כינוהו המלך הארכיטקט שבנה את היפים שבארמונות והכנסיות הדניות, מיבנים המשמשים כיום אתרי תיירות, ביניהם ארמון רוזנברג, הארמון פרדנסבורג, בנין הבורסה או המגדל העגול "רונדהטורן".

בגיל צעיר התמכר לטיפה המרה והפך לשתיין. בגיל 20 נשא לאשה את אנה קטרינה שהיתה מבוגרת ממנו אך ממוצא אצילי. המלכה אנה קטרינה היתה אשה דתית וחסודה, שהפגינה קרירות מינית וסלדה מתאוות הבשרים של המלך, המוגדר על ידי ההיסטוריונים כאירוטומן הגדול ביותר שדנמרק ידעה מעודה. על אף קרירותה המינית, ילדה לו אנה קטרינה ששה ילדים. היא נפטרה 15 שנה לאחר הנישואין. עוד בחייה ומיד לאחר מותה מצא המלך נחמה כחיקן של עשרות מאהבות, משרתות ואצילות כאחת. "במיטה אין הבדלי מעמדות", נהג לומר. "אסור שזרע המלכות ירד לטמיון".

לאחר מות רעייתו חמד משרתת נאה, צעירה בשם קירסטין מאדראטר, היתה מאורסת לבישוף ידוע. הדבר לא עצר את המלך. לבישוף הנבגד שירך את אחותה הצעירה ושילח את הזוג להתגורר רחוק מביתו, כאחוזת פאר. לאחר שלוש שנות חיים משותפים עם קירסטין מאדראטר, שילדה לו שלושה ילדים, גירשה מהארמון עם סכום כסף קטן. הוא התאהב באותם ימים בצעירונת בת 16 בשם כירסטין מונק, שאמה היתה נוכלת בעלת ארמות. האם טיפחה את הרומן בין המלך ובתה במגמה להאדיר את רכושה. היא הצליחה בכך במימדים שמעבר לכל דמיון.

קירסטין מונק בת ה־16, שכונתה "רעיה ליד שמאל" היא סיפור בפני עצמו בהיסטוריה של דנמרק. ההיסטוריונים מתארים אותה כילדונת פרימיטיבית ומטופשת, בעורה מאד, רעת לב, מתוסבכת וגסת רוח. אך כריסטיאן הרביעי היה מוקסם מעלומיה ובין השנים 1618 - 1629 היא ילדה 12 ילדים. האחרון שבהם לא היה יוצא חלציו של המלך, והוא היה מודע לכך. לאחר 12 שנות חיים משותפים ולידות רבות נמאס המלך המבוגר וההולל על כירסטין, והיא נהגה להשמיצו ברבים. היא ניהלה פרשת אהבים גלויה עם יועצו האישי ושר צבאו של המלך, הרוזן הגרמני אוטו לודביג, אבי בנה האחרון. כאחד ממכתביו מתלונן המלך כי "האשה האיומה הזאת" תופרת את מחלצותיו לפי מידות מאהבה. על כך לא יכול היה למחול לה. הטינה בין השניים עמקה וחייהם הפכו לאומללים מאד.

אהבה לילדים

כירסטין מונק (שמעולם לא נישאה למלך) נתנה ביטוי לתיסכולה בהתעללות אכזרית בילדיה. היא היכתה אותם ומנעה מפיהם מזון. לעומתה, אהב כריסטיאן הרביעי את כל ילדיו, גם הבלתי חוקיים ומעולם לא התכחש להם. הוא ראג לעתידם ולא סלח לכירסטין מונק על שנהגה בילדים ביד אכזרית. משהגיעו מים עד נפש החליט המלך להיפרד מ"רעייתו ליד שמאל". כנקמה מכרה את סודותיו לאויבו, מלך שוודיה. היא אף ניסתה להתנקש בחייו ברעל וכישוף. באחד ממכתביו מספר המלך כיצד הציעה לו כירסטין מונק לטעום מאבקה שרופא הארמון רשם לה. האבקה היתה, לדבריה, שיקוי אהבה שהיה מטיב עם גברותו של המלך. "שאלתי אותה לאיזה שימוש הזבל הזה, שהרי אין למלך צורך בו, והיא השיבה, קיבלתי זאת מהרופא להשבחת עלומיך." כששאל המלך את רופאו, למה רשם אבקה לכירסטין, השיב הרופא כי התרופה היתה לטיפול בפצעוני פניה. לשאלת המלך האם היתה האבקה מיועדת לשימוש פנימי, הזדעק הרופא כחלחלה "חלילה, זה רעל!". על כירסטין הוטל מעצר בית בארמון ונאסר עליה לפגוש את ילדיה.

לאחר פרשת כירסטין, כבשה את לבו של כריסטיאן הרביעי משרתת הארמון היפה ויביקה קרוסה, בעל עור רך כקטיפה ושער גולש. ויביקה טיפלה בנאמנות במלך המגושם, השתוי ועב הבשר והיא ילדה לו שלושה ילדים, בטרם גורשה מארמון רוזנברג, על ידי חתנו של המלך, שהיה נוכל ובוגד. היא נפטרה זמן מה לאחר מכן ונקברה ללא טכס קבורה וללא כומר.

כריסטיאן הרביעי, שנחשב בשעתו לאחד ממלכי אירופה הגדולים, היה למעשה אדם חסר בטחון עצמי, עייף ממפלות ותבוסות נשנות בשדה הקרב. במערכה נגד השבדים בשנת 1644 נפצע ואיבד עין, אך סרב להיכנע. בכך הפך בהיסטוריה הדנית לגיבור לאומי, מעין מזיגה של נפוליאון ולורד נלסון. בשנת 1720 בנה את הארמון הידוע פרדנסבורג, "טירת השלום" כסמל לסיום המלחמה הגדולה של עמי הצפון. המלך היה שוב מאוהב בצעירה בת 18, אנה סופיה, שהיתה ממוצא אצילי. הוא חטף אותה מבית הוריה, שהתנגדו לשידוך, בליל חורף סוער, כשהוא ממתין לה במרכבתו מתחת לחלונה. הם עברו להתגורר בארמון פרדנסבורג, אותו העניק לה כשי. שם התכונן המלך הלאה בגופו ונפשו להעביר יחד עם אהובתו את שארית ימיו. משפחת המלכות הדנית החרימה את אנה סופיה שכריסטיאן הרביעי הכתיר והפך למלכת דנמרק.

בקיץ 1730 עזבה אנה סופיה את "טירת השלום" כדי להפגש עם המלך, ששכב אז על ערש דווי בעיר הדנית אודנסה. זו היתה הפעם האחרונה שכף רגלה דרכה בארמון. בנו בכורו של כריסטיאן הרביעי, יורש העצר כריסטיאן השישי נקם במאהבת, הפר את צוואת האב ונידה את אנה סופיה ממעמד ורכוש משפחתי. היא חיה ברלות עד יום מותה.

המלך כריסטיאן הרביעי היה דמות ססגונית שהטביעה חותם בהיסטוריה של דנמרק. לפני 400 שנה היה חלום בלהות, מוקע לשמצה כמי שדירדר את הממלכה. השנה חוגגים לכבודו בתרועה גדולה. ■

רוא
טלילה בן־זכאי
צילומים: יעל השׂכל
"סקופ 80".

הדיקן אורי רגב.
בצה"ל שירת כמשפטן.

ללא כְּפִיה, מתוך בחירה

אשה־רב במכנסיים, דיקן־משפטן בוגר תיכון חדש ותלמידי רבנות ללא כיסוי ראש. יום־הולדת ה־25 למכון למדעי היהדות בירושלים, שם מכשירה היהדות הרפורמית את מגשימיה וממשיכיה.

מאיה ליבוביץ בדרך לרבנות. שואפת להקים יש מאין.

הדבר הראשון הבולט לעין בקמפוס של המכון למדעי היהדות (המוכר יותר בשמו הרשמי והלועזי: היברו יוניון קולג'), ליד מלון "המלך דוד" בירושלים, היא העובדה שאף על פי שמדובר בהסמכת רבנים וחזנים, חלק מן התלמידים הולך ללא כיסוי ראש, וחלק מן התלמידות במכנסים, או עם כיפה. יש לך כאן עניין עם גישה פתוחה, בה כל אחד רשאי לממש את יהדותו לפי פרשנותו האישית.

הדבר השני הבולט בקאמפוס הוא השפה. הרבה יותר אנגלית מעברית, לפחות מחוץ לחדרי הלימוד. ללמדך שמדובר במסגרת המיועדת בראש ובראשונה לתלמידים מחו"ל, בעיקר מארה"ב, שם הוקם המכון הראשון. זה אירע ב־1875, כאשר הרב יצחק מאיר ויז, ממייסדי היהדות הרפורמית בארה"ב הקים בסינסינטי את ההיברו יוניון קולג' הראשון. לימים הוקמו עוד מכונים בניו־יורק ולוס־אנג'לס, וב־1963 נוסד גם הסניף הירושלמי, המציין בימים אלה – בשורה של אירועים חגיגיים – את יום הולדתו ה־25.

הדיקן הוא משפטן

מעבר להתרחבות, הן במספר המבנים והרכישות והן בהיקף הלימודים, מציין עורך־הדין הרב אורי רגב, המכהן השנה כדיקן בפועל של המכון הירושלמי, את התחזקות הקשר שבין היהדות המתקדמת בארה"ב לבין הארץ. "עצם העובדה שמחייבים את כל התלמידים האמריקנים ללמוד את השנה הראשונה בירושלים, מדברת בעד עצמה. כאן הם משתלמים בעברית, מסיירים בארץ, ומתקרבים לתולדות המדינה ובעיותיה. המכון אינו כולל מעונות סטודנטים, וזאת על מנת שהתלמידים יחיו עד כמה שאפשר בתוך המציאות הישראלית, אם בחדרים שכורים באכסנית בית שמואל, או בקבוץ צרעה לפי הסדר מיוחד; כל זאת מתוך מחשבה שבוגרי המכון, אשר לא ישארו בארץ לאחר שיוסמכו לרבנות, חזנות, או חינוך יהודי – יחזרו ויתפשו את מקומותיהם כמנהיגים צעירים בקהילותיהם כבעלי אוריינטציה ישראלית", כך מסביר הדיקן הצעיר יליד תל־אביב, בוגר בית הספר היסודי א.ד.גורדון, ותיכון חדש. הוא נדלק לרעיון היהדות המתקדמת במסגרת של משלחת נוער לארה"ב כשהיה בן 16. לאחר שסיים לימודי משפטים ופילוסופיה באוניברסיטה, ושירת כמשפטן־עתודאי, פנה ללימודים במכון, הוסמך לרב, והשנה הוצע לו לשמש כדיקן בפועל למשך שנה. במכון אף פגש אמריקנית צעירה שהפכה לאשתו, אם שני ילדיו.

לבד מן המסלולים המיועדים לתלמידים מחו"ל, פרתח המכון את שעריו גם בפני ישראלים. השנה לומדים בו עשרה. שתיים מהם נשים.

"אני מסתייגת מן התואר רבנית, משום שמקובל לכנות כך כל אשת רב, ואילו אני לומדת על מנת לקבל הסמכה, ולכן אני מעדיפה את המושג: אשה־רב", אומרת מאית ליבוביץ, תלמידת המכון, המגיעה לפגישה במכנסים וללא כיסוי ראש. היא מבהירה שלאחר שתזכה לקהילה משלה, אותה תנחה גם בתפילות בבית־הכנסת – תברוק עם צאן מרעיתה את הנורמות המקובלות עליהם ותנהג לפיהן, בהכרה ברורה שיכולים להיות פערים בין הדרך בה היא מבינה ופועלת ובין הדרך בה אחרים נוהגים. והרי בזה כמעט כל העניין: בזכות לממש את יהדותך מתוך בחירה, הכרה והבנה, ולא מתוך נאמנות עיוורת למנהגים שהשתרשו בגולה, במציאות רחוקה וזרה לכולנו.

> "אני מסתייגת מן התואר רבנית, משום שמקובל לכנות כך כל אשת רב, ואילו אני לומדת על מנת לקבל הסמכה. לכן, אני מעדיפה את המושג אשה־רב", אומרת מאיה ליבוביץ, המגיעה לפגישה במכנסיים וללא כיסוי ראש.

המקורות האמיתיים

מה לצברית שורשית וללימודי רבנות? מאיה שמחה להסביר: היא נולדה לפני 40 שנה ברמת־גן למשפחת שיין מצ'כיה, וגדלה בבית שאחרי השואה פנה עורף לדת ולמסורת. היא למדה ספרות באוניברסיטה, ובמקביל עברה קורס כמדריכת טיולים: הצטרפה לקורס למדריכים מטעם מחלקת הנוער והחלוץ, פגשה שם את מנחם ליבוביץ, ויצאה לשלוש שנים לארה"ב כאשת שליח. בשובם ארצה נשלחו לאשקלון, עברו לערד. תשע שנים חיו בעיר הנעימה, שהלכה וסגרה עליהם. למרות העבודה המעניינת וארבעת הילדים, נמשכה לעיר הגדולה. לעוד אפשרויות של לימודים, לגירויים אינטלקטואליים. וכך הגיעו לירושלים, והיא נרשמה ללימודי המכון, וצללה במלוא סקרנותה והתלהבותה ללימודי היהדות.

"אני מאמינה בלב שלם שמה שחסר היום לחברה הישראלית זה מרכז רוחני. בשלב מסוים של ההיסטוריה שלנו ניתקנו את הקשר עם העבר, ובחרנו באופציות אחרות. זה אולי היה הכרחי באותה תקופה, אבל בוודאי לא לאורך זמן. חייבים לחזור ולחדש את הקשר עם המקורות האמיתיים שלנו". היהדות המתקדמת, כך נראה לה, מציעה את השילוב הזה: ללמוד יהדות, מקרא, גמרא, הרמב"ם ויהודה הלוי – מבלי לוותר על שכיות החמדה של החברה המערבית, על הספרות השירה והאמנות בת־זמננו, להבין את חוקי הדת ולמלא אותם לא מתוך כפיה או כמסורת דתית, אלא מתוך בחירה חפשית.

"זה מה שקורה לי", מבהירה מאיה, "אני חוזרת אל הדת בקצב שלי ומתוך בדיקה קפדנית של כל אחד מן המנהגים. כך,למשל, שוכנעתי שהתורה לא מורה על כיסוי ראש. לא שוכנעתי שיש פגם בלבישת מכנסים על־ידי אשה. לעומת זאת אני שומרת על השבת ועל רמה סבירה של כשרות וכמובן הולכת מדי שבת לבית־כנסת". בבית הכנסת שלהם יושבים גברים ונשים בצוותא, והתפילה נערכת בלווית נגינה בפסנתר, כנור וחליל. בנות עולות לתורה ביום הבת־מצווה, ונשים רשאיות להנחות תפילות.

מאיה, שכל חייה עסקה בחינוך, לא מאמינה בקפיצת דרך. היא מאמינה בהשקעה לטווח ארוך. משום כך, החינוך הוא בעיניה הנושא החשוב ביותר. רק מערכת לימודים שונה, בה ישולבו החל מן הגיל הרך ערכי היהדות בלימודים הסדירים, תוכל לקדם את השינוי אליו היא נושאת עיניה: הקמת חברה המושתתת על בחירה חפשית בעניני אמונה ודת.

ההתחלה בגן ילדים

לפני כשנה נפתח גן־ילדים ליד המכון ולמדו בו 45 ילדים. לקראת השנה השניה כבר יש רשימה של כ־200 משפחות הרוצות לשלוח ילדיהן לגן המיוחד הזה, שאינו דתי במובן הפשטני והמקובל, אך מציע את ערכי הדת כחלק מחיי היומיום. אלא שגן ילדים זו התחלה בלבד. יש צורך להקים גם בית־ספר, ולכך אין להם בשלב זה תקציב. אין גם עדיין מורים מתאימים ומערכת לימודים הולמת, אבל לכך היא מוכנה להקדיש עצמה, לאחר ההסמכה, במקביל לפעילותה כרב־אשה בקהילה, כמובן. מאיה לא מצפה, אף לא מעוניינת, שישלחו אותה לקהילה קיימת. היא שואפת להקים יש מאין. להתחיל בקטן, רצוי במקום מגוריה. להציע לשכנים פעילויות בלתי מחייבות שיוסיפו משמעות לחג. לשבת. לחיים בצוותא. עם הזמן, היא חולמת בקול רם, אפשר יהיה גם לפתוח בית־כנסת ולהקים בצידו בית־מדרש, בו יוכלו גם הבנים וגם הבנות ללמוד ולהיפתח למחשבות וחוויות חדשות. מאיה מודעת לכך שרוב הצבור יודע מעט מאד עליהם, אבל יותר מן הצבור החילוני דווקא הצבור החרדי מתיחס אליהם בשלילה, כמעט בעוינות. היא מתקשה להבין מדוע. "המאמינים שלנו לא באים מהם אלא מן החילונים, לדעתי דווקא החרדים צריכים להיות מרוצים שאנחנו מקרבים אל הדת ציבור שבלעדינו היה נשאר מרוחק ומנותק".

פעם, כמו רוב ידידיה, היתה מאיה מתהדרת בכך שהיא רואה את עצמה ישראלית ולא יהודית. "כיום אני מתקשה להאמין שאמרתי זאת. איזו שטות!" ■

יופי של שבוע בריאות במלון מצפה הימים...
חוות הבריאות של מלון מצפה הימים תעניק לך שבוע של בריאות וכיף
תוכנית דיאטה בפיקוח רפואי צמוד.
התאריך הקרוב: 15.4־10.4 התאריך הנוסף: 29.4־24.4
אוכל צמחוני, שפע פעילויות מגוונות
* התעמלות * יוגה * מודעות הגוף * פלדנקרייז * מסג'
* קוסמטיקה * אמבטיות צמחים * מניקור * פדיקור
במקום: סאונה, ג'קוזי וחדר כושר,
חדש לשימוש: מיטת שיזוף,
חדרים מרווחים, וידאו וטלויזיה בכל חדר
פרטים בטלפון: 06-937013/4, 06-937033

לכבוד "רנולוקס" ישראל בע"מ

שלום רב,

בדרך כלל אנשים מקבלים דברים טובים כ"מובן מאליו" – אך במקרה הזה התעורר בנו פשוט צורך להודות, והדרך היחידה בה אנו יכולים לעשות זאת היא להעביר את "המתנה" שקיבלנו לידיעתם של הורים אחרים. נודה לכם, אם כן, אם תפרסמו את מכתבנו זה.

שמי לאה רשף, ואני אם לשלושה ילדים קטנים. לפני כחצי שנה החלטנו בעלי ואני לעזוב את מרכז הארץ ולעבור לגור במקום ישוב המרוחק 40 דקות נסיעה מהעיר הסמוכה. כיום, חמישה חודשים אחרי תחילת שנת הלימודים, ישבנו בעלי ואני וערכנו חשבון נפש: המקום בו אנו גרים מתאים לנו, התושבים לרוחנו – המעבר מוצלח. איכות חיים יוצאת מן הכלל. זה אולי נשמע בנאלי, אבל חלק גדול מהצלחה התאפשר בזכות שני פריטים שקנינו למכונית שלנו – שני כסאות בטיחות "רנולוקס".

כאשר עברנו לביתנו החדש, מצאנו לבננו הבכור סידור בישוב. את שני הקטנים – ירון שהיה אז בן שנתיים ואיתמר שהיה בן ארבעה חודשים, נאלצתי לקחת למעון היום הצמוד למקום עבודתי, מה שהיה כרוך, כמובן, בטילטול הילדים יום יום – 40 דקות בבוקר ו־40 דקות אחר הצהרים.

ילדים "מטולטלים", המבלים יום יום שעה ועשרים דקות במכונית (שלא לדבר על נסיעות משפחתיות בסוף השבוע) מגלים סימנים של חוסר שקט ומאבדים את "חדוות הנסיעה" שלהם. במקרה שלנו – מאז שחושבנו את הילדים בכסאות "רנולוקס", הפכה כל נסיעה לחלק בלתי נפרד מהכיף של היום. את כיסא הבטיחות הצבנו בתנוחה המיוחדת לתינוקות, ואיתמר מרותק לדוגמה המרהיבה של כיסוי הכסא שלו. כבר חמישה חודשים – ועדיין לא התעייף ממנה. כשאנו מושיבים את הילדים בכיסאות הם מתרווחים עליהם כאילו היו כורסה נוחה בסלון. ירון מגיע לנסיעות במצבי עייפות או ערות שונים ומשונים, ולכל מצב מצאנו תנוחה – אחת מ־13 אפשריות – משכיבה מוחלטת עד ישיבה מלאה. הכסא התאים עצמו לכל מצב רוח או קפריזה. בהחליקו בקלות על המסילה הנוחה להפעלה. ודבר נוסף ועליו ברצוני להודות לכם במיוחד – הבסיס המוגבה של הכסא, הגורם לכך שהדרך והנוף פתוחים לפני הילד. הרבה פעמים תוך כדי נסיעה חשבתי כי אלה הן 40 הדקות של ההעשרה האותנטית ביותר שאני יכולה להעניק לילדי. יחד עם שינוי תנוחת הכיסא שינינו את תנוחת הריתמה הבטיחותית שאוחזת בילד, והילד לא הרגיש רתום, קשור או מוגבל, משום שככל שגבה והתפתח התאמנו את הריתמה למידתו על פי אפשרויות שינוי הגובה המצויות בכיסא. העובדה שהכסאות יושבים על בסיס מוגבה עוזרת לנו להיות בקשר עין עם הילדים, כך שאני עוקבת במראה אחר המתרחש מאחור, והדבר תורם רבות לשקט הנפשי שלי בנסיעה. קל לי מאוד להפעיל את הכיסא, לאחר שהרכבתי אותו ברכב תוך שניות (למרות כישורי ה"טכניים" הנשיים...) הוא נוח וקל להזזה – ומחליק על מסילה, וקל להעבירו ממכונית למכונית. כשהתינוק פולט על הכסא אני תמיד יכולה להסיר את הריפוד לצורך ניקוי. כך, בידיעה שנוכל להשתמש בכסאות עד שהילדים יגיעו לגיל ארבע, אנו שקטים ורגועים. הכיסא בהחלט ראוי לתווי התקן להם זכה ב־10 ארצות ובאישור מכון התקנים הישראלי. גם אנחנו מוכנים לתת לו פרס ראשון, ככיסא שהכי מתאים לנו. מקווה שבזאת הבענו חלק מהתודה שאנו חשים.

בברכה,
לאה רשף

בחברת "רנולוקס" ישראל שקיבלו את המכתב ושיחררו אותו לפירסום לא מתפלאים. "הכסא הוא אכן יוצא דופן," אומרים אנשי רנולוקס, "והראיה לכך היא כי ללא מסע פרסום אגרסיבי או יקר ־ כיסא בטיחות "רנולוקס" חדר ליותר ויותר כלי רכב בישראל. זהו כסא המדבר בעד עצמו." עד כמה שהדבר נשמע מוזר ־ בתחילת דרכו של הכיסא בשוק הישראלי, היה מחירו הנמוך בעוכריו. כיום החלו אנשים לקבל שלמרות שמחיר הכיסא זול, ההמלצות שהם מקבלים אמינות יותר מן המשפט ־ "אם זה זול משהו לקוי." "ההסבר למחירו הנמוך של הכיסא הוא פשוט. הצרכן הרוכש כיסא "רנולוקס" נהנה מחסכון בפער התיווך שכן חברת "רנולוקס" ישראל הינה חברה־אחות ל"רנולוקס" הצרפתית. המפעל בצרפת מייצר ביעילות סדרות ענק של 45,000 כסאות בחודש, מה שמוזיל בהרבה את עלות היצור, ובעקבות זאת את המחיר לצרכן." (באיטליה נמכרים כ־1,000 כסאות "רנולוקס" ביום תחת השם האיטלקי הידוע "ציקו").

בפברואר 1986 בחר הירחון האיטלקי IL MIO BAMBINO ־ שהוא המהדורה האיטלקית של כתב העת האמריקאי הנפוץ ־ AMERICAN BABY בכסא של "רנולוקס", צרפת ככיסא הבטיחות הטוב ביותר שנמכר באיטליה. הכסא נמכר בארצות־הברית תחת שמה הנפוץ של החברה היוקרתית "STROLEE", ומותר להרכבה במושב הקדמי של המכונית ואילו ביפן הוא נמכר תחת שם חברת הענק COMBI. "זהו הכסא היחיד שאינו מיוצר ביפן ־ שקבל תו תקן יפני ומותר למוכרו לציבור היפני."

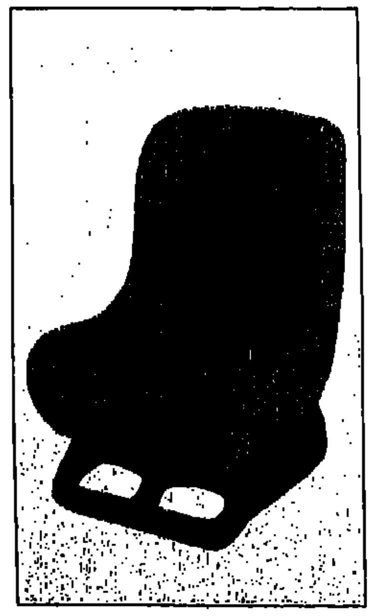

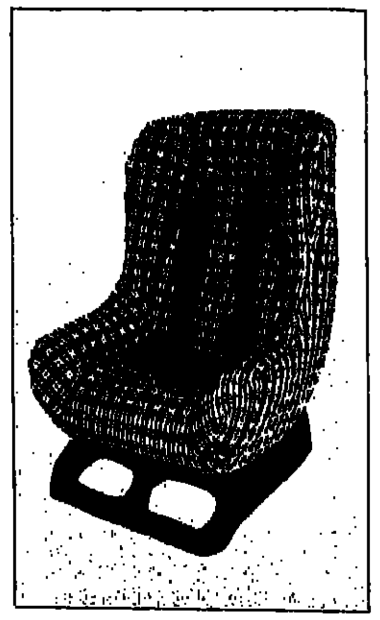

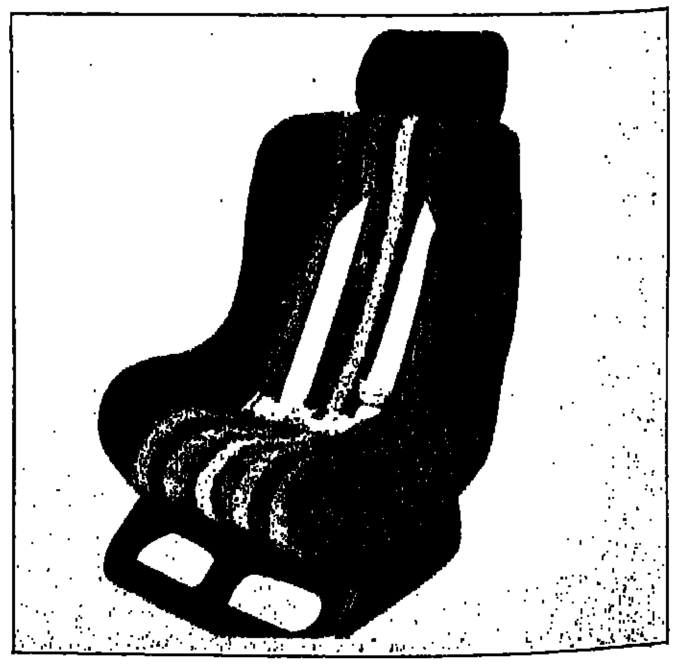

חבר מאותו כוכב

לא מסתפקת בשגרה

רשימת הנתונים היבשים שלה מכילה מידע שיגרתי כמו: גרושה, בת ארבעים וחמש, שלושה ילדים (שתי בנות גדולות ובן בתיכון), גרפיקאית, מורה־למלאכה, יצירתית בפועל (עוסקת גם בתכשיטנות, ציור, עיצוב ותפירת בגדים, מקרמה, ציור על משי, עבודות נחושת, ועוד), נחמדה, נשית, עדיין מעט עגלגלה, (בעבר היו עליה שבעה־עשר קילוגרמים נוספים, אבל הם נשרו כבר מזמן), ובעלת־מכלול תכונות שעלולות להשמע כמו שיר הלל מופרז.

ברשותכם, אני מבקשת להביא כאן קטע ממכתבה של ניצה (מדובר, כמובן, באורחת־הערב שלנו השבוע), שבו היא מספרת על התקופה שקדמה לגירושיה, (היא נפרדה מבעלה לפני כשבע שנים, אחרי שנות נישואים רבות שבהן מעולם לא רבו על שום דבר):

"...גרתי עם משפחתי בפתח־תקווה, עד שיום אחד התחלנו להרגיש שבעצם איננו עושים שום דבר רציני. כבר יש דירה, יש מכונית, יש טלוויזיה – ומה עכשיו חשבנו לעשות משהו חלוצי, לבנות משהו... באותה תקופה עלתה ההצעה המפורסמת 'ליהד את הגליל' והחלטנו לקבל את האתגר. עברנו לנצרת־עילית ושם גרנו שש שנים, עד שהתפרקה חבילתנו הפרטית. כשהתברר לי שבנצרת־עילית לא אמצא בשום פנים ואופן עבודה, שתאפשר לי לפרנס בעצמי את משפחתי בכבוד, עברתי לאיזור המרכז ופה אני נמצאת עד היום".

ובכן, כאמור, ניצה נמצאת עכשיו באיזור המרכז. כאן היא מעבירה קורסים לגרפיקה, עובדת בשפע התחביבים שלה, לומדת קצת קבלה (מאוד סקרנית ומאוד אוהבת ללמוד), ובסך־הכל מאוד מאוד מרוצה. עם זאת יש כמובן מקום לעוד נפש בבית ולכן היא כאן, איתכם, הערב.

אם מישהו מביניכם, קוראי "סגנון", רואה את עצמו כגבר מעניין, חכם, רבגוני, בעל־פתיחות שכלית ורגשית, לא מעשן ולא שוביניסט – אתם מוזמנים להתקשר הערב לאולפן "חבר מאותו כוכב" וטלפון 266225־03) וליצור קשר עם ניצה. אנו נמצאים לשרותכם ככר מהשעה 21.00, שעה לפני תחילת השידור, כך שמי שרוצים להציג את עצמם בתוכנית כאורחים עצמאיים לצד "כוכב" הערב מוזמנים, כמו תמיד, לעשות זאת.

להשתמעו ■

ניצה. יש מקום לעוד נפש בבית.

לימוד אופנה ברמה ובהנאה!
·מרים·
בי"ס למקצועות האופנה
קורס בכיר
תכנון וציור אופנה
מודליסטיות
תדמיתנות קונפקציה
טכנאים לתעשית ההלבשה
חולצות ומכנסי גברים
חייטות או גזרנות
תופרות דוגמאות
לסטודיו תפירה סלונית
תעודת הסמכה
יעוץ מקצועי לנוער ומבוגרים
תל-אביב אלנבי 19 03 658408 657945
ירושלים הבצלת 19 02 242512 242513
מ-9.00-12.30, 16.00-19.30 בימים א-ה
לכל אישה לכל נערה
קורס תפירה למתחילות
בנית הבגד על יסוד שיטה קלה – ברורה ומודרנית
עשי בעצמך!

האגודה למען העוור תל־אביב-יפו
מפעל שקומי לעוורים
מייצר מפיות רפיה ושטיחונים – אריגת יד, סלים וסלסילות
למכירה במחירים זולים
תל־אביב, רח' שוקן 30, בשעות 8.00 – 13.00.

ניתן לראות את הנולד...

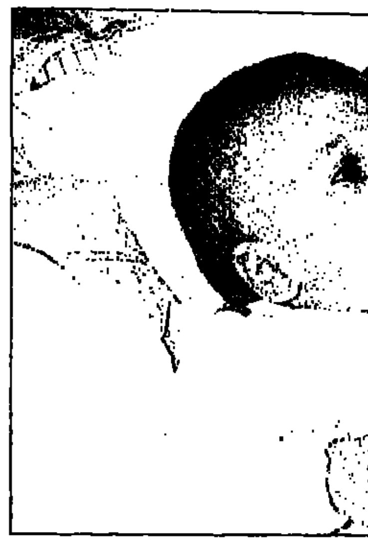

מאת פנחס שמיר

פרופסור טיבריו שוורץ, הנמנה על סגל בית הספר לרפואה בתל אביב היה עד לפני שנתיים, ובמשך שנים רבות, האפידמיולוג הראשי של משרד הבריאות.
פרופ' שוורץ מציין כי אף שאין בארץ חובת חיסון לתינוקות וילדים הרי שהכיסוי החיסוני מקיף כ־90 אחוזים מהאוכלוסיה. היקף כזה לדבריו נחשב למשביע רצון. ישנן מדינות כמו בלגיה שבהן יש חובת חיסון על פי חוק ולעומתן כארה"ב אין חובת חיסון, אבל מוסדות חינוכיים רבים, החל מגן הילדים וכלה בקולג' – מתנים קבלת סטודנט ללימודים בהצגת כרטיס חיסונים. יש בכך כמובן לחץ עקיף לביצוע החיסונים.
תופעה חריגה בארץ היא שהכיסוי החיסוני טוב יותר דווקא מחוץ לאזור המרכז. פרופ' שוורץ מסביר זאת בכך שבאזור המרכז מרבים יותר לפנות לרופאי ילדים בפרקטיקה הפרטית – ואלה מחוסר מודעות או מסיבות אחרות נמנעים ממתן חיסונים לילדים המטופלים על ידם.

מערכת החיסונים מופעלת בעיקר באמצעות התחנות לטיפול באם ובילד. רוב האמהות נוהגות לפקוד את התחנות בשנת חייו הראשונה של התינוק ויש בכך הזדמנות מצויינת להמליץ בפני האם לחסן את ילדה וגם לבצע זאת.
ישנן כמה מחלות שמתן החיסון נגדן היה לענין שבשיגרה. תוכנית החיסונים קיימת שנים רבות ללא שינויים – מלבד תרכיבים חדשים המצטרפים לחיסון.

החיסון המשולש מכוון לפעול נגד אסכרה (דיפטריה) טטנוס (פלצת) ושעלת. חיסון שני פועל נגד חצבת וחיסון שלישי נגד שיתוק ילדים – פוליו. לעומת מגפת הפוליו של שנות החמישים אין מגלים כיום יותר ממקרה אחד או שניים בשנה בכל הארץ.

לפני כשנתיים התגלו בנפת רחובות שני מקרי פוליו בעת ובעונה אחת. בדיקה מהירה העלתה שמדובר בשני פעוטות ממשפחה בדווית שהגיעה לאזור מהדרום והתיישבה בין הפרדסים – ללא טיפול רפואי וללא חיסונים. הסתבר שנגיף הפוליו הגיע אליהם מבן משפחה באזור הר חברון – שכמובן גם הוא לא היה מחוסן.
משנת 1972 הוחל במתן תרכיב אדמת לילדות בנות 12, כך שרוב הנשים הצעירות בגיל הפוריות מחוסנות היום כנגד אדמת. כדי להבטיח את שאר האוכלוסיה החלו בשנות חשמונים לבדוק כל אשה הרה אם היא נושאת נגיפי אדמת או אם אין לה נוגדני אדמת. במקרים אלה ניתן החיסון לנשים אלה גם תוך ההריון. החיסון ההמוני לילדות הפחית את מספר הנשים מקבלות החיסון למספרים מינימליים.

ישנו חיסון נוסף הניתן רק לנמנים על קבוצות סיכון והוא חיסון נגד דלקת כבד B. ילוד אשר אמו סבלה מדלקת כבד B או שנושאת את נגיף המחלה - יקבל תרכיב חיסון מיד לאחר הלידה. ד"ר שוורץ מבקש להדגיש שאין מדובר בצהבת רגילה של ילודים אשר היא מחלה פיזיולוגית שחולפת מעצמה ללא טיפול. דלקת כבד B היא מחלה נגיפית אשר לוקים בה עד 10 אחוזים מהאוכלוסיה. כשהגיעו העולים מאתיופיה הסתבר כי 10 אחוז מהם נשאו את הנוגדנים ולפיכך נכללו בקבוצת סיכון גבוהה המחייבת חיסון. המחלה אינה תורשתית – אלא התינוק נדבק מהאם לאחר הלידה.
ישנן קבוצות באוכלוסיה אשר אינן מחסנות את ילדיהן – כמו חלק מהטבעונים, קבוצות חרדיות מסויימות, בדווים נוודים והיו גם קשיים עם ילדי הכושים העיבריים בדימונה. משום שרוב האוכלוסיה מחוסנת – כמעט ואין ממי להדבק במחלות אלה – אך משנדבקים ילדים הנמנים על קבוצה בלתי מחוסנת – עלולה לפרוץ מגיפה מקומית שתוצאותיה יכולות להיות הרות אסון.

לכל תנוק מגיע — מוצרי איכות NUK

★ פטמת הבקבוק והמוצץ האורטודנטי NUK בנויים בצורה זהה לזו של שד האם, דבר המבטיח יניקה זהה לזו של שד האם. הן גורמות תנועת יניקה לעיסה ובליעה טבעית המונעת שאיפת אויר בעת היניקה.
★ מוצץ ופטמת NUK האורטודנטים גורמים לתינוק להפעיל את שרירי החיך והלסת ועל ידי כך לבנות נכונה את החיך והשיניים ברווח נכון.
★ הפטמה והמוצץ של NUK עשויים מלטקס טהור נקי מכל ניטרוזימים או מסיליקון.
★ הבקבוק של NUK עשוי מקרול השומר על שקיפותו לאורך ימים.

Another great NUK

הקלה מהירה לסובלים
מטחורים

אם יש לך טחורים, אתה חייב
המוזרְאייס (HEMORR-ICE) -
תכשיר חדשני להקלה מהירה של
כאב, דימום ונפיחות, הפועל
באמצעות שחרור קור מבוקר.
המוזרְאייס (HEMORR-ICE) - קנייה חד-פעמית!
תוכל לחזור ולהשתמש ב-HEMORR-ICE
בכל פעם שכואב לך.

אין צורך במרשם.
להשיג בבתי המרקחת

HEMORR·ICE®
להקלת הסבל מטחורים
לוכסמבורג כימיקלים

ורהיטי ילדים ונוער עין חרוד

מאת אילנה שובל

מהפך טכנולוגי העובר בשלוש השנים האחרונות על המפעל לרהיטי ילדים ונוער שבקבוץ עין־חרוד מאוחד העביר אותו בקצב מהיר משלב של נגרית אחת מני רבות – למימדים של מפעל, מהגדולים מסוגו בארץ, הן מבחינת טיב ודיוק המוצרים והן מבחינת חקף היצור.

רכישת שלושה מערכי עיבוד מחחדישים בעולם – מערכת הדבקה, מרכז ממוחשב לעיבוד־עץ ומערך צביעה, הביאו למהפכה בתחום יצור רהיטי עץ אורן לילדים ונוער – בהרכבה עצמית. ציוד משוכלל זה הוא שפתר לא מעט בעיות הקשורות ביצור ריהוט שהוא על טהרת עץ האורן.

עיבוד עץ תאורן, שלא כמו סוגי עץ וחמרים אחרים מהם נבנים רהיטים, הינו עיבוד מורכב במיוחד, מה שגורם למרבית יצרני הריהוט לוותר על חומר טוב ויפה זה. בעין חרוד מייצרים מלכתחילה, אך ורק מעץ אורן. בשנות הייצור הראשונות נעשתה מרבית העבודה בשיטות המקובלות, כשעבודה ידנית ממושכת מושקעת בכל אחד משלבי היצור. רמת הביצוע הגבוהה הביאה לביקוש גדל והולך של מוצרי המפעל בשוק הישראלי, ביקוש שעלה על כושר היצור. התוצאה היתה החלטה על רכישת הציוד החדיש אשר פתר את בעיית העיבוד המסובך. המרכז הממוחשב לעיבוד מבצע תשע פעולות עיבוד שונות – תוך דקות ספורות. חלקי הריהוט המוגמרים מגיעים אל הלקוח – לאחר הדבקה נאותה, ליטוש מלא ועיגול הפינות. כל הרהיטים של עין־חרוד מצטיינים בפינות מעוגלות היטב ונעדרים זויות וחיספוסים העלולים לפצוע את המשתמש בהם.

מערכת הצביעה החדישה של המפעל מוציאה תחת ידיה את כל חלקי הריהוט צבועים כבר בלקה שקופה או בצבע. הביצוע – מדוייק לעין ערוך מכל ביצוע ידני שהוא והרכבת חלקי הרהיט על ידי הלקוח, נעשית על־כן, בנוחיות ובקלות.

"רהיטי ילדים ונוער עין־חרוד" מציעים מגוון רחב למדי של מוצרים, כאשר מלבד עיקרון ההרכבה העצמית, פועל בעיצובם עיקרון נוסף – של הריהוט המודולרי.

הלקוח יכול לבחור את החלקים הנחוצים לו ולהתאים אותם לכיסו ולצרכיו. ניתן למצוא בין רהיטי עין־חרוד ארבעה סוגי מיטות נוער, שלכולן – אפשרות התאמה של מיטה תחתית וארגז כלי־מיטה, מערכת מיטות פינתית ומיטות קומתיים, שולחנות כתיבה בשלושה גדלים שונים, ארונית מגרות הניתנת לצירוף או לשמוש כיחידה נפרדת, יחידת מדפים עצמאית שניתן לרכשה לחוד – או לצרף אותה לשולחן הכתיבה, כסאות מותאמים לשולחן, ארון קיר מעץ מלא, שידת טיפולים לתינוקות ומערכת ישיבה של שולחן וכסאות לגיל הגן.

לאחרונה, יצא המפעל לשוק במסגרת "שילובים" – מערכות של עץ אורן ורשתות מתכת צבעוניות – יחידות מדפים ושולחנות כתיבה שעיצובם מרהיב־עין.

בזכות הגידול המשמעותי בהקף היצור ובטיבו – החל המפעל לייצא לאחרונה ריהוט לילדים ולנוער לארה"ב ומוצריו נמכרו ברשת האמריקנית הגדולה – ג'.סי. פני. בארץ – מקבלים הזמנות של מוסדות גדולים וקיבוצים, ומבצעים כמויות גדולות בקצב מהיר. בשנה שעברה סיפקו 2,000 מיטות נוער תוך חודש וחצי בלבד עבור התעשיה האווירית, אשר רכשה אותן לעובדיה במבצע מיוחד לפסח.

המפעל, המבוסס על עבודתם של כ־25 חברי הקיבוץ, מתפתח והולך, מתרחב ומשתכלל. הטכנולוגיה החדישה מאפשרת עמידה בכל הקף הזמנות שהוא, תוך שמירה קפדנית על איכות ואמינות המוצרים. המחירים – עממיים ושוים לכל נפש, והטיב, כמו ההענות לדרישות הקהל – הם מהמעלה הראשונה.

את מוצרי המפעל מפיצים בכ־50 חנויות, בכל רחבי הארץ. החנויות מקבלות את המוצרים כמו את השרות הנחוץ, דרך שלושה סוכנים בלעדיים:

תל־אביב – "רני" רח' הרצל 35, פינת לוינסקי, טל. 03-821180.

חיפה – ה. כהן – סוכנות לשווק רהיטים – רח' שלמה בן יוסף 7, צומת העמקים (צ'קפוסט), טל. 04-669384.

ירושלים – "טיבי" – אבן ישראל 5, טל. 02-224950.

טכנולוגיה לשרות החיתול

החיתול החד־פעמי הוא, יחסית, מוצר חדש בארץ. לפני פחות מ־10 שנים, היה השימוש בחיתולי־נייר בטל בשישים, ועוד לא היה אף מפעל בארץ שייצר חיתולים כאלה לשוק המקומי.

רק מי שחיתל תינוק בחיתול בד, עם "משולש פלסטי", קשר, הידק סיכות בטחון, כיבס, תלה, גיהץ, קיפל וחוזר חלילה יכול להעריך את המהפכה הגדולה שחלה עם חיתולי הנייר שהפכו למוצר צריכה בסיסי ביותר! עכשיו צריך רק לחתל, להדק - ולז־רוק (את החיתול...). ואכן היום חי־תול הנייר נמצא בשימוש אצל למע־לה מ־90 אחוזים מהאוכלוסיה. לסיפור ההצלחה חסר התקדים של תחדרת המוצר לשוק, שותף מפעל "טפנוקים" שחלקו מגיע ל־40 אחו־זים מהשוק המקומי.

מה היתרון הבולט ב"טפנוקים"?

פרט לנוחות המירבית בשימוש, המ־אפיינים כל חיתול חד־פעמי: יש ל"טפנוקים" יתרון ברור: כושר הספי־גה שלו. לחיתול, המוצע לתינוק בכ־מה גדלים, יש כושר ספיגה מעולה המשאיר את השכבה העליונה יבשה, ומונע פריחות וצריבות בישבנו של הפעוט. חיתולי "טפנוקים" מצטיינים גם בגיזרה נוחה לפי סטנדרטים בין־לאומיים וגומי עדין במיוחד המונע שפשופים בעור התינוק.

במוצר החדש של "טפנוקים" - "טפנו־קים לילה" כושר הספיגה מוגבר עוד יותר, וכך אפשר לחתל את התינוק בערב, ובבוקר התינוק יבש. "טפנו־קים לילה" מוצעים בשלושה גדלים וזוכים כבר, להצלחה גדולה.

חיתולים מן הקיבוץ

"טפנוקים" מיוצרים במפעל טפנוקים שבקיבוץ עמיר, בגליל העליון. המפ־על שהחל בפעילותו בשנת 1982, משווק את תוצרתו בארץ ובחו"ל, ובשנה האחרונה הגיע לייצוא בסך 4 מיליון דולר לאירופה.

קווי הייצור במפעל אוטומטיים ומ־תוחכמים עם ציוד מהמשוכללים בעולם. "לאחרונה פתחנו קו ייצור שלישי" מספר רובי שדמון, מנכ"ל המפעל, "שיאפשר להערכתנו, הגדלת הנתח של "טפנוקים" בשוק, וזאת באמצעות ייצור טכנולוגי מתקדם ביותר, ללא מגע יד אדם."

שיווק ארצי באמצעות "תבורי":

דגש רב מושם ב"טפנוקים" על מער־כת השיווק המנוהלת ע"י תבורי שווק וסחר, אשר הקימו מערכת מיוחדת לשווק טפנוקים ו"טמפד" - תחבושות היגייניות.

במבצע "הפישר הקטן", שהיה חסר תקדים בהיקפו בשוק הישראלי, חולקו צעצועי "פישר פרייס" לרוכשי "טפנוקים" שאספו תלושים. המבצע הכפיל בשנים 85־86 את המכירות השנה, במבצע חוזר, הוא זוכה לה־צלחה דומה.

הודעה לאמא

חדש! dodie

3 פטמות בפיטמה אחת!*

הגיעה לארץ הפיטמה המקורית dodie עם 3 מהירויות זרימה: איטית, בינונית או גבוהה, לכל סוגי המזון.

dodie הינה הפיטמה הראשונה בעולם שדואגת לכך, שהתינוק ישתה בקצב שלו. די לסובב את הבקבוק על מנת לשנות את מהירות הזרימה. בתנועה פשוטה ועדינה מסובבים את הבקבוק והמספר הרצוי מופיע מתחת לאפו של התינוק המאושר. לכל זרימה סימן משלה:

1 – איטית

2 – בינונית

3 – גבוהה

ניתן להתאים את הפיטמה של dodie לכל בקבוק.

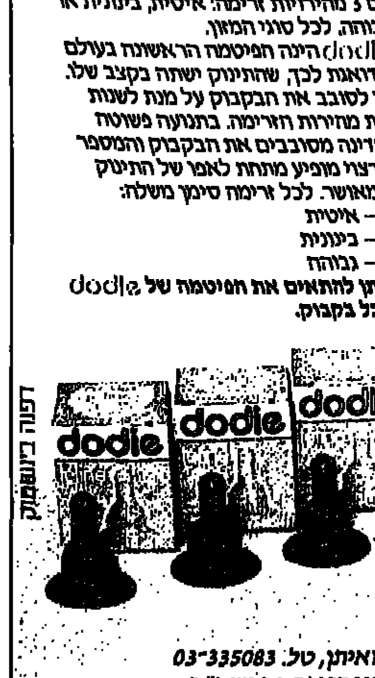

* הפיטמה של dodie עשויה מ"ילטקס" טהור ועונה לדרישות הקפדניות של התקן האמריקאי. ללא חומרים מסרטנים.

המפצ: חיים דנון, טל. 03-371837 ואיתן, טל. 03-335083

לתשיג בבתי המרקחת, ברשת סופרפארם ובשק"ם.

היבואן: אידו־פארם בע"מ

אליעזר שוחט

אליעזר שוחט
המוהל של ביה"ח בלינסון ותל־השומר
"ברית ללא כאבים"

רגע חולפת עוית של כאב על פניו המופתעים של התינוק ומיד נרגע. התינוק כלל לא בוכה. לאליעזר שוחט, דור שמיני של מוהלים, עוד "ברית ללא כאבים"

מאת יעקב לימון

"אין סיבה שהתינוק יבכה", אומר אליעזר שוחט, "מקצוע המילה התפתח יד ביד עם הרפואה. היום עומדים לרשותנו חמרי אלחוש והרדמה מקומית חיצונית, אמצעי חבישה מעולים, חומרי חיטוי וכלי מילה מעוקרים. מחובתו של המוהל להתעדכן יום יום בחידושי הרפואה, ולנצלם לתועלת התינוקות. קשה לנו לדעת אם התינוקות אכן אינם מרגישים כאב", מוסיף שוחט, "אבל התגובות שלהם הרבה יותר רגועות היום מאשר בעבר".

בתורה נאמר "וביום השמיני ימול בשר ערלתו". בכך האדם משלים את הבריאה, ואכן ברית המילה הינה פעולה כרורגית המסירה חלק בלתי חיוני מעור הפין ותושפת את העטרה. תוצאותיה הרפואיות מתבטאות בעמידות יתר בפני תהליכי אילות והדבקה במחלות זיהומיות הקשורות באברי המין ובדרכי השתן. המילה מתבצעת על פי ההלכה ביום השמיני לחייו של הילוד ולפי המחקרים הרפואיים מגיע מנגנון קרישת הדם להתפתחות מושלמת ביום זה. מצב בריאותו של התינוק הוא הגורם היחיד העלול לעכב ברית מילה.

שנים ליווה אליעזר את אביו, המוהל הוותיק, ר' שמעון שוחט, מברית לברית, סייע בהכנת התינוק לברית ובחבישתו, הסתכל מקרוב על פעולת האצבעות המדוייקת, עד שיום אחד, בהיותו בן 22 הפתיע אותו אביו ואמר: "זהו, אתה מוכן, גש לבחינות" אליעזר הפך למוהל הצעיר ביותר בישראל – מה שלא מפריע לו ללמוד בישיבה גבוהה ולאחר מכן בישיבת הסדר, להתגייס לצבא להיות איש צוות טנק, להשתתף בשתי מלחמות וללמוד פסיכולוגיה באוניברסיטת בר־אילן. אחרי 15 שנות עבודה הוא שומר על חזות רעננה, צעירה ומבודחת משהו.

"ערכתי אלפי מילות, אף את שני בני מלתי, והעבודה עדיין מרגשת אותי. אני רואה סיפוק בעבודתי כאשר המשפחה חוזרת ומזמינה אותי פעם שניה ושלישית. אולם את הגושפנקא הסופית לטיב עבודתי אקבל רק כאשר יתחילו הנימולים שלי להזמין אותי למול את בניהם".

"מה עושה מוהל במילואים?!..."

לא פעם בהיותו בשרות מילואים פעיל נענים האבות החטריים על ידי רעייתו של אליעזר שבהסכמתם יופיעו לטכס הברית אביו או אחיו במקומו. קורה שהאבות מופתעים מתבדחים ושואלים "מה כבר יכול לעשות מוהל במילואים?" או כפי שהתבטא אחד מהם "אין לך תרוץ אחר?", אני מוכן להתאים עצמי אליו אם אינו פנוי בשעה זו..." קשה לרעייתו לשכנע אותם שהוא אכן במילואים ועוד ביחידה קרבית.

מעבר למיומנות מקצועית גבוהה, חייב מוהל טוב להקרין סמכותיות וידע. הוא מרגיע בנסיונו העשיר, הוא מרגיע במילה טובה - תרתי משמע. עליו להכיר מנהגי עדות שונים. למרות שכיום עם ריבוי הנישואים הבין־עדתיים ופתיחות הציבור לעניין פוחתת ההקפדה על סגנון עדתי.

אנשים לעיתים מופתעים לשמוע שהשם שוחט לא מצביע על השתייכות לעדה מסויימת אלא זהו שם ישראלי טהור, בהיותו מורה על כך שאליעזר דור שמיני למשפחת מוהלים ושוחטים.

עניין רב הוא מוצא במגעיו עם כל גווני החברה הישראלית עדותיה ומעמדותיה. אין שוחט מוהל מקומי כמקובל. "שטח שיפוטו" משתרע על פני גוש דן וסביבותיו ואף ברחבי יהודה ושומרון. לא פעם הוא מנהל טכס ברית במלון תל־אביבי מפואר שלחוף הים, וכעבור שעה הוא מצוי בהתנחלות זעירה בפיסגת הר בשומרון בנוכחות מניין. עם שחר ברית מילה חסידי בבני־ברק ואחר הצהרים במשק המשתייך לקבוץ הארצי כאשר הוא מסייע לאב – הרואה ברכה לראשונה בחייו – לברך. אף ליפן הרחוקה הגיע בשליחות משרד החוץ לביצוע ברית לבנו של עובד השגרירות הישראלית בטוקיו. כאמור, אות הברית נשתמרה הן במערב והן במזרח, בעבר ובהווה, בגלות ובארצנו.

אליעזר שוחט שופע סיפורים ואנקדוטות; קוריוזים רבים שמורים עמו, עם זאת, הוא מתייחס למקצועו בכובד ראש ובאחריות יהודית ורפואית כאחד. ביקורת נוספת בבית הילוד ונכונות להגיע לתינוק בוכה ברגע בו קוראים לו הופכים אותו לאחר 15 שנים במקצוע, למוהל מקובל ומבוקש בכל העדות ובכל השכבות. כמתמאה מיוחדת הוא מקבל את העובדה שהרופאים המומחים של בתי החולים בלינסון ותל־השומר בהם הוא עובד באורח קבע, מזמינים אותו בכל פעם שמישהו מבני משפחותיהם נזקק לשרותיו.

אולמי ארגמן – שירות שהוא פינוק

שילוב של הידור מלכותי כמעט, יחד עם אלגנטיות נינוחה, מקדמים את פניך בלובי של אולמי ארגמן שבחולון – כורסאות עור רכות, שטיחים רכים מקיר לקיר, תקרה כהה משובצת מאות נורות זעירות, כמו שמים זרועי כוכבים, מוסיקת־רקע שקטה – אווירה של חוץ לארץ.

מאת אילנה שובל

לסגנון המפואר הזה אחראים מר ידידיה כהן ואחיו, בעלי האולמות, אשר עסקו בארץ מוצאם, אירן, בענף המלונאות והאירוח. לפני 17 שנה, כשבנו את אולמי השמחות, עשו זאת על פי הסטנדרט שהורגלו אליו, כזה שבמושגים הישראליים של אז לא היו מקובלים. רמת אירוח של חמישה כוכבים. רמת השירות הגבוהה, העיצוב המהודר, בצד מחירים עממיים – הוציאו למקום מוניטין הרבה מעבר לגבולותיה של חולון.

אולמי ארגמן שוכנים בבניין גדול ונאה, בלב המרכז המסחרי של שכונת נאות־רחל המטופחת. לפני כשנה עוצבו האולמות מחדש על ידי צוות ארכיטקטים שהוזמן במיוחד מאיטליה ושקד על עיצוב הלובי, האולמות, הריהוט והכלים המוגשים לשולחן. לא חוסכים באולמי ארגמן והתוצאה בולטת לעין. הפאר מתבטא בכל פינה, החל מהתפאורה החיצונית וכלה בכלים ובקישוטים השונים. הגישה לאולמות נוחה לכל.

מקומות חנייה למכביר עומדים לרשות האורחים ומי שאין בכוחו להגיע ברכב פרטי יכול ליהנות מתחבורה ציבורית נוחה מכל איזור גוש דן.

לרשות האורחים עומד מטבח כשר למהדרין אשר מצטיין בציוד חדיש, בנקיון מופתי ומעל לכל, בצוות עובדים מיומן ומקצועי. המטבח מסוגל להרכיב כל תפריט שהוא, על פי דרישת הלקוחות. את התפריט הקבוע של בורקס ובשר עוף מחליפים בתפריטים עדתיים, קונטיננטליים או בינלאומיים. אולמי ארגמן מתוכננים במספר גדלים וניתנים להתאמה על פי אופי האירוע המתקיים בהם. ניתן להזמין אולם שיתאים לאלף אורחים, אך ניתן לחגוג באולם קטן יותר. האולמות עוצבו בדרך המאפשרת ליצור במידת הצורך אווירה אינטימית ומשפחתית.

הלקוח הישראלי אוהב לקבל שירות נאות תמורת כספו. באולמי ארגמן הוא מקבל תמורה מלאה, ויותר. "הלקוחות שלנו רוצים שירות – ומקבלים פינוק. דורשים מזון טוב – וזוכים לחוויה קולינרית", אומר מר ידידיה כהן. זו הסיבה שהאולמות מארחים מדי ערב, כאשר מקיימים בהם ללא הפסקה אירועים חגיגיים שונים ורבים. "לחתונות ואירועים מתוכננים מראש, כדאי להזמין מקום מראש", מוסיף כהן. התפוסה המלאה מקשה על היענות של הרגע האחרון.

בשעות אחר־הצהריים, מקיימים טקסי ברית־מילה. את אלו אין צורך להזמין מראש. אם כי, עבור אירוח טקס ברית־מילה, מקבלים באולמי ארגמן את אותו השירות ממש, כולל ארוחות מפוארות על פי הזמנה, ובתשלום נמוך בהרבה מזה הנדרש באירועים אחרים.

המחירים, בכל מקרה, שווים לכל נפש. כהן מזמין את כל מי שאיננו מכיר את האולמות, לבוא, להתרשם, לחשוות מחירים ולהיווכח כי פה יקבל את הטוב ביותר.

בשנים האחרונות זכו אולמי ארגמן בתארים רבים, כעסק המובחר וכקניה הנכונה. התארים שבים וניתנים מדי שנה, שכן הרמה לא יורדת.

פאר, נוחות, שירות כיד המלך ומזון שהוא תאווה לעיניים ולחיך, הופכים כל חגיגה באולמי ארגמן לחוויה אמיתית.

אפשר להזמין מקומות ולבקר בכל שעות היום, באולמי ארגמן, חולון, נאות־רחל, רח' אילת 36, טל. 5055031.

מוגש ע"י ארטל, חוברות מיוחדות במעריב – טל' 03-664194

בלב ירושלים מלון טירת בת־שבע המחודש

מלון טירת בת־ שבע עבר טיפול יסודי לשינוי תדמיתו. לפני שנה החלו עבודות השיפוצים והחל מינואר 1988, מחודש המלון חוץ ופנים. רוח רעננה מנשבת ב״טירה״, אירוח מחנה, באוירה רגועה.

בלובי, במסדרונות, בחדרים ובאולמות,שטיחים ציפויים, תקרות,וילונות חדשים, ריהוט חדש ונוח, אביזרים חדשים בשרותים, טלויזיות ומקררים להשכרה, ציוד תקשורת ־ מרכזית תדקס ־ מושב וטלקס לשרות האורחים.
עיצוב רענן ואלגנטי של הכניסה והטרקלין ע״י א. פיבקו.
ההנהלה מלאה מרץ ותוכניות להעלאת הרמה, לנתינת השרות הטוב ביותר לשביעות רצונם של התיירים והאורחים.
במלון, 70 חדרים ממוזגים, לכולם שירותים פרטיים, רדיו, טלפון חיוג ישיר, טלויזיה ומקרר (לפי בקשה). בשלושת הקומות העליונות ישנם חדרים מרווחים יותר, המשקיפים על נופה של ירושלים.
מקומו של המלון במרכז העיר הגובל עם גן העצמאות, מאפשר הרגשת נופש בלב העיר. שכנותו אל בית־הכנסת ״ישורון״, מתאימה במיוחד לאותם תיירים המבקשים אירוח באוירה ״מסורתית״.

במלון 3 מסעדות:
- מסעדת המלון, ל:250 סועדים.
- ״המסעדה״, ל־75 סועדים ־ מטבח אירופאי משובח.
- ״הטרקלין״ קפה־בר ל־75 איש ־ ארוחות קלות, משקאות, קפה ועוגות.
- ובעתיד מסעדת גן על הגג ל־100 איש ־ אוכל מעולה בתוך גן באוירה ירושלמית.

במלון 2 אולמות אירועים, עם מטבחים חדשים ומשוכללים בניהולו של שיף אירופאי:
- אולם קטן ל־30–80 איש למסיבה אינטימית.
- אולם גדול ל־250 ־ 400 איש לכנסים ולחגיגות.

חקו החם בעיצוב המסעדה ואולמי האירועים ע״י המעצבת, אורית מרום.
במסעדות ובאולמות השמחה, מתפקד צוות האירוח במתן שירות טוב, וברמת ביצוע גבוהה ביותר.חניה צמודה וגישה נוחה.
פרטים נוספים ניתן לקבל במחלקת ההזמנות במלון, ברח׳ המלך ג׳ורג׳ 42 ירושלים. טל. 02-232121-5.

לטירת בת־שבע
ברכותינו הנאמנות
לפתיחה המחודשת
אחים פרץ
ר.א.י. בע״מ
קבלני עבודות זיגוג בנין, ומתמחים בעבודות מראות
א. ת. דרך יבנה, רחובות
08-466444/461195

למשפחות בן־חיים וישפה
ולמלון טירת בת־שבע
ברכות לרגל חידוש המלון,
עלו והצליחו!
בית־88 א.ש.
עבודות בניה ושיפוץ, שיווק שטיחים ומוצרי גבס. סוכנות בלעדית״יהעגן פלסטי
כושי מליח, יוסי ברנע, ומאיר יחזקאל.
רח׳ האומן 17 תלפיות 02-224377

למלון טירת בת־שבע
ברכותינו הנאמנות
לפתיחה המחודשת.
קירוסקאי בע״מ
שיווק מכונות למזון ולגלידות.
מקווה ישראל 23 ת״א.
טל.03-623581

למשפחות ישפה, ובן־חיים
ולמלון טירת בת שבע
ברכות
לפתיחה המחודשת
רמטקס בע״מ
יצרני וילונות
כיסויי מיטה ובדי ריפוד
טל. 03-705151

למלון טירת בת־שבע
ברכות לפתיחה המחודשת עלו והצליחו!
מאחלים:
אינטרסל בע״מ
ספקי אביזרי אמבטיה מתוצרת INDA
מגרשי התערוכה הישנים, צפון דיזנגוף ת״א
טל׳ 03-445531

למלון טירת בת־שבע
ולמשפחת ישפה ובן־חיים
המשך, שגשוג ופריחה.

מאיש הברזים ומשפחת צחורי
יצרן הברזים הותיק בארץ ויבואן בלעדי של: ברזי ״רוקל״ ומוצרי חבי ״קוהלר״
עמק יזרעאל 23׳ ת״א

כה לחי!
לטירת בת־שבע המחודשת
גם לחבא אנו לרשותכם בעיצוב, בתכנון וביצוע.
כל נושאי התדמית לשיפור שירותי האירוח והמלונות.
רן כספי, טובי שחר, וכל צוות המעצבים והמבצעים של טוטלמדיה הפקות בע״מ
ת״א, מיקוד 62495 ,רח׳ עמוס 30
טל. 03-451859,5465242

למשפחות בן־חיים וישפה
ולמלון טירת בת־שבע
ברכות לפתיחה המחודשת, עלו והצליחו!
SANYO
סניו

לטירת בת־שבע
שפע ברכות
״סניבד״
יבוא ושיווק אביזרי אמבטיה
יהודה הלוי 81 ת״א 03-614157
אבן גבירול 83 ת״א 03-246020

למר בן חיים
ומלון טירת בת־שבע
מיטב הברכות והאיחולים לרגל גמר השיפוצים
ופתיחת המלון לאורחים
מאחלים:
מתתיהו לימשיץ בע״מ

למר מרדכי בן־חיים
ולמלון טירת בת־שבע
ברכותינו הנאמנות לחידוש המלון.
מגדל
חברה לביטוח בע״מ
״מגדל״ חברה לביטוח בע״מ
טל. 02-228441

למלון טירת בת־שבע
ברכותינו לפתיחה המחודשת
קריאו ־ משה בע״מ
ציוד קירור לבתי מלון וחדר קירור
טל. 03-5592745/6

למלון טירת בת־שבע
איתכם לאורך כל הדרך
ממתפרה,מכבסת לוילונות אקספרס
רח׳ סלמה 44 (בחצר) ת״א
טל. 03-820355

חזן ושות׳
כלי עבודה
אבן ישראל 6 טל. 02-221028 י־ם
מאחלים
למשפחת בן־חיים
שגשוג והצלחה

למלון טירת בת־שבע
ברכותינו הנאמנות לפתיחה המחודשת
״לה פבוריסט״
יצרני מכונות קפה . אספרסו ופילטר לבתי מלון.
תוצרת כחול־לבן. טל. 03-782398

למלון טירת בת־שבע
ברכותינו הנאמנות לפתיחה המחודשת.
וילשטיין בע״מ
ציוד ומיכון משרדי,
יפו 30 י־ם. טל.02-223610

למלון טירת בת־שבע
ברכות ושיגשוג לחידוש המלון
מחברת ״אוטומט״
יצרני לוחות חשמל
וסופר־מרקט למוצרי חשמל
טל. 02-717676

למלון טירת בת־שבע
ברכותינו הנאמנות.
לפתיחה המחודשת.
יושפה, סיגליס, ענבי,
מהנדסים בע״מ
רח׳ הארד 5 ת״א

לגני הילוות ישפה
ולטירת בת־שבע
ברכותינו הנאמנות
לפתיחה המוחדשת.
ארקוט־יומאר טכסטיל בע״מ
בית מרכז הטכסטיל
רח׳ קאופמן 2, ת״א
03-661431

לטירת בת־שבע
מאחלת:
חברת ״הגרעין״בע״מ
הספקה לחקלאות,
ציוד גינון ומערכות השקיה
טל.(מס׳ חדש 25.1.88): 03-5615566

לטירת בת־שבע
ברכות לפתיחה המחודשת
שבתאי מזרחי
עבודות מתכת ואחזקה.
טל. 02-531767

למלון טירת בת־שבע
המחודשת, כה לחי!
לשרותכם תמיד:
אורית מרום וצוות ״מגמא עיצובים״
משרד לעיצוב פנים

למלון טירת בת־שבע
למשפחה ולצוות העובדים,שאו ברכות!
ממשפחת גורן
ובית מרכז הקונדיטוריה והמטבח.
מטלון 73. ת״א טל: 380388-375828

למלון טירת בת־שבע
ברכותינו הנאמנות לפתיחה המחודשת.
הדגש
מאחלים:
״הדגש״,(מעליות) בע״מ
רח׳ יפו 214 י־ם טל. 02-380887

לטירת בת־שבע
שפע ברכות
לפתיחה המחודשת
דני רביבו
הנדסת קירור ומיזוג אויר.
עבודות פחחות מכל הסוגים.
טל. 02-533996

למלון טירת בת־שבע
ברכותינו לפתיחה המחודשת
״גרפוס״ מכשירי כתיבה
בן יהודה 35 ירושלים טל. 02-233080

לטירת בת־שבע
ברכות לפתיחה המחודשת
קמחי נברשות
התעשיות בע״מ
תכנון,יצור,ושיווק גופי תאורה.
אולמי תצוגה ליחידים:
רח׳ זבולון 38 ת״א טל.824679-821136
לסיטונאים, בתי מלון ומוסדות:
רח׳ אילת 24 ת״א טל: 831938-826534

למשפחת בן־חיים
ולמלון טירת בת־שבע
זר ברכות לחידוש המלון
עלו והצליחו!
יובל שחורי
ריהוט וציוד לבתי־מלון
רח׳ הי אייר 62 ת״א
טל: 03-5463531

למלון טירת בת־שבע
ברכותינו לחידוש המלון
עלו והצליחו!
ניר אל בע״מ
יצרני ציוד נירוסטה
טל. 03-808271

לטירת בת־שבע
ברכותינו הנאמנות
לפתיחה המחודשת.
א.ר.
מערכות תקשורת בע״מ
שמאי 8 ירושלים
טל. 02-248666

לטירת בת־שבע
ברכות לחידוש המלון,עלו והצליחו!
גליל תעשיות בע״מ
ייצור רהיטי מתכת לבריכות ואולמות.
טל. 03-801904

ספרית מעריב

לילדים שיודעים לשמור סוד

הופיעה מהדורה חדשה

סודות של ילדים אחרים

מאת: דליה וינשטין • ציור: אמי רובינגר

בספר יש המון סודות גם של ילדים וגם של ילדות, רק סוד אחד בסוף חסר...
הסוד שלך ולא אחר...

בקש בחנויות ובספריות מעריב: תל־אביב, דרך פ״ת 72 א׳, טל׳ 03-332211 •
חיפה, בן יהודה 29, טל׳ 04-523689 • באר־שבע, קק״ל 90, טל׳ 057-74850

בן אברהם כהן חוגג 30 שנות פעילות
בן אברהם כהן
יבואנים וסיטונאי מזון
ספקי מזון לבתי מלון, מוסדות ומסעדות
שימורים ★ חמוצים ★ קטניות ★ תבלינים
★ חומרי ניקוי
סוכני טחינה ״היונה״
רח׳ המסגר 14, ת״א 66101 טל׳ 614943, 612064

לבן אברהם כהן
ברכות חמות לרגל 30 שנות פעילות
ארמז ווליגר בע״מ
יבוא ושווק מזון
טל׳ 03-5566858

לבן אברהם כהן
זר ברכות
דיפלומטיקס בע״מ יבוא והפצה של מוצרי מזון
רח׳ הרצל 91, ראשל״צ, טל׳ 9644076
ממבר בע״מ רח׳ הרשי 5, ת״א

לבן אברהם כהן
המשך שגשוג ועליה
שבת מאיר
יבוא ושווק מוצרי מזון
רח׳ החלוצים 15 ת״א, טל׳ 03-824352

לבן אברהם כהן
כה לחי
נאמן ערשול
נצרת, טל׳ 06-555258

לבן אברהם כהן
כה לחי
רח׳ החלוצים 11 ת״א
טל׳ 03-816445

לבן אברהם כהן
המשך שנות שגשוג ועבודה פוריה
מתוק אברים ובניו
יבוא ושווק מזון
רח׳ הלצירה 10 אור־יהודה, טל׳ 03-716851

לבן אברהם כהן
מזל טוב
לירן יבוא ושווק
רח׳ ז׳בוטינסקי 35 ר״ג

לבן אברהם כהן
יבוא ושווק מזון
רח׳ פינסקר 19 ת״א
טל׳ 612776

לבן אברהם כהן
שפע ברכות
רח׳ האורגים 21 א.ת. חולון
טל׳ 5512301

רפי יעקובי
פסיכולוג

בין ידידות

הרטבה של מבוגרים

ה אורחים שהוזמנו מגיעים לביקור. לא משהו מיוחד. קפה, שיחה בטלה וטלוויזיה. בעלת הבית לא מתזירה שלום. יושבת מכונסת עמוק בכורסה, נועצת מבט זעוף בטלוויזיה. האורחים אינם יודעים בדיוק מה קרה, אך הם משערים שהפרצופים הללו הינם, מן הסתם, ספיחי מריבה שהתחוללה דקות אחדות קודם לכן, בין בני־הזוג. הגבר נראה נבוך. מספר בדיחה. האורחים משתדלים להתעלם ו"להרגיש בבית". חולפות כמה דקות. בעלת הבית קמה ומסתלקת מן הבית מבלי לומר שלום.

כפי הנראה יש לה חשבון פרטי לישב עם בעלה. נניח, אך בנסיבות אלה, על שניהם להביא בחשבון כי אין הם לבדם. אין הם רשאים לנהוג כמי שמשתין על קרש האסלה, ומתיז גם מסביב בלא התחשבות בזולתו.

זו שמשוחחת עם חברותיה ומשרבבת לשיחה דווקא את הדברים שחברה א' ביקשה ממנה שלא לגלות לחברה ב'. גם זו הרטבה. וכך גם מי שמדבר בשנאה עם חבר א', על חבר ב' האהוב עליו, או משמיץ נושא שחביב על חברו. וכמובן מיני מינים של מריבות קולניות בארועים משפחתיים, או בנוכחות ילדים קטנים, המתקשים לסלק מתודעתם את שפע אימרות השפר הגורקות לחלל. אולי נוסיף לכך את אלה המדברים "דוגרי", אומרים את "האמת בפנים", או אלה הזוכים לכינוי "פתוחים", שאין להם בעיה לדבר על כל נושא שבעולם. לאמיתו של דבר אינם מבחינים למי הם אומרים מה, ומתי. כלומר, תמיד כשהם מדברים יש מישהו בסביבה שמתכווץ במבוכה ובעלבון. ובסופו של דבר, למוד ניסיון, הוא נמנע מלהתקרב לטווח האינטימי. כדי שמישהו יהיה מצוי בטווח הידידות האינטימית, אנו אמורים ללמוד אותו ולהתמתות בו במידה מספקת, על־מנת שלא לנעוץ דוקרנים דווקא בבטן הרכה שלו ושלא להכביד עליו יתר על המידה.

★

יהיו בוודאי פסיכולוגים, מאלה הנוהגים לדוש בתורכן ובגירסאות שהאנשים מייצרים כל העת, שיצביעו על כך שהמרטיבים המבוגרים פורקים במעשה זה שנאה נסתרת ודחוסה עד כדי התפקעות. כלומר, זו סיבת התופעה, ואם רק נמצא דרך להפחית את מידת השנאה, התופעה תעלם.

ולא היא. התוכן איננו חשוב. כשם שבהרטבה עצמה, מי שמתיר לעצמו להרטיב, ירטיב בין אם שתה הרבה או מעט, אך תמיד ירטיב במיטה. ואילו המבוגר, גם אם ילך לישון אחרי שתיה של שלושה ליטרים בירה, לא ירטיב. לכל היותר יתעורר משנתו, ויאלץ להטריח עצמו למקום ששם מותר ורצוי להשתין, אך וודאי שלא יעשה זאת במיטתו. כך שאיני סבור שהשנאה הרבה והדחוסה הינה הבעיה, אלא שהאדם איננו ריבון על תכולת מוחו והוא מורחק ודל בכלי החברות שלו, ועל כן איננו מבחין היכן, מתי ובנוכחות מי הוא פורק את מיטענו.

וזה מוליך אותנו לשותפים לאותה הרחקה. לקהל המתיר ומאפשר זאת. ראשית, השותף או השותפה לחיים. סוג ההרחקה של השותף הוא כזה, שניתן שוב ושוב להשתין לו על הרגל והוא איננו מגיב. או שהוא מגיב בהתפרצות משלו וכהרטבה משלו, ושב לענייני היום כאילו דבר לא ארע. ומה שחמור עוד יותר, שבימים כתיקנם שורה עליו תרדמה. הוא איננו מייצר, ואיננו יוזם סוגים שונים של מעדני ידידות, והוא מקיץ ומבחין בבת זוגו, דוקא כשהיא עושה איזשהו מהלך אנטיפטי: באה בטענות, או מאיימת, או מביכה אותו.

אדם, שהינו דל בכלי החיברות שלו, אינגו מבחין בנוכחות מי הוא פורק את מטענו. כדי להתאפק צריך להיות בוגר.

משום מה, רק אז הוא מגיב בהענות, ויש ביניהם איזשהו קטע קצרצר נעים עד לקצר הבא. ההענות למעשה המביך דווקא מטפחת את ההתנהגות הלא־נעימה הזו. מה שבכל מקום אחר בעולם היה הורף מבטל ומכבה, כאן להיפך, הוא מניב פירות.

אם נשוב לרגע לדוגמא הראשונה, נמצא קהל נוסף. עוברי־אורח, מכרים, שכנים או קרובי משפחה. אם אתם נעלבים ומגיבים בכעס, אתם מונעים מן המרטיב להבחין כי הוא פוגע קודם כל בעצמו ובזהותו. ההכבדה הנובעת מהתנהגות זו, מקורה במבוכתו של המרטיב על שנחשף בעירום יכולתו. בתהליכים חברתיים רגילים, מי שלא פיתח יכולת לסימפטיה מסויימת כלפי הבריות, נשאר מבודד. וככן, עדיף אם מתירים אותו לבדו מבלי להעיק עליו. קל לו יותר להיות לבדו, בלי מיטרד הנוכחות של עוד יצורים. מחיר ההרטבה הוא כידוע, אובדן האהבה ויתור על טעם החברות. זיכרו כי לא מדובר כאן ברגע של חולשה, באירוע מיוחד ונדיר כשהוא מתפרץ ומתפרק ומכביד על ידידיו המצויים בקירבתו. קשה אולי להבטיח ביחסי ידידות ממושכים, שלא תהיה איזושהי הכבדה פה ושם, כאשר מישהו נופל למשכב או כשמתרחש איזשהו אסון בחייו, ומה שקורה נוגע בהכרח גם בקרובים אליו. זהו אירוע, וצריך להבדיל בינו לבין שפת הידברות יומיומית כמעט, כאשר הפרופורציות הפוכות. כלומר, מישהו אנטיפאטי רוב הזמן, ורק באיזשהו מאמץ אדיר ונדיר הוא משתדל להיות נחמד לבריות, ומיד לאחר מכן שב להרגלו ולא מאפשר שהות קרובה, נעימה ושלווה במחיצתו.

ודבר נוסף, אנו נתבעים להשקיע בפיתוח יכולת ידידותית, בפלח חברתי מוגבל ומצומצם. בן־זוג, ילדים, מעט מכרים, שכנים וחלק מקרובי המשפחה. כלומר, לא מדובר על מי יודע מה, אלא על מה שמצוי בגיזרה החברתית הקרובה לנו. זה בסך הכל, מה שמתבקש מאיתנו. מוגזם לצפות שמישהו יהיה ידידותי במידה כזו, שלא יסתוב מגבות ממלון בארץ רחוקה, רק מפני שהוא יודע שבכך הוא מביך במידת מה, גם אותנו. קשה לצפות לזמן שבו תיווצר זהות רחבה כל־כך, המכילה מרכיבים רבים כל־כך. מוגזם אפילו לצפות שהממשלה תנהל מדיניות, שלא תהיה תקועה בערוץ צר ודל של גירסה זו או אחרת, אלא תביא בחשבון מירקם המכיל עוד מרכיבים. שלא תבוסס במסלולי צדק מאובן כל־כך, ותתעלם ממציאות מורכבת יותר. שבגלל איזושהי דחיפות צרה ומקומית, תביך רבים כל־כך. קשה להסתובב זקוף קומה ליד מי שמרטיב במכנסיו. והמבוכה גדולה עוד יותר ומעלה סומק, כאשר המרטיב מסתובב כטוס יהיר וצווק, ואינו מסמיק בעצמו.

★

לא. הכוונה היא בפירוש לנסיבות המצומצמות, של רל"ת אמותינו, עם מעט נספחים ושובלים הנלווים לכך, כנרוניה שכל אחד מבני הזוג מביא עמו, כאמור, קרובי משפחה וידידים. כאשר יכולת השליטה משתפרת, מתאפקים למשל עד שהילדים הולכים לישון, וגם אם מוכרחים להתפרץ מחפשים הזדמנות נאותה יותר מאשר במקום ציבורי.

ברמת מומחיות גבוהה יותר, לומדים להביא בחשבון מעט פרטי מידע על מי שנמצאים בסביבה. לומדים שלא ללגלג על דעה פוליטית ליד מי שזוהי צפור נפשו. כי אם תראה סומק עולה בלחייו, אין זה מזעם על תוכן דבריך, אלא מבושה על היותו נוכח בשעת פליטה רועמת מאחור מנקביך. ■

ספורט ויופי במועדון הבריאות שליד בריכת גורדון

הדוגמנית המצליחה רונית ויגלר בת 19.5 שייכת לדוגמניות הספורטיביות הדואגות לטיפוח ועיצוב גופן, אפשר לראות את רונית מתעמלת באופן קבוע במועדון הבריאות ת"א ע"י בריכת גורדון. המועדון עומד לייבא מארה"ב מיכשור חדיש של חברת "פרמונט".

עדיליון לחג הפסח

לקראת חג הפסח מציעה החברה הממשלתית למדליות ולמטבעות מגוון רחב של עדיליונים לכל המשפחה.

רימונים – ליתוגרפיה צבעונית מקורית של נחום גוטמן. אמנות אמיתית + תכשיט.

עדיליון **גליה** – ב־3 תשלומים של 228 ש"ח

או עדיליון **חרוזים** – עם מחרוזת "אוניקס" ב־3 × 292 ש"ח

מתנה **לאמא** לליל הסדר
עדיליון לב עם מדלית כסף 45 ש"ח
לב זהב + כסף 112 ש"ח
נטיפת טל 18 מ"מ 368 ש"ח

העדיליונים **הקינטיים** של נעים בסון
2 דגמים **היונה וישראל** 75 ש"ח בכסף
370 ש"ח או 450 ש"ח בזהב

שמע ישראל הנצחי
מגוון רחב של 21 תכשיטים שונים מזהב או מכסף, עם אבנים או בלי, עם או בלי שרשרת מחירים בין 45 ש"ח ועד 670 ש"ח (עם רובינים)

החברה הממשלתית למדליות ולמטבעות,
ירושלים, רח' אחד העם 5, טלפון: 02-668105
תל־אביב, רח' מנדלי 3, טלפון: 03-227428

פת אורז עם שומשום – כשר לפסח

תלמה עושה זאת שוב!

לאור ההצלחה של פת האורז, יוצאת תלמה עם מוצר חדש – פת אורז עם שומשום – עשויה ממרכיבים טבעיים בלבד.

ועוד חידוש, האריזה: קופסת קרטון נאה לשמירה על שלמות המוצר ובתוכה לנוחותכם, מחולקת האריזה ל־4 אריזות אטומות נפרדות בנות 5 פרוסות כל אחת. אטימות האריזה מסייעת לשמירה על הטריות.

המוצר יפה גם לשומרי משקל (36 קלוריות לפרוסה), והחידוש: המוצר כשר לפסח – יש תחליף למצות (לאוכלי קטניות בלבד).

עיצובה של האריזה יפה ומושך את העין.

המחיר המומלץ לצרכן הוא 3.30 ש"ח (כולל מע"מ) לאריזה.

סיפור

יגאל גרוס

האלמנה

עכשיו אני כבר מת. לא, שאני חשוב כמת כפי שכבודו אמר לי לא פעם, אני מת ממש. גופי טמון שם באדמה ואני יושב כאן למעלה בחברת אנשים גדולים ממני בחכמה ובדעה ואין אני ירא יותר.

אין אני ירא את כבודו, אין אני ירא את האברכים ואין אני ירא את האלוהים. אני כאן, איתו, משמש וסועד אותו.

ולקראת הסוף, אמר לי כבודו שסופי לרשת גיהינום. ובכן, יירע לו כבודו שאני יושב בגן העדן וזכיתי כבר לטעום משור הבר והלויתן.

לא, כמובן שלא התייעצו אתי ולא שאלו לדעתי לפני כן. במובן הזה הם דומים לכם שם למטה, גם בישיבה וגם בקיבוץ. ההחלטה היתה כולה שלהם. אבל מלבד זה הם אנשים די נחמדים, שופטים לפי מראה הלב ולא לפי מראה עינים. יותר מזה אין אני רשאי לגלות לכבודו, כשיגיע הנה, יבין במה המדובר.

כותב אני לכבודו, כדי שיידע אמיתות השתלשלות העניינים שנתרחשו שם למטה, וישפוט אותי ללא משוא פנים ובלב נכון. שהרי אני כבר פה ואין לכבודו ממה לחשוש.

כפי שבוודאי זכור לכבודו, נפטר ר' חיים כהן מהמחלה והוא עול ימים. אני, את ר' חיים לא הכרתי ואת האלמנה ראיתי בפעם הראשונה ביום השלושים. אפשר בהחלט לומר שכבודו הוא שגרם לכך שראיתיה. ישבתי עם הבחורים באולם הישיבה כשכבודו נכנס וביקש שניגש לבית הקברות. כדי שיהיה מנין, אמר ואולי נקבל גם כמה לירות בשביל התהילים. ניגש אלי, הניח ידו הכבדה על כתפי, ואמר בקול רם, כדי שגם האחרים ישמעו, מהלימוד שלך הרי לא תצמח לנו ישועה אז כדאי שתלך. אני, שרגיל הייתי כבר לספוג עלבונותיו, לא נעלבתי.

כשהייתי ילד, בקיבוץ בו נולדתי, אמר מנהל בית־הספר האזורי, כשסיימתי כתה ח', בדיוק אותם הדברים. אמא הלכה למנשה, מרכז הרפת, שהיו לה איתו יחסים קרובים יותר מאשר היו לה עם אבא, ומנשה סידר אותי קבוע עם החולבות. הייתי די מרוצה מהסידור הזה יותר מארבע שנים הייתי שרוי במחיצן. הולך לחדר האוכל, לחולבות, אחר־כך לחדר שלי בחברת הנוער וחוזר חלילה. כל בני גילי למדו בתיכון האזורי ואני נשארתי במשק, עם החולבות. כבודו לא שאל אותי אף פעם על הזמן ההוא, כבודו לא התייחס בכלל לעבר שלי, מלבד הפעם ההיא כה אמר לי שידי, כפות ידי, אינן כשל בן תורה ומוטב שאסתיר אותן כשאני יושב בחברותא.

ביום השלושים, עמדתי עם עוד כמה מן הבחורים ליד המצבה החדשה ואמרנו פרקי תהילים. האלמנה, צעירה מאוד, מטפחת שחורה לראשה ועיניה מושפלות. מבעד לריסיה יכולתי להבחין בצבען הירוק ואפשר שראיתי בהן ניצוץ כלשהוא. עכשיו אני כבר לא בטוח.

האלמנה היתה יפה. צעירה ורעננה ועל אף לבושה הצנוע שלא גילה טפח, היתה נחשקת בעיני. ניסיתי ככל יכולתי להתעלם מנוכחותה, ניסיתי להעלות לנגד עיני נשים אחרות, נשים שהכרתי בקיבוץ, אבל בשום אופן לא הצלחתי. ויסלח לי כבודו על סמיכות הפרשיות, אם אי פעם קלטתי את המושג התגלות השכינה, היה זה בפעם ההיא, בבית הקברות.

בתוך השנה הראשונה, נשארה האלמנה לבד. השדכנים שארבו לפתחה, לא העזו לדבר בה לפני תום השנה. אולם מיד לאחר מכן, הילכו שמועות בישיבה, שהאלמנה משיבה את פניהם ריקם. איתי כמובן אף אחד לא דיבר, אף על פי שהגעתי כבר לפרקי והייתי אחד האחרונים בישיבה שעדיין לא נשא אשה. האמת היא שלא ציפיתי כלל. וכי מה כבר יכולתי להציע – זכות אבות לא עמדה לי, מן העילויים הגדולים לא הייתי ומראי לא היה משובב נפש במיוחד. שלא לדבר על כך שידי לא היו ידי בן־תורה.

אבל האלמנה לא הפסיקה לטרוד את מנוחתי. מראה גופה הצעיר ועיניה הירוקות גרמו לי לעונג כל ישועה. בכל פעם שהיתה דמותה עולה לנגד עיני, היה כל גופי רועד מהתרגשות. ולא שלא ידעתי טעמה של אשה. בקיבוץ, כידוע לכבודו הבחורות הצעירות בעלות מראה טוב, ובעלות הרבה רצון טוב.

כשהגעתי לישיבה, שאל אותי כבודו מה הביא אותי. כבודו זוכר מה עניתי לו. אמרתי שנמאס לי מחיי ההבל וההפקרות ואני רוצה לטעום טעמם של חיים אחרים. טעם זה תורה, אהבת אלוהים ואדם ועוד כל מיני דיבורים כאלה.

אבל לא היתה זו האמת. את האמת לא אמרתי לאיש עד היום. נכון, רציתי לעזוב – אבל לא בגלל חיי ההבל וההפקרות, אותם דווקא אהבתי. העניין היה, בעיקר, יחס האנשים אלי. כפי שכבר אמרתי, בני גילי היו בבית־הספר האזורי ולא היה לי שום קשר אתם. בחדר האוכל הייתי תמיד לבד. עם החולבות, הייתי לבד וגם עם אותן בחורות שהכרתי מפעם לפעם, הייתי בעצם לבד. נכון, חכם אף פעם לא הייתי, ולדבר במלים יפות אף פעם לא ידעתי. גוף מגודל ושרירים שתפחו כי מרוב חליבה, היו הדברים היחידים שיכולתי להציע.

כשהיו צריכים לפרוק משאית עם שקי סוכר – היו קוראים לי. כשהיו צריכים להרכיב את הבמה הגדולה בחדר האוכל לקראת הופעה – היו קוראים לי. ואני הייתי תמיד בא. חשבתי, אולי באמצעות העזרה שלי, הרצון הטוב שלי, אצליח ליצור אתם קשר. אבל תמיד כשנגמרה העבודה הייתי נשאר לבד.

אל הורי לא אהבתי ללכת, כלומר אל אבא. אמא היתה עסוקה תמיד. אם במתפרה אם בספריה, או עם מנשה. אבי, אחרי יום עבודה מפרך במסגריה, היה נרדם כבר בארוחת הערב בחדר האוכל, כשהוא בוודאי חולם את נקמתו באמא ובמנשה. יחיאל, תנו לו ליטר חלב, חצי עוף וככר לחם, והוא יעבוד לכם כמו סוס ועוד יגיד תודה. ככה הם אמרו תמיד וחשבו שאני לא מבין. אני לא אמרתי כלום וסחבתי.

בקיבוץ, עליך לדעת, כבוד הרב, נמדד כבודו של אדם לפי שני דברים: לפי היכולת שלו לדבר ולפי יכולתו לעבוד. את הראשונים מכבדים יותר, אך גם האחרונים מקום של כבוד להם. אני, אפילו פיסה קטנה של כבוד לא השאירו לי ואני ידעתי לעבוד, כמו סוס. הם בעצמם אמרו.

יום אחד קרא לי פישל הובלות, זה שהיה מעביר דברים בטנדר שלו, ביקש שאבוא לעזור לו. מפעם לפעם היה מוציא אותי מאולם הישיבה ולוקח אותי לאיזו עבודה קטנה והיה משלם לי כמה לירות. ובכן, באותו יום כשקרא לי, לא תארתי לעצמי שאני הולך לפגוש את האלמנה.

היא ביקשה להעביר את ארון הספרים הגדול של ר' חיים עם כל הספרים, לישיבה. אחרי מות בעלה, כבר לא היה להם שימוש רב בבית והיא רצתה לתרום אותם לישיבה. פישל, שנוסף להיותו מעביר דירות וחפצים, היה גם איש ספר, עמד שעה ארוכה ופישפש בספרים. ריפרף והפך בהם, אולי ימצא משהו שעדיין אינו מכיר. האלמנה, שכבר פשטה את בגדי אבלה, עמדה בפינת החדר, בעיניה שלווה שלא מן העולם הזה וידיה משולבות זו בזו. הביטה בפישל במבט חם ואמרה, אם תמצא משהו שתרצה לעצמך, ר' פישל, תוכל לקחת. ר' חיים היה בוודאי רוצה שיהיה שימוש לספרים. אספנו את הספרים לתוך ארגזי קרטון גדולים, פרקנו את המדפים הארוכים ואני, כל אותו הזמן, הייתי מביט בגניבה אל האשה שעמדה בפינת החדר. כשגמרנו להוריד את הכל למטה, התעקשה האלמנה שנשב לשתות כוס תה. פישל נשאר למטה עוד רגעים אחרים, מתעסק בקשירת הארגזים וכך מצאתי את עצמי יושב לבדי מול האלמנה כשהדיבור ניתק מפי.

כמה זמן הוא לומד בישיבה? – שאלה.

עוד מעט שנה, עניתי והרמתי מבטי להתבונן בה.

עיניה היו נעוצות בכפות ידיה וכשהרימה את מבטה אלי, רעדה הכוס שבידי ותה חם נשפך על מכנסי.

מהיכן הוא, שאלה.

מהקיבוץ, חוזר בתשובה אני.

אכן, אמרה בבת צחוק, אינו נראה כמי שנולד בישיבה.

ואני ידעתי שאינה מתכוונת ללעוג לי.

הרבה יותר קל לי לסחוב ספרים מאשר ללמוד בהם, אמרתי ורציתי בכל מאודי להוסיף ולדבר אל האשה בעלת העיניים הירוקות שישבה מולי, אלא שפישל נכנס. מקנח את מצחו בממחטה חומה גדולה, התיישב אל השולחן ואמר, נו, חצי עבודה כבר עשינו. אחר־כך לגם את התה שלו בלגימות קולניות.

הרבנית הפשילה את עיניה ושתקה.

פישל גמר לשתות, קם, ופסע לכיוון הדלת. אם הרבנית תרצה עוד משהו, בבקשה, לא להסס ולא לדאוג, אמר, הכל על ראשי.

אני הסתכלתי על פישל ואמרתי כן, גם אני מוכן, איזו עזרה שלא תהיה, תיקונים, אולי אפילו קניות, אין מה להסס, הוספתי.

התבונן בי פישל פעם, העביר מבטו אל הרבנית ושב אלי ואמר, אתה, יחיאל יותר טוב תישאר בישיבה, הרבנית לא צריכה שום תיקונים ושום קניות. אני כבר ארע איך למצוא אותו, חייכה אלי הרבנית.

לחיי, מתחת לזקן, בערו כשירדתי עם פישל במדרגות. היא כבר תדע איך למצוא אותי, היא אמרה.

כשהתיישבנו בטנדר, אמר פישל כבדרך אגב.

אתה יודע, יחיאל, האלמנה היא אשה מכובדת מאוד, משפחה מיוחסת מאוד. ולא יסף. אני חושב, כבודו, שפישל היה הראשון שראה והרגיש מה חש אני אל האלמנה. ואני משוכנע שהוא סיפר על כך לכבודו. כי אחרת אין אני מבין מדוע לפתע, אחרי יומיים, החל כבודו להציק לי בעניין הזה. ואחרי השיחה הקשה שהיתה לי אתו, ידעו לפתע גם האברכים על הענין ובכל הזדמנות שהיתה להם, היו מקניטים אותי.

לא פחות ולא יותר, מה, אמר לי שמחה בורך, שהיה יושב לידי באולם, לא פחות ולא יותר היה מוסיף כאילו לעצמו, ממולל את זקנו הדליל בידו ומחייך חיוך עקום.

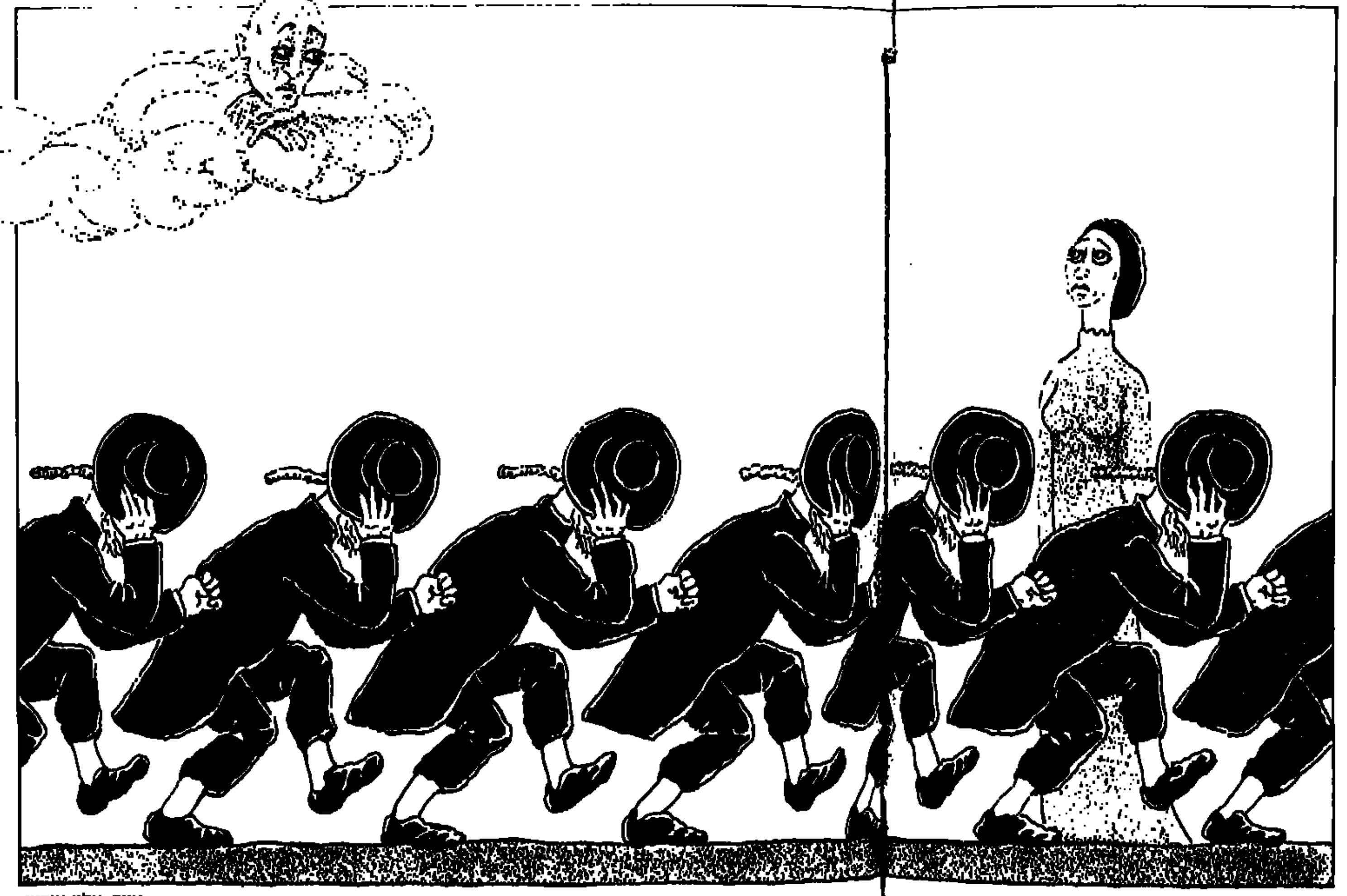
איור: אלון אוריון.

האם יודע כבודו מה גרם לי בסופו של דבר לעזוב את הקיבוץ ולהגיע אליכם? ובכן, במסגרת האירועים התרבותיים שהיו בקיבוץ מפעם לפעם, הגיע אלינו לשיחה רב צעיר. כבודו הרי יודע שנושא החזרה בתשובה היה ענין שבאופנה וגם לקיבוצים הגיע, והיה לחץ על רכז התרבות שיביא גם איזה רב. זה היה בשבת בערב. כלל לא היה בדעתי ללכת לשיחה עם הרב, באותו ערב הקרינו באולם התרבות סרט אהבה ואני התכוננתי ללכת לראות אותו. עמדתי ליד לוח המודעות שבכניסה לחדר האוכל, כשניכנס הרב. חייך אלי במאור פנים, אמר שבוע טוב במבטא אמריקני כבד ושאל לשלומי. לראשונה, כבודו, מזה זמן רב שמישהו בקיבוץ שאל לשלומי. אמרתי טוב, תודה. שאל אותי אם אני יודע היכן נמצא רכז התרבות והיכן מתקיימת השיחה עם הרב, עניתי שאינני יודע, אבל אלך לברר. את הסרט כבר לא ראיתי באותו ערב, אלא ישבתי בשורה הראשונה בחדר האוכל מול הרב.

מלבדי היו באולם עוד שישה שבעה חברים וכמספר הזה בערך, חברות. אך היתה כל הזמן הרגשה שהרב מדבר רק אלי. והוא דבר כל כך יפה, כל כך פשוט. דיבר על אהבת האדם, על חובת הלב, על הקירבה של כל אחד ואחד מאיתנו לאלוהים, כל כך שאלוהים נמצא בכל מקום ומקום ורק צריך לרצות לקרב אליו. בחיים שלי לא שמעתי מישהו מדבר כל כך יפה ובסוף השיחה ניגשתי אליו ושאלתי איפה אני יכול להמשיך לשמוע על הדברים האלה.

מיד הזמין אותי לביתו שבירושלים ואמר שישמח לקבל אותי בכל עת שאבוא. באותו רגע החלטתי שאני עוזב ולא נראה היה לי שמישהו יצטער על כך.

שלוש שעות הסתובבתי עד שמצאתי את ביתו של הרב, ולא מפני שלא ידעתי היכן לחפש. השכונה הירושלמית הזו על הבתים שלה והאנשים שלה ריתקה אותי והסתובבתי כמו מסומם.

לפני כן, רק כהיותי ילד, הייתי בירושלים. בטיול מאורגן של הכתה. והשכונה הירושלמית הזו היתה בשבילי עולם משונה ומסתורי.

כשהגעתי אל ביתו של הרב, היתה כבר שעת דימדומים. הילד שהורה לי את הדרך לסימטה הצרה שבה התגורר הרב, התבונן בי כל הדרך במבט שונה, אבל הוביל אותי עד לדלת הכניסה.

אשה זקנה פתחה לי את הדלת וחייכה במאור פנים. הזמינה אותי להיכנס לתוך חדר קטן שעמד באפלולית נעימה.

הרב הלך להתפלל מנחה, אמרה ומיד אחרי מעריב הוא יחזור. אולי ישב ארוני ויחכה לו. הניחה על השולחן צלחת עמוסה בשקדים, אגוזים ובוטנים, עמדה מעלי ואמרה, יתכבד ארוני, בבקשה.

אתה מבין, כבודו, אף פעם לא דיברו אלי כך. אף פעם לא התייחסו אלי בצורה כזו, אף פעם לא שמו לי על השולחן דברים כאלה רק בשבילי, אף פעם.

אותו הלילה ישנתי בביתו של הרב. השיחה איתו, ארוחת הערב וסבלנותו הרבה, כל אלה גרמו לי להרגשה נהדרת ובלב קל נסעתי אל הישיבה שאליה היפנה אותי עם מכתב אל כבודו.

את ההמשך כבודו מכיר.

ההיגיון אמר, שלאחר מותו של בעלה, תחזור האלמנה אל משפחתה שהתגוררה בעיר אחרת. אלא שמשום מה התעקשה האלמנה להישאר באותה דירה קטנה הסמוכה לישיבה בה התגוררה עם ר' חיים.

בכל ערב שבת, היו שני אברכים הולכים לביתה של האלמנה, לקדש על היין ואחר כך היו מסתלקים לביתם או לישיבה.

באותו יום שישי ניגש אלי אחד הבחורים ושאל אם אני מוכן ללכת אל האלמנה במקומו. היו לו אורחים, אמר, ולא רצה לעכבם.

הסכמתי בשמחה ומיד לאחר התפילה, הלכנו נפתלי הרץ ואני לביתה. נפתלי הרץ, בחור צעיר שנישא זמן קצר לפני כן, היה להוט לחזור אל אשתו. דחק בי למהר, ומיד לאחר שגמר לקדש על היין, אמר שבת שלום והאיץ בי ללכת. אמרתי שבת שלום ומיהרתי אחרי נפתלי הרץ החוצה.

למטה, בקרן הרחובות, נפרדתי ממנו לשלום, ומשנעלם – חזרתי ועליתי לדירתה של האלמנה.

נשבע אני לכבודו בחיי ובמותי, שמלבד הפעם ההיא בה הייתי עם פישל אצל האלמנה, היתה זו הפעם היחידה בה הלכתי אליה לבדי. האלמנה לא נראתה מופתעת כשפתחה לי את הדלת. כן, המגבעת שלו, אמרה. עמדתי בחדר הכניסה הצר. האלמנה הושיטה לי את הכובע אך אני לא לקחתי אותו מידה.

היא עצובה לשבת בערב שבת לבדה, שאלתי, אמרתי ועיני מושפלות אל המגבעת שבידה.

עצב הוא דבר שמח לפעמים, אמרה האלמנה וחייכה. אצל מי עושה הוא את השבת, הוסיפה.

בישיבה, עניתי, אבל אצלי העצב אינו שמח בכלל

(המשך בעמוד הבא)

רות קרייצר־רביב
דיאטנית קלינית

דיאטה

המיגרנה והדיאטה

אחת השאלות שכל דיאטן קליני שואל את הבאים אליו לייעוץ, היא מאיזה מחלות הם סובלים, כי בכוחה של דיאטה לסייע בריפוי מחלות. מנסיוני למד־תי, שמעטים מתייחסים בתשובתם לאלרגיה או למיגר־נה, למשל, כאל מחלה. זאת, למרות שרבים סובלים מתופעות אלה. כן למדתי, שמבין הסובלים ממיגרנה – 70% הם נשים. נתון והה למתפרסם בספרות המקצו־עית. השאלה שלפנינו הפעם היא, האם אפשר להקל על מיגרנה ע"י תזונה והאם ישנם מאכלים מסויימים

הגורמים למיגרנה?

כאבי הראש הקרויים מיגרנה נוצרים, כאשר כלי הדם בראש מתכווצים ומתרחבים ויוצרים כאב, בדרך כלל בצד אחד של הגולגולת. עד כה לא נקבעו בבהי־רות הגורמים למיגרנה, אך מומחים רבים מאמינים, כי יש במזונות מסויימים כדי לחולל תופעה זו. לדעתם, 40% ממקרי המיגרנה מקורם במזון. אדם הסובל ממי־גרנה 4־5 פעמים בחודש, יכול להקטינה ב־50% ע"י שליטה במזון שהוא אוכל, קובע מחקר שנערך במכון

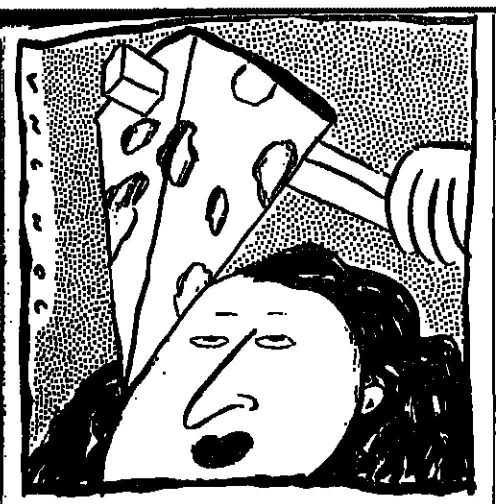

מזונות העלולים לגרום למיגרנה

– גבינות מותכות (צהובות)
– משקאות חריפים
– תה, קפה
– משקאות תוססים מכילי קופאין
– פירות האבוקדו והבננה
– שוקולד
– כבד עוף
– בטנים
– דגים כבושים
– רוטב סויה
– חומרי שימור
– צבע ותוספות אחרות למזון מתועש. ■

ריאמונד לכאבי־ראש בשיקאגו (ראה טבלה בהמשך).

מזונות, העשירים בחומר הקרוי טיראמין (ראה לה־לן), גורמים למיגרנה אצל אנשים רגישים. יש אנשים הסובלים ממיגרנה, בגלל פגם בחילוף החומרים, שאינו מפרק את הטיראמין וגורם להקטנתו בדם. הטיראמין מצוי במזונות כמו יין – בעיקר אדום, בננות בשלות מדי, אבוקדו, בטנים, כבד עוף וגבינה לא־טריה. פרט למשקאות המכילים טיראמין, גם משקאות אלכוהוליים בכלל יכולים לעורר מיגרנה. אלכוהול לא רק מרחיב את כלי הדם, אלא גם מעורר כאבי־ראש בגלל קיומם של מוצרי לוואי בתהליך התסיסה. אלה מצויים בעיקר בקוניאק ובוויסקי.

גם שוקולד הוא גורם למיגרנה, אצל אנשים מסויי־מים. יש בו קופאין וחומרים אחרים, המשפיעים על כלי הדם כמו טיראמין. הסובלים ממיגרנה צריכים להקטין בהדרגה צריכה של קופאין. אגב, הפסקה פתאומית של צריכה מופרזת של קופאין גם היא עלולה לגרום לכא־בי הראש. הדבר בולט אצל אנשים, שבסוף השבוע אינם צורכים משקאות מכילי קופאין להם הם רגילים בימי החול, כמו קפה, קולה או תה.

מומלץ לשתות משקאות המכילים קופאין, בכמות מירבית של 200־300 מיליגרם ליום, שהם 2 ספלי קפה חזק, או 5 פחיות קוקה־קולה של 330 מ"ל כל אחת.

אלמנטים תזונתיים אחרים המרחיבים את כל הדם הם נתרן תנקני, שמוסיפים אותו לבשר מעושן, לנקניק ולנקניקיות וכן חומרי שימור וצבע מסויימים. לכן הם עלולים לגרום למיגרנה. מונוסודיום־גלוטמאט, שהוא תוספת־לטעם המצויה במאות מיצרכים מתועשים בשוק, הוא חומר המעורר את מערכת העצבים המרכ־זית ולכן גם הוא עלול לגרום למיגרנה.

לא רק אכילת מזונות מסויימים גורמת לכאבי הר־אש. גם אי־אכילה, כמו דילוג על ארוחות, עלולה לה־ביא לתוצאה דומה. צום ממושך מוריד את רמת הסוכר בדם, דבר שמעורר כאבי־ראש במקרים רבים. לעתים, הבעיה היא סבוכה יותר, אצל אנשים השותים משקאות מכילי קופאין בכמות רבה, במגמה לבלום רעב. לעי־תים, כאבי הראש הנובעים מכך גדולים פי כמה אצל אנשים כאלה, עצם האכילה הסבירה והקטנת השתיה עתירת־הקופאין מונעת הופעה של מיגרנה.

למרות שהמומחים מסכימים, כי קיים קשר הדוק בין דיאטה לבין כאבי ראש, הדבר אינו אופייני לאנשים מסויימים והקשר גם אינו מקובל על דעתם של מומ־חים אחרים. אבל הנסיון מוכיח, כי שליטה בתפריט ע"פ ההנחיות שהובאו בזה, יש בה כדי לסייע לאנשים רבים להקטין את חומרת התופעה.

ד"ר פנחס ירדן

רופא

לא להיסחף

במובן הצטרפות לארועים, פעילות, רגשות ודברים דומים, יש המקבלים את העצה שלהסחף לא כדאי בכלל, אחרים רואים בהסחפות מקרית נסיון שלפעמים נעים או כדאי לחוותו. תלוי במה, עם מי ולמה נסחפים. במובן הרפואי, הסחפות היא סיפור שונה. מניעת תס־חיף היא לא רק כלל רצוי, זהו צו מחייב.

בשפת הרופאים, תסחיף הוא חומר כלשהו (קריש דם, טיפת שומן או חומר אחר) המועבר בדם מכלי־דם רחב לכלי דם צר יותר, שאותו הוא חוסם. מעין "פקק", המגיע עם הדם, ממקום בו הוא יכול לנוע עם זרימתו, אל כלי דם בו הוא "נתקע". שאותו הוא "סוגר".

תסחיף כזה מכונה בשפה הרפואית גרור, Embolus בלע"ז. כשהוא עשוי קריש דם הוא נקרא גרור־פקיק, Thromboembolus בלע"ז. מסתבר, שדם יכול להקרש לא רק בכלי־דם המרמם בגלל חתך או קרע בדופנו. קריש־דם יכול להווצר, בתנאים מסויי־מים, גם בתוך כלי־דם. למשל, כשדפנות כלי הדם נפגעים במחלה, או כששסתומי הלב משנים את צורת פניהם בגלל מחלה.

מבין סוגי הגרור, השכיח ביותר הוא זה של קריש הדם. מבין המקורות לסוג גרור כזה, השכיח ביותר הוא מדלקות דפנות ורידי הרגלים. מחלות ורידי רגלים אלה מאפשרות יצירת קרישי דם על פני דפנותיהם הפנימיים. כשקרישי־דם כאלה ניתקים ממאחזם וזורמים עם הדם, הם יכולים לעבור ללא קושי דרך הפרוזדור וחדר הלב הימניים. אבל כשיגיעו משם, במהלך מחזור הדם, לעורק הריאה והסתעפויותיו, נעשים כלי הדם צרים יותר ויותר ויש אפשרות שאחד או יותר מהם ייחסמו על ידי קריש הדם.

כשדבר כזה קורה בכלי דם ריאתי, מדובר בגרור ריאתי. כשמדובר בחסימת כלי דם ריאתי קטן ביותר ובמיוחד כשהחסימה היא חלקית בלבד, יכול ארוע כזה לחלוף מאליו, כמעט ללא יצירת כל סימני מחלה. אבל כשנוצרת חסימה שלמה ופתאומית של כלי דם ריאתי, שאיננו מזערי בקוטרו, מתפתחים סימני מחלה קשים, היכולים לסכן את חיי החולה.

מכאן ברור, שסימני המחלה של גרור ריאתי מותנים בגודל ובמספר כלי הדם הריאתיים שנחסמים. כשנחסם כלי־דם גדול, מופיעים, בפתאומיות, התעלפות, קשיי נשימה וכאבים בקדמת החזה. כשמדובר בחסימת כלי דם בינוני, הסימנים העיקריים הם כאבים בחזה, בעיקר בזמן נשימה, ושיעול עם פליטת כיח דמי. כאשר כלי הדם הנחסמים הם קטנים, הסימן העיקרי הוא קוצר נשימה.

בגלל הסיכון הגדול הקיים בארוע גרור ריאתי, וכיון שידוע שאחד הגורמים העיקריים להתהוותו הוא דלקות ורידי־רגלים, מושקעים מאמצים ומחשבה במניעת דלקות אלה ובטיפולן המוקדם כשהן מתגלות.

כבר מזמן ידוע, שאחד הגורמים המסייעים להווצרות דלקות ורידי רגליים הוא שכיבה בחוסר תנועה. לכן מקפידים במיוחד שמרותקים למיטתם, ללא קשר לסיבת ריתוקם למיטה, ירדו ממשכבם לעתים תכופות וילכו, אפילו אם מדובר בצעדים ספורים וכשהם נזקקים לעזרה לצורך כך.

מסתבר, שבתנאים מסויימים, גם העדר תנועה לזמן קצר יכול לסייע להווצרות קרישי דם בוורידי הרגלים. הודגם, למשל, שבאנשים המורדמים בהרדמה כללית לנתוח כלשהו, אפילו למשך שעה אחת, גדלים סיכוייהם לפקיק ורידי (Thrombophlebitis בלע"ז) ב־30%־40%. מובן, שסיכון כזה גדל ככל שמדובר בנתוחים המתמשכים לזמנים ארוכים יותר.

בעצם, מה שמהווה את גורם הסיכון זה לא העדר התנועה של הגפיים התחתונות כשלעצמו, אלא ההאטה בתנועת הדם הוורידית הנגרמת כתוצאה מכך. לכן, למעשה, כל מצב הגורם להאטת תנועת הדם הוורידי מעלה את גורם הסיכון ולא רק ניתוחים או שכיבה ממושכת. למשל, פציעה בגפים התחתונות, עודף משקל בולט, גיל קשיש או שמוש בתרופות מסוימות.

כאשר ידוע שעומדים בפני מצב שבו קיים סיכון מוגבר להווצרות דלקת ורידי רגליים, יש לרופא המטפל מספר אמצעים להתמודדות. את הראגה להנעת הרגליים בהליכה כבר הזכרנו. את תנועת הדם הוורידי ניתן לשפר גם באמצעות שרוול־לחץ ובאמצעות גרביים אלסטיות מתאימות. כשאלה ואלה אינם ישימים, אפשר להשתמש בתרופות המונעות קריש דם. ■

רוצו - פן תחמיצו את מבצע פסח בשגם

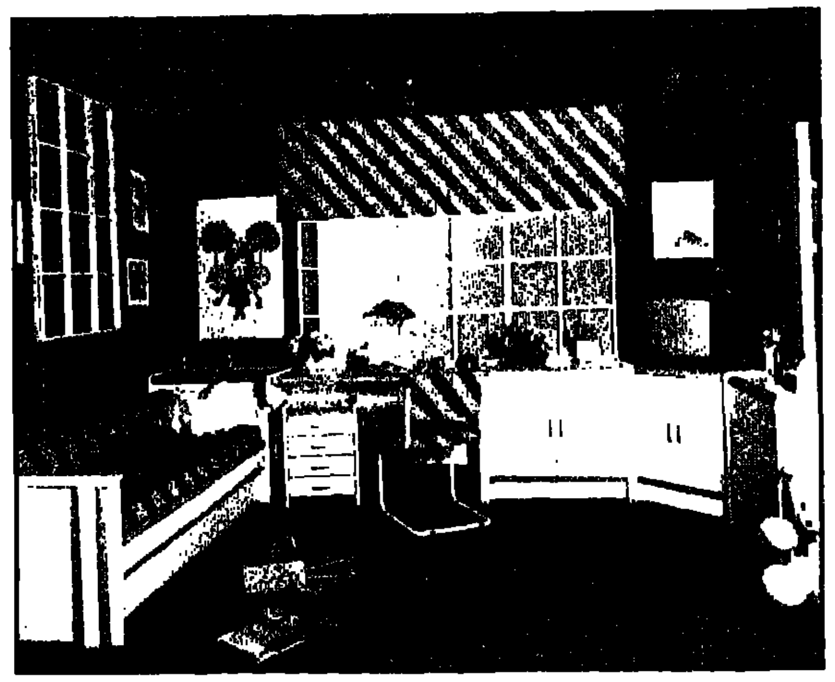

דגם נתי

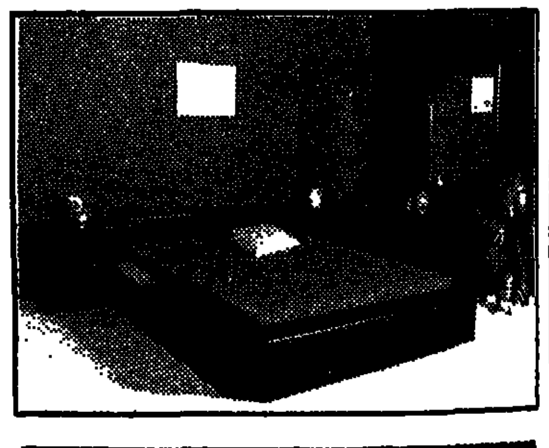

חדר ילדים קומפלט ב-842* ש"ח ברשת חנויות שגם

ארונות החל מ-402 ש"ח
שולחנות כתיבה + ספריה החל מ-264 ש"ח
שידות החל מ-192 ש"ח, מיטות נוער החל מ-209 ש"ח
המחירים הם ליחידות ובמזומן

10 תשלומים שווים לבעלי כרטיס ויזה וישראכרט
*החדר דגם צח, כולל: ארון + שולחן כתיבה + מגירה + ספריה + מיטת נוער (במזומן)

חדרי שינה אקסקלוסיביים במחסן בראשל"צ

מחסן מרכזי - ראשל"צ
אזור התעשיה החדש ראשל"צ
מאחרי תחנת "דלק" (מול גלי)
טל' 9611960
פתוח בשבת 11.00 - 20.00
וכל השבוע רצוף

מחסן מרכזי - פ"ת
רח' אפעל 23
בית פריזמה ק.אריה פ"ת
פתוח במוצא"ש
וכל השבוע רצוף

מחסן מרכזי - חיפה
מפרץ, צומת קרית אתא
רח' ההסתדרות 271
פתוח במוצא"ש
וכל השבוע רצוף

חנויות המפעל:
ת"א - הרצל 84 ⋆ **ירושלים** - רהיטי יושקו: שמאי 17, שלומציון המלכה 18 ⋆ **בארשבע** - פלמ"ח 57 (רהיטי מימי) ⋆ **נתניה** - שמואל הנציב 4 **בני ברק** - חזון איש 19 ⋆ **נהריה** - לוחמי הגיטאות 39 ⋆ **אילת** - שחם 250/1

מישהו מאזין לך

(המשך מעמ' 28).

לתוכנית כלשהי – 'זה קרה עוד בזמנים שגברים התפללו בבוקר, שלא עשני אשה'. הרי בכל יום בתפילת הבוקר אומרים זאת! הפניתי את תשומת לבו של האדם והוא שינה את כל הקטע".

גם ריטה

שפירא בודקת גם שירים. "אם יש טעות לשונית, השיר לא יושמע ברדיו. וקרו הרבה מקרים. לא אני פוסלת. יש ועדה מיוחדת בירושלים. דוגמאות? לא נעים לי. הזמרים יודעים זאת. הם נזהרים מאוד. אבל, מקרה ידוע, שכתבו עליו בעיתונים, היה באחד משירי להקת כוורת, ששרה מַגיע במקום מָגיע. וכפריץ (בלי רגש בפא) במקום בפרץ. וכשהם נכנסו שנית לאולפני ההקלטה, בבית המורה, הייתי איתם והם תיקנו זאת. אם הטעות אינה בולטת, אז מתעלמים. אבל אם השגיאה היא בפזמון וזה בולט, זה סוג של שטיפת מוח. ילדים קולטים את המלים השגויות. הם אינם זוכרים מה שהמורה אומר, אלא את מה שהזמר שר ויש כאן בעיה".

תוך כדי שיחתנו נקראה צפורה לתקליטיה, לשמוע שיר של ריטה. ואכן יש שיבוש בתקליט החדש: ריטה שרה ב"אהובת הספן" – "רגע עוברת/ רגע נסגרת/ בין שערי הנָמל" – וצריך להיות נָמֵל.

כששפירא מסיימת את עבודתה היא אינה מתקנת את המשוחחים אתה. "במקום שלא משלמים לי אין כל סיבה שאתן הערות. זה לא התפקיד שלי. זו התנשאות. כמו שהספר שלי, אם יראה אותי ברחוב, לא יתקן לי את התסרוקת". לא, צפורה שפירא לא עובדת עשרים וארבע שעות. יש לה פנאי לעיסוקים אחרים. "לשחק במשחקי מחשב, לפתור תשבצים, לקרוא ספרים ועתונים, לטייל עם חבעל בחוף־הים וללכת הרבה. אני גם מאוד אוהבת לבשל, לארח, תמיד יש עוגה בבית".

חברים מספרים

מייק הולר: "מורה מצויינת. מכניסה אותי ללחץ כשאני עושה שגיאה לשונית, רודפת אחרי חודש ימים וכל פעם מבקשת שלא אחזור על הטעות. לפעמים היא מתקנת לי את העברית כך שאני לא מבין מה אני קורא. יש לי סיפור נחמד בשבילך, אבל תרשום שזו בדיחה. פעם אחת הייתי בבית כלא לצורך העברת שידור ישיר והיו 13 אסירים. לא ידעתי אם לומר שלושה עשר או שלוש עשרה, פחדתי מצפורה, אז אמרתי עשרים אסירים..."

ניסים עזיקרי: "המפגש עם ציפורה בקול ישראל היה בהתחלה מתוח. אתה יושב באולפן עם טקסט־סיפור והיא נמצאת איתך באולפן, מתקנת את העברית, ואתה כאילו מתחיל לאבד את הספונטיות. אבל היום, אם אני הולך לקול ישראל לעשות תסכיתים – זה רק בגלל ציפורה".

ניסים גרמה: "ציפורה בדקה את התקליט האחרון שלי ואני מוכרח לציין שהייתה רק חצי פאשלה. הייתי צריך לשיר חַינני ולא חִינני. תיקנתי את הטעות". ■

יאכטות עם שורשים

(המשך מעמוד 19)

לנרית של צחי וליזבת היא תמונת חיים ממקום אחר. בשתים עשרה בלילה, אחרי שגומרים לנקות, הם מתיישבים לאכול.

בחצר, מול הכנרת, יש לול ובתוכו תינוקת תאילנדית מלוכסנת. ותאילנדי אחד, סו לין, מנגן על אורגן מנגינות עתיקות עם טון של געגועים הביתה. נשים עדינות־מראה אוכלות ליצ'י ברומיה.

אין ימים רגועים

נחזור אל אסתר. אסתר היא על החשבונות, הקופות, ומאה עובדים עם אלף ואחת בעיות. היא לא מן המתרגשים או הממהרים. הקצב שלה: נתח פרי ופתרון לבעיה ושוב עוד ביס פרי ופתרון בעיה וככה עד השעות הקטנות של הלילה. יש לה הקצב שלה והיא לא מחייכת אם לא בא לה. במילים אחרות, היא לא טיפוס פולני. כשנגמר לה מהבעיות שמתרוצצות על הדשא, מהרעשים, מהנכדים, מהטלפונים, ומהתיירים – היא עולה לקומה הפרטית שלה מעל המסעדה, מנתקת את הטלפון ובקיץ גם מפעילה חזק מזגן. נקודה.

וורד, הבת של איתן, מתכננת את הגימיקים על לידו 4. יש הומור בגימיקים שלה. למשל: יוצאים לכנרת למסע של דיג עם הזריחה. ארבע מאות חמישים איש עולים על היאכטה הלבנה, מתיישבים; מקבלים חכות עם פתיונות ומפנים מבטים מתפללים למים. בינתיים איתן וורד מרבבים ריבור קודי קטן לווקי־טוקי ושני צוללנים יורדים מתחתית האניה למים, ומצמידים דגים לחכות. מסע הדיג הזה נגמר עם הרבה חיוכים על הפנים של הדייגים הנאיביים.

בר־מצווה על לידו 4 נראית ככה: ילד בן שלוש עשרה מגיע לספינה מתוך המים החשוכים בסירת מירוץ עם כתובת אש. עולה לסיפון, מוכתר על ידי הקפיטן של הספינה ואחר כך זוכה להשיט אותה לתוך הכינרת.

אין ימים רגועים בלידו. המשפחה מסתובבת עם מכשירי קשר ועם הכרזות טלפוניות ברמקול. קצב לא שקט. יש תיירים וקבוצות גדולות של ישראלים. המשפחה הזאת לא מכירה את המלה פרטיות. גם מצבי רוח היסטריים אסור להם להרשות לעצמם ככה סתם. צריך לחייך ולארח, לחייך ולארח. עניין של פרנסה.

נכון שהם יכולים לקנות היום כל מה שמתחשק להם. נכון, אז מה? האנשים עובדים קשה ולא מחזיקים הבעות קבועות של מצליחנים על הפנים. כל הזמן זוכרים איפה התחילו, עשרה קילומטר משם, בבית עם גג אדום במצפה, פרות ומטעי זיתים. והיאכטות? מצבִּיעים אנשים מסביב בקנאה. היאכטות האלה, אומר גרוס, קשורות, סך הכל, להרבה הרבה זיעה.

האלמנה

(המשך מן העמוד הקודם)

וכלל. הייתי שמח לוא יכולתי להישאר איתה.

הגניבה אלי מבט מבעד לריסיה המושפלים ואמרה, הרי אסור, הרי ייחוד הוא ומה יגידו האנשים אם יוודע שהוא ישאר כאן. בבקשה, אמרתי, הרי אין צורך שהדבר יוודע, ומלבד זאת, הרי מצווה להיות בשמחה תמיד. ואם נלך איש איש לדרכו תהיה השמחה מאיתנו והלאה ונמצאנו פוגמים בשלמותה של השבת.

אין אני יודע כיצד מצאתי את העוז ואת היכולת לומר את הדברים. דומני שזה היה המשפט הרצוף הארוך ביותר שאמרתי מימי. אבל הדברים כבר נאמרו. שתקה זמן מה. לפתע האדימו פניה והיא אמרה, יישב, ואני אשאיר את דלת הכניסה פתוחה.

יצאה למטבח וחזרה עם חלות נתונות על מגש ומכרסות במפית רקומה. כשאני לבדי, אמרה, סוערת אני במטבח, אבל עכשיו, יאה יותר שנשב כאן. אחרי שנטלתי את ידי, ברכתי "המוציא לחם מן הארץ" בניגון של הישיבה, בצעתי את החלה ונתתי לה חתיכה עבה.

אחר־כך הלכה והביאה קציצות דגים ממולאים שהיו טעימות לי ביותר. אכלנו בשתיקה כשאני משתדל לא להשמיע קול, מפעם לפעם מרים את עיני להתבונן בה.

והאלמנה ישבה בקצה השני של השולחן, מביאה מפעם לפעם אל שפתיה מפית לבנה ונוגעת לא נוגעת בהן.

התנועה הפשוטה הזו הביאה אותי לידי התרגשות בלתי מובנת. האלמנה היתה לבושה בשמלה בצבע תכלת, ארוכת שרוולים וסגורה כמעט לגמרי בצווארה. על ראשה חבשה מטפחת כחולה שהסתירה לחלוטין את שערותיה. רק פניה וכפות ידיה נראו. ואני, שרגיל הייתי לראות נשים, מעורטלות כמעט לגמרי, בבריכה של הקיבוץ, ריגשה אותי התנועה של הבאת המפית אל פיה, כפי שלא ריגשה אותי תנועה של אשה מימי.

כשהביאה צלחת עמוסה בפירות וקרבה אותה אלי, תפסתי בפרק ידה. לרגע עמדה מולי. לא משכה את ידה מתוך ידי ועיניה היו מתבוננות בתפוחים שבצלחת. ואז הניחה את ידה השניה על גב ידי, ובעדינות, אך בתוקף, משכה את ידה.

התבוננתי בה ועיניה הירוקות ביקשו, לא, לא הפעם, לא לעולם. ואז התחלתי לדבר. דיברתי בשטף ובהתרגשות, דיברתי כפי שמעולם לא דיברתי עם איש. סיפרתי לה שעוד באותו יום, ביום השלושים בבית הקברות, התגלתה אלי. כבגילוי השכינה היתה לי, אמרתי. אין אני יכול להירדם בלילות, מאז שראיתיה, כל גופי רועד כשעולה דמותה לנגד עיני. אמרתי שחיי אינם חיים בלעדיה ושתמיד במוצאי־שבת אלך לכבוד הרב לשוחח אתו. אמרתי שאין דבר בעולם שיוכל לעשותני מאושר, מלבד העובדה שתיעתר להיות לי לאשה.

באיזה שהוא מקום בירכתי מוחי, הבנתי שאני משיחית דברי לריק, אבל דיברתי. מחנק עמד בגרוני, הלטתי את פני בכפות ידי ויבבות קטועות פרצו מפי.

כשהרמתי ראשי, לא ראיתיה. הנרות על השולחן, הלכו ודעכו. החדר היה כבר חשוך, מחדר המדרגות עלו קולות רמים ואני ידעתי שסופי קרב.

שלושה בחורים נכנסו לחדר וללא אומר נטלוני בפרקי ידי והציאוני החוצה. כל כוחי ניטל ממני והייתי כשה מובל לטבח.

הרחוב היה שקט וריק והפנס ליד הישיבה היה מקולקל. הם העמידוני בגבי אל העמוד. התחלתי חושש ואמרתי להם לסור מדרכי. דחפתי אחד מהם והתחלתי פוסע לכיוון הישיבה. ידיים חזקות תפסו בי ואני אימצתי את כל שרירי ונסיתי להיחלץ מהם. אחד הבחורים הרים מהמדרכה מוט ברזל והבחור השני אמר, מוקצה. הבחור עם מוט הברזל עצם את עיניו ואמר, "והורים מהרה תעקר ותשבר ותגמר ותכלם ותשפילם ותכניעם במהרה בימינו" והבט בראשי במוט הברזל.

בתחילה היה כאב חד ואיום, אחר כך עירפול חושים ואחר כך לא הרגשתי כלום.

שלום ולהתראות בקרוב, כבודו. ■

עדנה כצנלסון,
פסיכולוגית חינוכית

ילד טוב, ילד רע

אין ילד שלא שמע מפי הורה, גננת או מורה את הדיאגנוזה "ילד רע": כשבכה כל הלילה בלי להרגע, כשצייר על הקיר, כששבר צנצנת קריסטל, כשהרביץ לאחותו, כשלא סדר את החדר, כשירד לכביש בלי לתת יד לאמא ועוד כהנה וכהנה. "יודעי דבר" אומנם ממליצים להבחין בין התנהגות רעה לבין הילד "רע", אך כהתגבר עלינו כעסנו אין אנו מצליחים להקפיד בדקויות ומכתירים את הילד בתואר "ילד רע".

לעתים אנו גורמים לילד בלבול, כאשר התנהגות מסויימת נחשבת כשובבות בעיני האב וכהתפרעות בעיני האם; סקרנות בעיני האחד ומריטת עצבים בעיני האחר. עצמאות מחד והסתכנות פושעת על־ידי השני. כאשר להורים ציפיות שונות מילדם; כאשר אין הסכמה בין המטפלת, הגננת, או המורה להורים, ביחס לרצוי / לא רצוי, – עלול ילד ללכת לאיבוד בין המסרים הסותרים ולא לדעת האם יוגדר הפעם כילד עירני או כחסר מנוחה; כעקשן או כיודע לעמוד על שלו; כגברי או כאלים. אומנם, אין לצפות לעיקביות מוחלטת בין שני הורים אך רצוי מאוד, שבתהליך הידברות יגיעו הגורמים החינוכיים לקונסנזוס ולא ירחפו את הילד לכיוונים שונים מאוד זה מזה.

יש ילדים הלומדים מנסיונם, שהדרך להשיג תשומת־לב, פינוק, התעניינות בבית או במסגרת החינוכית היא על ידי "התנהגות רעה". מהילד הטוב מתעלמים לעתים: דורשים ממנו איפוק, ויתור, בגרות. "הילד הרע" זוכה ביחס אישי, שעות טיפוליות למיניהן, פרסים וחיזוקים על כל שיפור שאצל חברו "הטוב" אין מיחסים לו חשיבות. הרווח המישני, לו זוכה הילד הבעייתי, מהווה תמריץ להתנהגות כזאת – ואחר־כך מתפלאים שהיא אינה נכחדת. אם אבא החוזר עייף מהעבודה מקדיש מזמנו לילד הפרובלמטי, ילמדו אחיו מהר מאוד להסיק מסקנות הגיוניות.

במשפחות קורה לעתים, כשילד אחד נכנס לתפקיד "המלאך", הילד הטוב, ואחיו או אחותו – מחוסר ברירה – נכנסים לנעלי "השטן". קשה לעמוד בתחרות עם אח הזוכה לכל החיזוקים וההערכה. בכל משפחה בה זוכה אחד הילדים לתואר הילד הטוב – מגדילים את ההסתברות שהאחר יתפש את תפקיד הרע. יש מעט משפחות המתברכות בשניים־שלושה או יותר מלאכים. במקרים רבים תפקיד הילד הטוב מאויש לסרוגין על־ידי אחד הילדים. כשמתחילות בעיות עם הילד הטוב אחיו עשוי להכנס לתפקיד ולנטוש את עמדתו כעושה הצרות המשפחתי. מומלץ מאוד לא לעזור לילד לאמץ לעצמו תדמית של טוב או רע. לכל ילד יש לעתים רגעים, תפקידים או מצבים בהם הוא מתפקד טוב יותר או טוב פחות. הערכתנו את הילד צריכה להיות עניינית ולא על פי סטיגמה שהודבקה לו.

ילד עלול למצוא עצמו בתפקיד הרע, כשהוא מוכנס למסגרת או עומד בפני דרישות שאינן מותאמות ליכולתו. ילד הנכשל בכתה שרמת תלמידיה גבוהה משלו; ילד המסרב ללכת לבי"ס שם מישהו מתעלל בו; ילד שאינו מבין שעורים כיוון שהוא מתקשה לעקוב אחרי חומר הלימוד – עלול להתפס כילד רע שלא באשמתו. לא כל הילדים שאינם מצליחים – אינם משתדלים ובמקרים לא מעטים הסביבה הדוחפת אותם להתמודדות שמעבר לכוחם – עושה להם עוול ועוזרת להם להיות "רעים".

ולבסוף – כהורים עלינו לבדוק מתי נוטים ילדינו להיות "רעים". כשאנחנו עייפים, כשלא הלך לנו בעבודה, כשיש מתח במשפחה, כשאנו מודאגים, כשהמשכורת נגמרת לפני שהחודש מסתיים – במצבים אלו נוטים להיות חסרי סבלנות וכעסנים ולהשליך את תסכולינו על כתפי הילדים, שדווקא אז מחליטים להיות "ילדים רעים". המשחק של להיות "ילדים רעים" הוא משחק משותף בו נוטלים חלק הן הילדים והן הוריהם.

סף הסבלנות הסביבתי

להיות "טוב" או "רע" אינו דבר מוחלט – הוא מותנה מאוד בסף הסובלנות של הסביבה. אם, מורה או גננת אחת תהיינה סובלניות ותקבלנה מגוון רחב של התנהגויות כסבירות; אחרות עלולות להיות נוקשות יותר ולכעוס על כל סטיה מהמצופה. גננת הדורשת שחניכיה ישבו ללא ניע בריכוז, תיכנס לעימות עם כל ילד קפצני, בעוד שגננת שאינה דורשת מזאטוטיה "מסדר המפקד" בריכוזים, לא תעיר לילד עם קוצים בטוסיק. אם חולת נקיון תהפוך את נושא הסדר בחדר לשדה־קרב; בעוד אחרת לא תצפה לסדר מוזיאוני, ולדעתה באלגן מאפיין "מקום שחיים בו".

הורים מותשים מפתחים לעתים "תפיסה פרנואידית" כלפי ילדיהם ונראה להם שכל מעשה משובה או התנהגות שלא לפי הכללים מכוונים נגדם. אי סדר בחדר – נועד להרגיז בכוונה את אמא; הפיפי במטה – המצאה זדונית למרר את חייה; אי הצלחה בבית־הספר – נשק סודי נגד ההורים, הילד עומד על שלו – עקשנות מכוונת במלחמת ההתשה המשפחתית, וכדומה. כאשר תופסים ההורים את ההתנהגות הקשה כמיועדת להרגיזם, מתחיל "מעגל קסמים" של כעס, שיבוש היחסים בין ההורים / מורים לילד ורגשות האנטי – מסלימים.

לעתים קרובות זהו פירוש מוטעה של התנהגות הילד. למשל: הצורך של ילדים בני 2–3 לעשות דברים בעצמם, (גם אם הדבר נעשה לאט ולא מושלם) קשורה ברצון שלהם להיות עצמאיים, לבדוק את גבולות היכולת שלהם, להיות הם עצמם ולא שלוחה של הוריהם. הסתכנות (לגעת בדברים אסורים, ללכת למקומות מסוכנים) יכולה להיות ביטוי של סקרנות ולא קנוניה נגד סמכות; הביקורת שיש למתבגרים כלפי הוריהם – לעתים מעליבה ובוטה – קשורה לנסיונותיהם להנתק מטבור ההורים ולבנות לעצמם אישיות משלהם, ביטוי לצורך באינדיבידואציה ולא רוע לב לשמו.

הילד המצייר על הקיר עדיין לא הבין מדוע ציוריו הזוכים לתשבחות לא יכולים לקשט את קירות חדרי ביתו־מבצרו, ויקח זמן עד שילמד. התנהגות הנראית ברעה יכולה להיות בהחלט התנהגות המשרתת מטרות התפתחותיות נורמליות.

עליזה עולש

יופי

מיוחדת בזכות הנמשים

ש: שמי קארין ואני נערה בת 16, שסובלת מנמשים באיזור הפנים בלבד. שמעתי שיש דרכים "להפטר" מהנמשים. זה מאוד מפריע לי מכל הבחינות.

ת: קארין, חבל שאת סובלת מהנמשים, אני מכירה נשים רבות, שדווקא הנמשים שעל פניהן, עושות אותן יותר יפות, יותר מעניינות ויותר סקסיות. נמשים זה יפה ומעניין. אז קודם כל תבדקי היטב את עצמך בראי, ותראי אם את נמנית על אותן נשים ברוכות, היכולות להבליט דווקא את המיוחדות שלהן בעזרת הנמשים.

גם אני שמעתי שיש דרכים "להפטר" מהנמשים. האמת שרק שמעתי, אבל לא ראיתי. בזמנו היו משחות על בסיס של כספית, שהיו מעלימות את הנמשים, אבל סותמות את הנקבוביות בנקודות שחורות, שבמשך הזמן היו הופכות לפצעים. אז שאלתי אליך היא, מה עדיף? נמשים חינניים, או פצעים. לשמחתי המשחות הללו יצאו מהשימוש, ועל קרם "גאוני" חדש עדיין לא שמעתי. אבל למה שלא תתיעצי עם הקוסמטיקאית האישית שלך.

ש: על מוצרי מזון מצויין התאריך האחרון לשווק ואילו על מוצרי קוסמטיקה (במיוחד על מוצרי טיפוח כגון קרמים) אין תאריך אחרון לשמוש. כיצד אפשר לדעת במשך כמה זמן, או עד איזה תאריך המוצר ראוי לשמוש. מרים.

ת: שאלתך, מרים, היא מאוד לעניין, והשוב לדעת את אורך חיי המדף של הקרמים המצויים ברוכנים, אצל קוסמטיקאיות ובחנויות הפרפומריה, זהו רעיון מצוין. אבל אני מוכרחה לציין, שיש התקדמות בנושא. עד לפני שנים מעטות, יכול היה כל כימאי־קוסמטי, לייצר קרמים־מזינים, קרם לחות, חלבי פנים, מי פנים, מסכות, אמפולות, וכל השאר כאוות נפשו, בלי לציין מה מכיל התומר. מזה כמה שנים דורש משרד הבריאות רשיון לכל מוצר ומוצר, וגם דורש לכתוב על גב הקופסא, מה התכולה. על כל מוצר יש אישור, שהוא נעשה ברשות משרד הבריאות, וזוהי, לדעתי, התקדמות גדולה מאוד.

אני מציעה לך לארגן כמה מידידותיך ולפנות במכתב למשרד הבריאות, שידרשו מהיצרנים לכתוב את חיי המדף של כל מוצר היוצא לשוק, תביאי ברכה לעצמך ולכל ציבור הנשים.

תבורכי על רעיונך הטוב, ואל תתעצלי, המשיכי לפעול.

הצטברו אצלי מכתבי קוראות המצפות לתשובה. אענה לכל אחת, סבלנות.

שחמט

שאול הון

רב אמן חדש

התחרות הבינלאומית בבאר שבע נסתיימה בהישג משולש של אלון גרינפלד: גם מקום ראשון, גם הקריס את שלושת רבי האמנים וגם דרגת רב אמן.

הנה נצחונו על רב אמן (ההערות שלו).

גרינפלד — מסטל

1. ד4 פ-ו6, 2. ג4 ה6, 3. ו3 ד-ז7, 4. ר-ז2 0-0, 5. פ-ו3 ר5, 6. ג:ר פ:ד5, 7. 0-0 פ-ב6, 8. פ-ג3 פ-ג6, 9. ה3 צ-ה6, 10. ח3 (מקובל פ-ה1 או מה-ה2) ה5, 11. ר5 פ-א5, 12. ה4 ג6, 13. צ-ה1 ג:ד5, 14. ה:ד ו5 (נועז, סולידי יותר פ-ג4), 15. א4 א5, 16. ב3 פ-ד7, 17. ר-ז5 61, 18. ר-ה3. לבן ינצל עתה מעמדו של פ-א5), 15. ר-ז5 מה-ד6, 16. צ-ג1 ר-ד7, 17. ב3 צא-ג8, 18. מה-ד2 ה4, 19. פ-ד4 (מאיים פג-ב5 ללכידת פ-א5. אסור לשחור פ:ד5 בגלל פד-ב5. הטוב ביותר לשחור ר:ד4 ואז 20. מה:ד4 פ-ג6 והפרש חוזר למשחק. מסטל מסתבך בהקרבה, הנסתרת ע"י לבן) פא-ג4?, 20. ב:פ פ:ג4, 21. מה-ד1! פ-ב2, 22. מה-ב3 פ-ד3, 23. פג-ב5! מה-כ6 (על פ:ג1 בא 24. פ:מה פ:מה, 25. פ:פ וזוכה), 24. ד6+ מ-ח8, 25. צ:ג8 צ:צ (לא ר:צ בגלל מה:פ!), 26. מה-ו1! (לא צ-ו1 בגלל א6 וזוכה בכלי) פ-ה5! (הגנה יחידה. לא ר-ה8? בגלל ד7. גם לא פ:ה1 בגלל מה:ד7. לא יצלח גם ר:ב5 בגלל 27. ר-ו6! צ-ו8!, 28. פ-ה6 וזוכה), 27. מה-ד5! צ-ג5, 28. מה-ב3 א6? (רוחק זמן. דרוש ר:ב5), 29. פ:ב5 מה:פ, 30. מהמה צ:מה, 31. צ-ג1 ח6, 32. ר-ה7 צ-ד5, 33. צ-ג8+ מ-ח7, 34. צ-ג7 וזוכה כנראה בסיום), 29. פ-ג7 מה:ד6, 30. פג-ה6 (זכיה ברו־רה. לא יצלח 30. – ר:ה6, בגלל ר:ה6, גם לא 30. – צ-ד5 בגלל ר-ה7!) פ-ד3, 31. צ-ו1 ר-ה5 (לא ר:ד4 בגלל 32. פ:ר מה:פ, 33. מה-ו7!, 32. פ:ג5! פ:ג5, 33. מה-ו7 ר:ד4, 34. ר-ה7! שחור נכנע, על מה-ה6 בא 35. מה-ו8+ מה-ז8, 36. ר:ג5.

★ **גבעת חביבה:** באליפות ההתיישבות העובדת (32 משתתפים) ניצח חיים דרור, 5.5 מ-7. אחריו עידו ספקטור, סרגיו וקסלר, יורם בן-זאב, עדי שטיין ועידו אורן 5 כ"א. בתחרות הבזק הפתיע אלכס כרמל, שצבר 6 מ-7, חיים דרור 5.

★ **קספרוב** ערך בטלקס משחק סימולטני (עם שעונים) נגד 8 נערים מוכשרים מכל העולם. ניצח 6, תיקו 1 והפסיד נגד מייקל אדמס מאנגליה.

★ **ניו יורק:** בתחרות הפתוחה ניצח ג'ינג'יחשווילי, צבר 5 מ-6 ו-2000 $.

★ **פתח תקוה:** בתחרות הבזק לזכר אורי פז (50 משתתפים) ניצח י. גרינפלד, 8.5 מ-11, וזכה בכרטיס טיסה לארה"ב (תרומת המשפחה ו"פרוגרס טורס"). שוירלר 8 (כרטיס טיסה לאירופה).

באליפות הליגה הגרמנית הגיע המשחק אנררואט-ספסקי לעמדה הבאה:

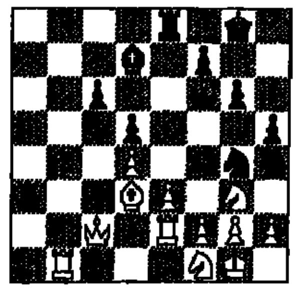

ספסקי ביצע תחבולת מט מרהיבה. איך?

בולים

אליעזר בן

החי והצומח בים התיכון

חמישה בולים, המונפקים החורש ביוון, מוקדשים לחי והצומח בים התיכון. הם מציגים בצבעים רב־גוניים דגים ובעלי חיים אחרים, צמחים וצדפים. על מעטפת יום ראשון מופיעה מרווה. ערך הבולים: 30, 40, 50, 60, 100 דרכמות. הדואר היווני כבר מתכנן הוצאת בולים לאולימפיארת הזהב "אתונה 96". כן תיערך ביוון תערוכת בולים "יונינה 88" בין 27 במרץ ל־3 באפריל ותותמות מיוחדות מוטבעות לציון האירוע הזה.

הצבא הנורווגי חוגג

במלאות 300 שנה לבנית מבצרי צבא ראשונים ו־100 שנה לתקשורת בין יחידות צבאיות שונות וגיוס מהנדסים לצבא הנורווגי, יופיעו 3 בולים בערך של 2.50, 2.90, 4.60 כתרים, המציגים בנית מבצר, שיטה תרשה (של או) להעברת ידיעות צבאיות ובניית גשר צבאי מהיר. הבולים יראו אור ב־26 באפריל.

לוכסמבורג: בית הדוכס

בתערוכת הבולים הבינלאומית ה־9 לאספנים צעירים, "יובלוקס 88", הנערכת בלוכסמבורג בין 29 במארס ל־4 באפריל, מציגים 500 אספנים צעירים, מ־48 מדינות, 24 אלף מוצגים בולאיים. צימרת זכרון מיוחדת, המורכבת מ־3 בולים בערך של 12, 18, 50 פרנק, מונפקת בעת התערוכה. הצימרה מציגה את הדוכס הגדול הנרי שנותן את חסותו לתערוכה, את רעייתו הדוכסית מריה טרזה ואת שלושת ילדיהם.

השירות הבולאי הישראלי הוציא כרטיס ברכה מיו־חד למשתתפים הצעירים בתערוכה, עם חותמת מיוח־דת ובה סמל ה"יובלוקס 88" וברכה.

לנין והמהפכה באתיופיה

במלאות 70 שנה ל"מהפכת אוקטובר" ברוסיה הונפק עתה באתיופיה בול בערך של 1 ביר. המ־ציג את לנין והמהפכנים. בהסבר לבול נאמר ש"המהפכה באתיופיה התבססה על תורתו של לנין".

ברידג'

אדריאן שוורץ

הפתרון שהוחמץ

במשחק שלהלן, ממפגש הצמרת בין הנשים האנגליות לבין האיטלקיות באליפות אירופה, נכשל הכרוז בשני השולחנות. לאחר המשחק, בניתוח שלאחר מעשה, נתגלה פתרון יפה ו"נקי" שקשה היה למצוא על־יד השולחן בזמן המוגבל שעמד לרשות השחקנית.

	צפון ♠A 5 4 3 ♥6 5 3 ♦K J 5 4 ♣9 3	
מערב ♠Q J 7 6 2 ♥K 10 4 2 ♦7 3 ♣J 10		**מזרח** ♠8 ♥Q 8 7 ♦Q 10 9 8 6 2 ♣7 6 2
	דרום ♠K 10 9 ♥A J 9 ♦A ♣A K Q 8 5 4	

צפון – דרום פגיעים, מחלק מזרח

דרום	מערב	צפון	מזרח
— —	— —	— —	3 דיאמונד
ראבל	פאס	3 ללא שליט	פאס
6 קלאב	פאס	פאס	פאס

ההכרזה טבעית כשה־3 ללא שליט של צפון מראה כוח ואיננו שלילי לגמרי. דרום קובע את החוזה הסופי, שבעיניו ניתן לביצוע, כמו במקרים רבים אחרים, הפתיחה המפריעה העלתה את המתנגדים גבוה־גבוה. הסלם אינו טוב במיוחד והידיעה שחלוקת הקלפים אינה נוחה מקטינה את סיכוייו.

מערב יצא ב־7 דיאמונד והכרוז נכשל בשני השולחנות. התכנית המצליחה היא זו: הכרוז לוקח באלוף ומושך שליטים עד שהוא מגיע למצב הבא:

	צפון ♠A 5 4 3 ♥6 5 ♦K ♣— —	
מערב ♠Q J 7 6 ♥K 10 4 ♦— — ♣— —		**מזרח** ♠8 ♥Q 8 7 ♦Q 10 9 ♣— —
	דרום ♠K 10 9 ♥A J 9 ♦— — ♣4	

הכרוז משחק את השליט האחרון ומערב, החייב לשמור על ארבעה ספיידים (אם לא יעשה כך יוגבה הספייד הרביעי של דומם), נאלץ לרדת לשני הארטים בעוד הכרוז משליך ספייד מהדומם. עכשיו תורו של האלוף הארט. אם מערב אינו משליך את המלך, ימשוך הכרוז הארט נוסף ומערב, לאחר שיקח במלך, ייאלץ לשחק ספייד והלקיחה הצפויה של המגינים בספייד תיעלם. מערב השליך את המלך הארט על האלוף של הכרוז והכרוז המשיך בצבע, דבר שהותיר את המגינים ללא פתרון. יקח מערב במלך – ייאלץ "לפתוח" את הספיידים; יקח מזרח במלכה – יוגבה הנסיך שבידי הכרוז והסלם יבוצע.

רחוב 15 רמת־גן, טלפון 03-7514662

סריגי זאב בע"מ הינו מפעל לייצור הלבשה סרוגה. עיקר ... חלקם של הילדים ... המפעל נוסד בשנת 1948 ומייסדיו זאב והנל ברלינר. המפעל מצויד בציוד המשוכלל ביותר הקיים בשוק.

כל המכונות ממוחשבות וקשורות למערכת דיגום מרכזית ממוחשבת שבעזרתה ניתן לעצב ולתכנן סריגים שונים.

הדגמים – מתוכננים ומעוצבים ע"י מעצבת הבית – עוקבים אחר חידושי הסריגה והאופנה באירופה.

רוב העבודה נעשית במפעל ומכאן ההקפדה היתרה על טיב העבודה.

חומרי הגלם הם האיכותיים ביותר בשוק וכמה מהם מיוצרים בלעדית עבור סריגי זאב ע"י מיטב יצרני החוטים בארץ.

המשך השושלת נכנסו לעבוד במפעל גם הדור השני - הבן והחתן ויחד אתם התרחבה פעילות המפעל.

בשנים שעברו יצא סריגי זאב לארה"ב אירופה ודרום אפריקה.

המוטו של סריגי זאב – ללכת עם החידושים בכל התחומים כדי לייצר סריג מעולה.

לסריגי זאב בע"מ
מיטב הברכות והאיחולים
חוטי
ייצור יבוא ושיווק סריגה

לסריגי זאב בע"מ
שירותי הנהלת חשבונות
ומנות העובדים מאחלים מיטב הברכות והאיחולים
ז'בוטינסקי 36 א' רמת־גן 721727

לסריגי זאב בע"מ
שושנה גולדשטיין הנהלת עובדים
מאחלים: עלו והצליחו

לסריגי זאב בע"מ
צרור ברכות לבביות
עלו והצליחו
מאחלים:

TO ZEEV'S KNITS
CONGRATULATIONS
DOR DESIGENS
LONDON

לסריגי זאב בע"מ
מיטב הברכות והאיחולים
מאחלים:
רח' שינקין 58, ת"א, 03-624049

TO ZEEV'S KNITS
TO YOUR 40th ANNIVERSARY
BEST WISHES
MIR MARKETING
PARIS

לסריגי זאב בע"מ
מיטב הברכות והאיחולים
מאחלים:
רח' שוקן 1, תל־אביב, 03-813141

לסריגי זאב בע"מ
מיטב הברכות והאיחולים
מאחלים: אודים דבש
הלבשה לנשים סיטונאות ויחידים
ח־אביב) 03/653630

לסריגי זאב בע"מ
צרור ברכות לבביות–עלו והצליחו!
מאחלים:
מתנות מרדר לחולצות וסריגה
רח' דיזנגוף 85, ת"א, טל: 281376

לסריגי זאב בע"מ
מיטב הברכות והאיחולים
מאחלים:
גימ"ס לסריגה וקונפקציה
רח' דרך יפו 15, תל־אביב, 03/657828

לסריגי זאב בע"מ
איתכם לאורך כל הדרך
עלו והצליחו!
דב בנק
דברי סריגה, שמלות וטריקו מעולים
סיטונאי הלבשה אברהם בנק
רח' הרצל 28 קומה ב' ת"א. 03/823537

לסריגי זאב
איתכם לאורך כל הדרך
מאחלים:
קרטיס גבי
שרות מכונות סריגה אוניברסל
רח' דב הוז 65, חולון
טלפון 5056916

לסריגי זאב בע"מ
איתכם לאורך כל הדרך
להצלחה ושגשוג
מאחלים: "סלקט"
בארשבע

לסריגי זאב בע"מ
המשך עבודה פורה ואיתכם לאורך כל הדרך
מאחלים: מעיין סוכנות לביטוח
עמי נגד – משה לויעד
רח' הרצל 61 ר"ג, 722035

לסריגי זאב בע"מ
איתכם לאורך כל הדרך
עלו והצליחו
מאחלים:
"רונית" אופנה לצעירות ונשים
רח' הרצל 53 חיפה, 04/666201

לסריגי זאב בע"מ
מיטב הברכות
והמשך שיגשוג
מאחלים:
ויטלגו מפעלי טקסטיל בע"מ
רח' שער סחנות 24, איזור תעשיה רמת־החייל, ת"א, טל' 03-479121

5 שנים למנו לייט
וולפסון 28 ת"א, טל. 03-811791

למנו לייט
צרור ברכות לבביות
מאחלים: סקאן – דיסיין

למנו לייט
צרור ברכות לבביות
מאחלים: "גה גה" בע"מ
מפעלי מתכת והנדסה
ת.ד. 3018, טל: 7514701, 7514020, 03-7512564

למנו לייט
צרור ברכות לבביות
והמשך שיתוף פעולה
מאחלים: לנגזם־מור – סוכנות לביטוח בע"מ
רח' הרצל 84 ראשון לציון
03/996634 – 9650175

למנו לייט
אתכם לאורך כל הדרך
עלו והצליחו
מאחלים: לוי חיים
צביעה בחוור
רח' שמעון הצדיק 3, יפו
03/827410

למגבות וינוגרד
אתכם ביד אחת להצלחה ושגשוג
מאחלים בניפול בע"מ
שוזרת קאסם בע"מ
03-657481, 03-656722

45 שנה למגבות וינוגרד
בר יוחאי 28 תל־אביב, טלפון 03-828340

למגבות וינוגרד
שפע ברכות ואיחולים
במלאת לכם 45 שנה
מאחלים:
י. חימוביץ
אריזות לקונפקציה
המשביר 22, ת"א, 03-825194, 03-815494

למגבות וינוגרד
המשך עבודה פוריה – עלו והצליחו
במלאת לכם 45 שנה
מאחלים: גורטקס 85 בע"מ
בהנהלת גוד מיכאל
המנור 18 פינת בר־יוחאי 6, תל־אביב
טל. 03-821465

למגבות וינוגרד
המשך שגשוג ופריחה
במלאת לכם 45 שנה
מאחל:
זיננברג ברוך, השתאה
טל': 03-827797

למגבות וינוגרד
ברכות להמשך הדרך
תוך שיתוף פעולה פורה
מאחלים
א.ר.ק טקסטילים
רח' יגאל אלון 161
03-253084

למגבות וינוגרד ולמנכ"ל אבי וינוגרד
במלאת לכם 45 שנה
ברכות להמשך שיתוף
פעולה פורה בעבודה
מאחלים:
חב' י. ברום מעלה אפרים בע"מ
מפעלי צביעה ואשפרה
03-9222086, 03-9233386

למגבות וינוגרד
ברכות להמשך הדרך
תוך שיתוף פעולה פורה
במלאת לכם 45 שנה
מאחלים:
פוליגון
מצבעת טקסטיל בע"מ
רחוב המלאכה, חוף שמן, חיפה,
04-673111

הוא הבטיח, היא הבטיחה – וזה התפנצ'ר

הדו־קרב נמשך, סיבוב שני עכשיו. אחרי שקרי לי הגישה תביעה בסך 35 מיליון דולר נגד היו־פלייבוי־הפנר, על הבטחות שהבטיח לה בחמש השנים בהן היו זוג יונים, אותן לא קיים לדבריה, הגיש הוא נגדה תביעת־נגד. הפנר מאשים כי חברתו־לשעבר, בת 24, רצתה בסך הכל את הכסף שלו, בשנותיהם יחד גם בגדה בו, והוא יכול – כך הוא טוען – להוכיח את הדברים. בכלל, הוא אומר, כל התביעה שלה היא בעצם תעלול פרסומת לפרקליט המייצג אותה, מארווין מיצ'לסון, כדי להאדיר את שמו בקהילית לקוחותיו ולקוחותיו הפוטנציאליים, שרבים מהם כוכבים נוצצים. מיצ'לסון לא נשאר חייב, והודיע כי הפנר הוא "שוביניסט גברי" ו"משפיל נשים". הפנר תובע פיצויים של מיליון דולר או החזר כל הכספים והמתנות שהעניק ללי בחמש שנותיהם יחד.

מייקל ג'קסון.

שוב מייקל ג'קסון. הפעם בשוודיה, שם סרבו השלטונות להתיר לו להכניס למדינה את השימפנזה הפרטי שלו, בקיץ הקרוב, כשג'קסון הדגול אמור להגיע לשם למסע הופעות.. באבלס – בועות, בעברית צחה – בן שלוש, קוף מעבדה לשעבר, ששימש לחקר סרטן, ישאר בבית. מייקל יצטרך להסתדר בלעדיו.

עשו לו כבוד, לג'ק למון. הוא זכה בפרס המכון האמריקני לקולנוע על הישגי חיים, האמן ה־16 שזוכה בכובד ובפרס. כאלפיים מאנשי עולם הסרטים באו לטקס שנערך בלוס אנג'לס, שם הללו ושיבחו את ההופעות בסרטים שזיכו אותו באוסקר ("הצילו את הנמר" ו"מיסטר רוברטס") ואת רב־גוניותו וכשרונו הקומי והדרמטי, אותם הפגין כבר בעשרות סרטים. ג'ולי אנדרוס, שהופיעה לצידו ב־'87 בסרט

ג'ק למון.

"אלה החיים", הינחתה את האירוע הנוצץ והעניקה ללמון את הפרס, הנשיקה והחיבוק.

קריאות ההידד ומחיאות הכפיים בתצוגת האופנה, שנערכה במילנו לפני כשבועיים, היו קריאות התפעלות וגם – אנחות רווחה. אחרי ארבעה ימים של תצוגות שהראו שום דבר חדש, הראה ארמני קו מרשים, עם הרבה נוכחות, שהוא גם – לביש מאוד. גם אם הלובשת איננה ג'ודי חול. וזו בוודאי בשורה משמחת להרבה אמריקניות, כי לא יצרן אמריקני אחד ולא שניים מעתיקים בקביעות את הדגמים של ארמני. השנה הם יהיו מוצלחים במיוחד.

באולפני דיסני, שם כיכב בהצלחה הגדולה "שלושה גברים ותינוק", מתייחסים אליו כאל סינדרלה עם שפם. טום סלק, הכוכב הכי לוהט אולי על המסך האמריקני, עסוק עכשיו בהסרטת הפרק האחרון של סידרת הטלוויזיה שהפכה אותו לכוכב, "מאגנום". מרצונו החופשי, בשיא התהילה, הוא עושה ל"מאגנום" סוף. לא סוף סופי, כמובן, כדי שאם פעם מישהו ירצה, אפשר יהיה לעשות עוד "מאגנום" מיוחד אחד, נגיד של שעתיים, אבל משהו דרמטי. סלק רק מקווה, שהכותבים לא כתבו יותר מדי דמעות בסיומת הזו, כי הוא

טום סלק.

"מעדיף לבכות בבית". ואחרי שתיגמר ההסרטה, לפני שאיזושהי מההצעות, שוודאי זורמות אליו עכשיו לסרט, תתממש, יקח היפה הסקסי הזה – גיבור הזיותיהן של רבות וטובות – את אשתו הטריה והיפה, ויחד יסעו לירח דבש נורא בנאלי ורומנטי.

דודה של אלביס מוכרת. או לפחות מישהו בשמה של הגברת לוריין סמית, מוכר את הקדילק אלדורדו, מודל 71' שאלביס פרסלי האחד והיחיד קנה לה במתנה. מכירה פומבית, בארקנסה, אומרים שהמחיר יכול להסתובב סביב 100 אלף דולר. אבל אין מה לרוץ. זה כבר קרה בשבוע שעבר.

אלביס פרסלי

טיפ. עד שלמדנו מה זה ואיך מחשבים את זה מהר בלי להתבלבל ובלי להתקמצן, ואיך להתעלם בכוונה כשחושבים שזה לא מגיע, באו האמריקנים ועכשיו הם מבלבלים אותנו מהתחלה. מס הכנסה שם שיכנע בעלי מסעדות, בדרכי נועם, שכדאי לחשב את הטיפ במחיר, כדי לא להתבלבל בחישוב המס. מה יצאז "שירות כלול בתחיר" בחלק מהמסעדות, 17־18 אחוז בערך. בעלי המסעדות חלוקים ביניהם: יש מי שנושמים לרווחה, יותר פשוט הם אומרים, יש מי שטוענים שהם מפסידים מזה וסתם מעצבנים את הלקוח. תיירים יקרים – שוב צריך לקרוא את החשבון (באנגלית), כדי לא לשלם פעמיים.

"נמאס לי שנשים מנהלות לי את החיים", הכריז המאצ'ו שבמאצ'ו, דמבורדוקי סטלונה. והתכוון לכל מילה. וכל זה אי־פרופו העובדה שכמה נשים מרכזיות בחיין כמעט חיתנו אותו – שוב – בכוח. מדובר ביורשת הנוצצת, בת 23, קורנליה גאסט. "קורנליה, אמא שלה ואמא שלי, כולן רצו בנישואים האלה, סטייל האגדות", אמר הגבור האמיץ, "הן כבר ראו את הכותרות: 'רוקי והמיליונרית'. אבל אני לא אהיה הכותרת שלהן. נמאס לי שנשים מנסות לשלוט לי בחיים". מילים

רמבו־רוקי־סטלונה.

כדרבנות. במסיבות מפוארות, כולל זו שנערכה לכבוד פרגי והנסיך הבריטי שלה, הוא כבר הופיע עם יפה תורנית חדשה. דוויין דוואסקאז שמה. דוגמנית.

מודעה לא־קטנה בעיתון בריטי מכריזה על מכירה פומבית מעניינת, שתיערך ב־9 עד 12 באפריל, במרכז הכנסים בלוס אנג'לס שבקליפורניה. המארגנים הם בית המכירות הפומביות "כריסטי'ס", סניף ניו יורק, ובית המכירות של "באטרפילד ובאטרפילד". מה ימכרו שם? 2500 פריטים מעזבונו של הפסנתרן־הבדרן ליברצ'ה, שמת השנה. זה שנודע בתלבושות שלו, בהופעתו האקסטרווגנטית ובנטיותיו ההומוסקסואליות כמעט כמו בנגינה שלו. אז לטובת קרן ליברצ'ה לאמנויות הבמה והיצירה, יימכרו שם אי־אילו פסנתרים, תכשיטים, כלי כסף וקריסטל, רהיטים ומכוניות, וכמובן גם כמה "נברשות לנרות", כאלה שהאמן חיבב ונהג לשתול אותן בחמדה על הפסנתר בהופעותיו. את כל הפריטים האלה ועוד אחרים, שרבים מהם מצטיינים בצעקנות האופיינית לליברצ'ה, וכולם נאספו מחמשת בתיו המפוארים, אפשר לראות בתצוגה שתחל בראשית אפריל, תמורת ששה דולר הכרטיס, או בקטלוג, אותו ניתן לרכוש בדואר, תמורת 18 דולר בלבד. ואם תרצו להיכנס למכירה עצמה, תצטרכו לשלם 10 דולר לכרטיס כניסה.

רנה רוס פריס מציג בישראל: יצירות שמעבר לזמן בזהב 18 קראט ויהלומים נקיים.

תל־אביב: דיזנגוף 98 (ליד הככר) טל. 03-246194 ירושלים: בן־יהודה 4 (במדרחוב) טל. 02-231524 חיפה: רח' הנביאים 16 טל. 04-664111
הצפון: דרך עכו 14, קרית ביאליק טל. 04-727523 טבריה: רח' הירדן פינת הבנים טל. 06-720238 חולון: סוקולוב 54 (פינת קוגל) טל. 03-6053545
אשקלון: בנין שקמים, הנשיא הראשון טל. 051-38764 ראשל"צ: רח' ז'בוטינסקי 65 טל. 03-945524 רעננה: רח' אחוזה 104 טל. 052-25455
באר־שבע: רח' הרצל 112 טל. 057-34469 אילת: מרכז מסחרי שלום טל. 059-76822 נשמח לשרתכם בימי השבוע: 9.00-20.00 וביום ו' 9.00-13.00
מכבדים כרטיסי VISA ויזה, דיינרס, ישראכרט במזומן או בתשלומים.